

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva ulica 20–25, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

**PREDLOG
PRVA OBRAVNAVA
EVA 2022-1711-0029**

ZAKON O ZAČASNI ZAŠČITI RAZSELJENIH OSEB

I. UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Ruske oborožene sile so 24. februarja 2022 izvedle obširno invazijo na Ukrajino, kar ima neposredne posledice za Evropsko unijo in tako tudi za Republiko Slovenijo, vključno z zelo velikim migracijskim pritiskom. V Evropski uniji je trenutno do začasne zaščite upravičenih približno 4,19 milijona razseljenih oseb iz Ukrajine. Skupno število registracij oseb, ki uživajo začasno zaščito, ostaja stabilno pri približno 4,19 milijona z rahlim stalnim trendom naraščanja, pri čemer o stalni vrnitvi domov v Ukrajino poroča le malo oseb, saj razmere v Ukrajini ne omogočajo vrnitve razseljenih oseb v Ukrajino na varen in trajen način.

Dne 4. marca 2022 je Svet v skladu s 5. členom Direktive Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2001/55/ES) sprejel Izvedbeni sklep (EU) 2022/382 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES z učinkom uvedbe začasne zaščite. V skladu s prvim odstavkom 4. člena Direktive 2001/55/ES se je začasna zaščita najprej uporabljala za začetno obdobje enega leta do 4. marca 2023, nato pa je bila samodejno podaljšana za dodatno leto do 4. marca 2024. Svet je 19. oktobra 2023 v skladu z drugim odstavkom 4. člena Direktive 2001/55/ES sprejel Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2023/2409 z dne 19. oktobra 2023 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382, s katerim je začasno zaščito podaljšal do 4. marca 2025. Ker razlogi za začasno zaščito še vedno trajajo, je Svet z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2024/1836 z dne 25. junija 2024 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382, začasno zaščito za kategorije razseljenih oseb iz Izvedbenega sklepa (EU) 2022/382 podaljšal še do 4. marca 2026.

V skladu z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o obstoju množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite in aktivacijo Direktive 2001/55/ES ter v skladu s prvim odstavkom 10. člena Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljnjem besedilu: ZZZRO) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejela Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (Uradni list RS, št. 32/22, 4/24 in

74/24; v nadaljnjem besedilu: Sklep o uvedbi začasne zaščite). V skladu z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2023/2409 z dne 19. oktobra 2023 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382, je bila začasna zaščita podaljšana do 4. marca 2025, v skladu z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2024/1836 z dne 25. junija 2024 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382, je vlada spremenila Sklep o uvedbi začasne zaščite in s tem podaljšala začasno zaščito do 4. marca 2026. Sklep o uvedbi začasne zaščite določa kategorije oseb, ki jim bo Republika Slovenija omogočala začasno zaščito, trajanje začasne zaščite in pravila, ki se uporabljajo za zadevne osebe po prenehanju začasne zaščite. Do 12. januarja 2024 je bilo v Republiki Sloveniji evidentiranih 10.212 vlog za začasno zaščito, od katerih je bil 9.393 osebam priznan status začasne zaščite.

Trenutno veljavni ZZZRO se je v praksi izkazal za pomanjkljivega in zastarelega, ob tem pa je pomanjkljivo prenesel Direktivo 2001/55/ES. Sprejet je bil leta 2005, v letu 2017 pa noveliran le z vidika ločitve pristojnosti med Uradom Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov ter Ministrstvom za notranje zadeve. ZZZRO ne upošteva vseh sprememb v razvoju instituta mednarodne zaščite, ki je po namenu primerljiv institutu začasne zaščite. Ker so v skladu z navedenim potrebne spremembe v več kot polovici členov ZZZRO, se predlaga sprejetje novega Zakona o začasni zaščiti oseb (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona).

Institut začasne zaščite je po bistvu primerljiv institutu mednarodne zaščite, saj predstavlja enakovredno obliko zaščite, kot jo zagotavlja mednarodna zaščita z vidika zaščite posameznika pred vrnitvijo v državo ali regijo izvora, v kateri bi bilo njegovo življenje ogroženo. Začasna zaščita je namenjena razseljenim osebam, ki so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva ter so morale zapustiti svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, zlasti v odgovor na poziv mednarodnih organizacij, in ki se ne morejo vrniti v okolje, v katerem so varne in trajne razmere, zaradi stanja v zadevni državi ali regiji in se lahko štejejo med osebe iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev ali iz drugih mednarodnih in nacionalnih instrumentov, ki omogočajo mednarodno zaščito, zlasti so to osebe, ki so pobegnile z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja, in zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic. Z vidika mednarodne zaščite pa ta pomeni status begunca ali status subsidiarne zaščite, pri čemer so razlogi za priznanje omenjenih statusov smiselno enaki kot pri začasni zaščiti. Tudi definicija begunca sledi definiciji iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev. V skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito, se status begunca prizna državljanu tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem iz razloga pripadnosti določeni rasi ali etnični skupini, določeni veroizpovedi, narodni pripadnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnemu prepričanju, nahaja zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi takega strahu noče uživati varstva te države, ali osebi brez državljanstva, ki se nahaja zunaj države, kjer je imela običajno prebivališče, in se zaradi utemeljenega strahu ne more ali noče vrniti v to državo. Status subsidiarne zaščite pa se v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito, prizna državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki ne izpolnjuje pogojev za status begunca, če obstaja utemeljen razlog, da bi ob vrnitvi v izvorno državo ali državo zadnjega običajnega prebivališča, če gre za osebo brez državljanstva, bil soočen z utemeljenim tveganjem, da utrpí resno škodo. Slednja zajema smrtno kazen, usmrnitev, mučenje ali nečloveško ali poniževalno ravnanje, kazen prosilca v izvorni državi ter resno in individualno grožnjo za življenje ali osebnost civilista zaradi samovoljnega nasilja v mednarodnih ali notranjih oboroženih spopadih. Glede na navedeno sta v bistvu tako začasna kot mednarodna zaščita enakovredni zaščiti posameznika, ki se ne more vrniti v svojo izvorno državo ali državo običajnega prebivališča iz zgoraj navedenih razlogov, ki pa so tako za priznanje začasne zaščite kot mednarodne zaščite smiselno enaki. Smiselno enaki so tudi izključitveni razlogi, zaradi katerih se status začasne zaščite oziroma mednarodne zaščite prosilcu ne prizna. Razlogi za izključitev so v Direktivi 2001/55/ES povzeti iz 1.F(a),(b) in (c) člena in drugega odstavka 33. člena Ženevske Konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev.

Ne glede na navedeno se postopek priznanja statusa začasne zaščite razlikuje od postopka mednarodne zaščite, saj je prvoomenjeni bistveno hitrejši. Pri prvem postopku se ugotavlja le, ali gre za razseljeno osebo v skladu z definicijo razseljene osebe iz Direktive 2001/55/ES in ali zadevna oseba spada v skupino oseb, za katere se uporablja začasna zaščita, kar pa se presoja glede na izvedbeni sklep Sveta Evropske unije, s katerim je uvedena začasna zaščita za razseljene osebe, oziroma s sklepom Državnega zbora Republike Slovenije, s katerim se razširi obseg kategorij oseb, za katere je uvedena začasna zaščita, v skladu z drugim odstavkom 9. člena predloga zakona. Pri tem ni treba presojati individualnih razlogov, zaradi katerih je zadevna oseba zapustila svojo izvorno državo oziroma državo običajnega prebivališča, saj je upravičenost do statusa začasne zaščite na splošni ravni za določene skupine razseljenih oseb ugotovljena že z izvedbenim sklepom Sveta Evropske unije. Začasna zaščita se namreč uvede šele s sprejetjem izvedbenega sklepa Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite, ki v skladu s 5. členom Direktive 2001/55/ES vključuje opis posebnih skupin oseb, za katere se uporablja začasna zaščita. V skladu s komentarjem k 5. členu Direktive 2001/55/ES¹ in pojasnili Evropske komisije² ima sprejetje izvedbenega sklepa Sveta Evropske unije neposreden učinek in pomeni predpostavko, da so navedene skupine oseb upravičene do začasne zaščite. Začasna zaščita je tako na širši ravni priznana vsem osebam, ki spadajo med skupine oseb iz izvedbenega sklepa Sveta Evropske unije. Postopek, kot ga predvideva predlog zakona, v skladu s katerim je priznanje statusa začasne zaščite pogojeno z vložitvijo vloge za priznanje statusa začasne zaščite, sledi 8. členu Direktive 2001/55/ES, ki določa, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev dovoljenj za prebivanje osebam, ki uživajo začasno zaščito, za ves čas trajanja začasne zaščite. Za ta namen se izdajo dokumenti ali druga enakovredna dokazila (v skladu s predlogom zakona se izda izkaznica osebe z začasno zaščito iz 57. člena). Pri odločanju o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite pristojni organ ugotovi le, da gre za osebo, za katero je bila uvedena začasna zaščita, pri tem se tako ne presojajo individualne okoliščine niti razlogi, zaradi katerih bi bila razseljena oseba upravičena do začasne zaščite, in da zanjo ne obstajajo morebitni izključitveni razlogi iz 13. člena predloga zakona ali razlogi, zaradi katerih bi ji status začasne zaščite prenehal v skladu z 19. členom predloga zakona. Z izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito izkazuje svoj status začasne zaščite in lahko uveljavlja pravice osebe z začasno zaščito. Čeprav je na splošni ravni začasna zaščita priznana vsem osebam, ki spadajo v določeno posebno skupino oseb, ki so zajete v izvedbenem sklepu Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite, se vsak posameznik sam odloči, ali bo to pravico tudi uveljavljal ali ne. V skladu z navedenim je izdaja izkaznice osebi z začasno zaščito iz 57. člena predloga zakona deklaratorna in z njo oseba izkazuje status začasne zaščite.

V skladu z navedenim je smiselno tudi razlikovanje med pravicami prosilcev za začasno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilec) in prosilci za mednarodno zaščito, saj je postopek priznanja statusa začasne zaščite precej krajši od postopka za priznanje mednarodne zaščite. Ureditve sledi Direktivi 2001/55/ES, ki pojma prosilca ne ureja, saj je začasna zaščita takojšnja. Zaradi nacionalne ureditve, v skladu s katero razseljena oseba najprej zaprosi za začasno zaščito in ima med odločanjem o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite status prosilca, je treba zagotoviti minimalno raven pravic, ki jih imajo tudi osebe z začasno zaščito. Ne glede na navedeno prosilec še nima pravice do dostopa na trg dela, saj za to potrebuje dovoljenje za prebivanje, ki ga zagotavlja izkaznica osebe z začasno zaščito iz 57. člena predloga zakona. Poleg tega prosilec še nima pravice do denarnih pomoči, ki jih ta zakon predvideva za osebe z začasno zaščito. V skladu z Direktivo 2001/55/ES sta namreč prosilec zagotovljeni nastanitev in materialna oskrba v nastanitvenih centrih in je tako zanje v celoti poskrbljeno. Predvideno je še, da mora pristojni organ o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite

¹ Achilles Skordas v Thym/hailbronner (ur.), EU Immigration and Asylum Law. Article-by-Article Commentary, 3rd edition (C.H. Beck/Hart/Nomos, 2022), Article 5, str. 1194–1197.

² Sporočilo Komisije o operativnih smernicah za izvajanje Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/382 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (2022/C 126 I/01).

odločiti čim prej, najpozneje pa v 30 dneh od prejema popolne vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

Takšen postopek omogoča razbremenitev azilnega sistema, ki bi sicer bil pod precejšnjim pritiskom zaradi množičnega prihoda razseljenih oseb. Razbremenitev azilnega sistema je nasploh cilj uvedbe začasne zaščite v skladu z Direktivo 2001/55/ES.

Glede na navedeno in zaradi izkušnje v praksi se tako zaradi zagotovitve večje pravne varnosti, učinkovitejšega delovanja sistema zagotavljanja pravic prosilcev in oseb z začasno zaščito ter ureditve dolžnosti prosilcev in oseb z začasno zaščito s predlogom tega zakona predlaga smiselno podobna ureditev, kot je ureditev pravic in dolžnosti oseb z mednarodno zaščito, v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Poglavitni cilj predloga je uvedba rešitev za blažitev preobremenjenosti pristojnih državnih organov, vključenih v postopke začasne zaščite, s čimer bi se omogočil tudi hitrejši dostop oseb z začasno zaščito do pravic iz tega statusa ter celostna ureditev pravic in dolžnosti oseb z začasno zaščito v Republiki Sloveniji, ki omogoča hitrejši sprejem in integracijo oseb z začasno zaščito v slovensko družbo. Za ta namen so spremembe predlagane predvsem na področju administrativnega upravljanja, učinkovitega vodenja postopkov priznanja začasne zaščite in hitre zagotovitve pravic oseb z začasno zaščito.

Cilja predloga sta tudi nadaljnja uskladitev z Direktivo 2001/55/ES in ureditev nekaterih vprašanj, ki so se postavila v praksi po prvi uvedbi začasne zaščite.

Začasna zaščita v skladu z Direktivo 2001/55/ES pomeni izredni postopek, ki v primeru množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo, zagotavlja takojšnjo in začasno zaščito takšnim osebam, zlasti če obstaja tudi tveganje, da v azilnem sistemu ne bo mogoče obdelati prihoda brez neželenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist zadevnih oseb in drugih oseb, ki prosijo za zaščito. Uporablja se za razseljene osebe, ki so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva ter so morale zapustiti svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, zlasti v odgovor na poziv mednarodnih organizacij, se ne morejo vrniti okolje, v katerem so varne in trajne razmere, zaradi stanja v zadevni državi ali regiji in se lahko štejejo med osebe iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev ali iz drugih mednarodnih ali nacionalnih instrumentov, ki omogočajo mednarodno zaščito, zlasti so to osebe, ki so pobegnile z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja, in zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so že bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic.

V skladu z Direktivo 2001/55/ES je treba za to, da se uvede začasna zaščita, ugotoviti množični prihod razseljenih oseb, ki prihajajo iz zadevne države ali z zadevnega geografskega območja v Evropsko unijo. To ugotovi Svet Evropske unije z izvedbenim sklepom, ki vključuje vsaj opis posebnih skupin oseb, za katere se uporablja začasna zaščita, datum začetka učinkovanja začasne zaščite, podatke, prejete od držav članic o njihovih sprejemnih zmogljivostih, ter podatke Evropske komisije, UNHCR in drugih pomembnih organizacij. Izvedbeni sklep Sveta Evropske unije mora temeljiti na pregledu stanja in obsega premikov razseljenih oseb, oceni smotrnosti uveljavljanja začasne zaščite, upoštevajoč zmogljivost za nujno pomoč in delovanje na terenu, ali neustreznosti takšnih ukrepov, podatkih, prejetih od držav članic, Evropske komisije, UNHCR in drugih pomembnih mednarodnih organizacij.

Predlog zakona sledi opisani ureditvi začasne zaščite iz Direktive 2001/55/ES. S predlogom zakona za to, da bi se uvedla začasna zaščita v Republiki Sloveniji, ni več treba sprejeti posebnega sklepa. Namesto tega se uporablja sprejeti izvedbeni sklep Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb in se uvede začasna zaščita ter učinkuje neposredno v vseh državah članicah.

Namen Direktive 2001/55/ES je določiti najnižje standarde za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo, in podpirati uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju teh oseb ter posledicah takega sprejema. S predlogom zakona se sledi minimalnim standardom Direktive 2001/55/ES, hkrati pa se na določenih mestih od nje tudi odstopa in se zagotavlja višja raven standardov pri zagotavljanju pravic osebam z začasno zaščito.

S predlogom zakona se sledi tudi 8. členu Direktive 2001/55/ES, ki državam članicam nalaga, da sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev dovoljenj za prebivanje osebam, ki uživajo začasno zaščito, za ves čas trajanja zaščite. Za ta namen se izdajo dokumenti ali druga enakovredna dokazila.

2.2 Načela

Predlog zakona ureja vsebino, s katero se prenaša Direktiva 2001/55/ES in se urejajo vidiki začasne zaščite, postopka priznanja statusa začasne zaščite, zagotavljanja pravic prosilec in osebam z začasno zaščito ter njihovih dolžnosti. Vsebina zakona sledi načelom prava EU o zagotavljanju zaščite razseljenim osebam v primeru množičnega prihoda, skladna pa je tudi s cilji in načeli Konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev in Protokolom z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev (v nadaljnjem besedilu: Ženevska konvencija).

V predlogu zakona je v skladu z mednarodnimi obveznostmi in pravnim redom Evropske unije zagotovljeno načelo nevračanja. To pomeni, da osebe ni mogoče vrniti v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena življenjski nevarnosti ali mučenju in nečloveškemu ravnanju. Gre za neodtujljivo in nederogabilno pravico vsakega posameznika, ki jo države morajo spoštovati v vseh primerih in brez izjem. Začasna zaščita je po namenu in trajanju omejena, lahko pa tudi predčasno preneha, kadar Svet Evropske unije s sklepom ugotovi, da so razmere v matični državi takšne, da dopuščajo varno in trajno vrnitev tistih, ki jim je bila podeljena začasna zaščita, pri čemer se morajo spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine ter obveznosti držav članic glede načela nevračanja.

Začasna zaščita je tudi smiselno združljiva z mednarodnimi obveznostmi držav članic glede mednarodne zaščite, saj ne sme prejudicirati priznanja statusa mednarodne zaščite v skladu z Ženevsko konvencijo in skupnim evropskim azilnim sistemom.

V skladu z Direktivo 2001/55/ES se osebam z začasno zaščito zagotavljajo pravice glede začasnega prebivanja, informiranja, nastanitve in prehrane, denarne pomoči, denarne pomoči za zasebno nastanitev, žepnine, zdravstvenega varstva, dela, izobraževanja, združevanja družine, obveščenosti o pravicah in dolžnostih ter pomoči pri uveljavljanju pravic.

S predlogom zakona se sledi tudi načelu enakega varstva pravic oseb z začasno zaščito v primerjavi z osebami z mednarodno zaščito, saj gre pri obeh institutih za bistveno enako raven zaščite, kar terja smiselno enako obravnavo oseb z začasno zaščito in oseb z mednarodno zaščito. Razlika med institutoma je predvsem v postopku priznanja statusa začasne zaščite in statusa mednarodne zaščite. Pri prvem postopku se ugotavlja le, ali prosilec spada v kategorijo oseb, za katere je bila uvedena začasna zaščita, ter da zanj ne obstajajo morebitni izključitveni razlogi iz 13. člena predloga zakona ali razlogi, zaradi katerih bi mu status začasne zaščite prenehal v skladu z 19. členom predloga zakona. Nasprotno pa je pri postopku mednarodne zaščite treba natančneje in bolj poglobljeno presojati individualne razloge za priznanje statusa mednarodne zaščite.

Ureditev pravic prosilcev glede na navedeno smiselno sledi ureditvi pravic prosilcev za mednarodno zaščito. Prosilci imajo enako kot prosilci za mednarodno zaščito pravice do prebivanja v Republiki Sloveniji, do nastanitve v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti, do materialne oskrbe, do nujnega zdravljenja, do izobraževanja ter do brezplačne malice za učence in dijake in brezplačnega kosila za učence. V nasprotju s prosilci za mednarodno zaščito nimajo žepnine, kar izhaja iz ureditve postopka priznanja statusa začasne zaščite, ki je precej krajši od postopka priznanja statusa mednarodne zaščite, poleg tega je za prosilce v celoti poskrbljeno v nastanitvenih centrih.

Glede na krajši postopek in naravo postopka priznanja statusa začasne zaščite se v določeni meri razlikujejo tudi dolžnosti prosilcev v primerjavi z dolžnostmi prosilcev za mednarodno zaščito. V postopku priznanja statusa začasne zaščite pristojni organ odloča le na podlagi podatkov, ki so navedeni v vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, in ne opravi morebitnih drugih dejanj, na primer zaslišanja ali izvedbe morebitnih drugih dokazov, prosilcu pa njegove vloge za priznanje statusa začasne zaščite tudi ni treba posebej utemeljiti, saj je njegova upravičenost do začasne zaščite podana že na podlagi izvedbenega sklepa Sveta EU o uvedbi začasne zaščite. V postopku priznanja statusa začasne zaščite je ključno, da je identiteta prosilca za začasno zaščito nesporno ugotovljena na podlagi predloženih dokazil. Prosilec mora v postopkih po tem zakonu ves čas sodelovati s pristojnim organom, ki vodi postopek ter omogočiti pristojnemu organu dostop do vseh razpoložljivih dokazov ter predložiti vse listine in potrdila, ki jih ima in ki so lahko pomembna za postopek, ter se odzivati vabilom pristojnih organov. Prosilec ni fotografiran in se mu prstni odtisi ne odvzamejo, kar sledi dolžnosti, da prosilec sam predloži fotografijo v postopku, ki je potrebna za izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena predloga zakona, poleg tega v skladu z Direktivo 2001/55/ES ni podane obveznosti ali možnosti držav članic, da prosilca fotografirajo in mu odvzamejo prstne odtise (ti so v postopkih mednarodne zaščite poglavitni z vidika uporabe Uredbe (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Uredbe (EU) št. 604/2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložil državljani tretje države ali oseba brez državljanstva, in o zahtevah za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac, ki jih vložijo organi kazenskega pregona držav članic in Europol za namene kazenskega pregona, ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1077/2011 o ustanovitvi Evropske agencije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (prenovitev), v obseg katere pa osebe z začasno zaščito niso vključene). V skladu s predlogom zakona so dolžnosti prosilcev za začasno zaščito izenačene z dolžnostmi oseb z začasno zaščito, kar pomeni, da morajo spoštovati ustavno ureditev, predpise in druge splošne akte v Republiki Sloveniji ter ukrepe državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil. Poleg tega morajo obveščati organe, pristojne za izvajanje tega zakona, o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njihovih pravic in izvrševanje dolžnosti.

Tudi osebe z začasno zaščito imajo enako kot osebe z mednarodno zaščito pravico do prebivanja v Republiki Sloveniji, pri čemer gre le za pravico do začasnega prebivanja, kar izhaja iz začasne narave tega instituta. Osebe z začasno zaščito imajo tudi pravice do nastanitve v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti, kjer jim je zagotovljena tudi prehrana, do denarne pomoči za zasebno nastanitev, do zdravstvenega varstva, do dostopa na trg dela, do predšolske vzgoje in izobraževanja, do subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence ter do združevanja družine in pomoči pri uveljavljanju pravic ter pri vključevanju v družbo. Posebej so urejene le pravica do socialnega varstva, ki je v okviru predloga zakona zagotovljena z denarno pomočjo oziroma žepnino, posebne oblike izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana in do posebne oblike izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov. Denarna pomoč v skladu s predlogom zakona (in žepnina iz 50. člena predloga zakona) je vzporedni institut denarni socialni pomoči, ki jo dodeljuje center za socialno delo in ima enako pravno posledico, zato se v postopkih ugotavljanja

upravičenosti do pravic, ki niso pravice iz javnih sredstev, odločba o denarni pomoči ali potrdilo o žepnini na podlagi tega zakona šteje kot odločba o denarni socialni pomoči, ki jo center za socialno delo izda v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. V teh postopkih se šteje, da so prejemniki denarne pomoči ali žepnine po predlogu tega zakona prejemniki denarne socialne pomoči. Pravico do denarne pomoči imajo osebe, ki ne živijo v nastanitvenih centrih in drugih oblikah nastanitve, kjer jim je zagotovljena prehrana, pravico do žepnine pa imajo tiste osebe z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih ali drugi nastanitveni kapaciteti urada.

Dolžnosti oseb z začasno zaščito in oseb z mednarodno zaščito so urejene smiselno enako.

Podobno kot s predpisi s področja mednarodne zaščite se tudi s predlogom zakona sledi Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah iz leta 1950, v kateri je navedeno, katere človekove pravice so varovane v Evropi, poleg tega so navedena merila za njihovo opredelitev. Smiselno enako se s predlogom zagotavlja izvajanje 3. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, v skladu s katerim je prepovedano mučenje, nečloveško ali poniževalno ravnanje, ter njenega 5. člena, v skladu s katerim se varuje pravica do svobode in varnosti, 8. člena, v skladu s katerim se varuje pravica do zasebnosti in družinskega življenja, in 13. člena, v skladu s katerim se varuje pravica do učinkovitega pravnega sredstva pred nacionalnimi organi.

2.3 Poglavitne rešitve

S predlogom zakona se uvajajo rešitve za blažitev preobremenjenosti pristojnih državnih organov, vključenih v postopke začasne zaščite, zlasti na področju administrativnega upravljanja, učinkovitega vodenja postopkov priznanja statusa začasne zaščite in hitre zagotovitve pravic osebam z začasno zaščito, kot tudi za blažitev negativnega učinka na vseh področjih delovanja države (socialno varstvo, zdravstvo, javna varnost itn.). Pri tem se s tem predlogom odpravljajo pomanjkljivosti, ki so se pokazale v praksi, in sicer se predlagajo:

- nadaljnja uskladitev z Direktivo 2001/55/ES,
- poenostavitev in hitrejša izvedba postopka priznanja statusa začasne zaščite, vključno z jasnejšo ureditvijo ob vzporednosti postopka začasne zaščite in postopka mednarodne zaščite,
- podrobnejša ureditev razlogov prenehanja statusa začasne zaščite,
- jasnejša določitev razmerja med začasno zaščito in mednarodno zaščito ter razmerja med začasno zaščito do postopkov po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji,
- jasnejša delitev pristojnosti za izvedbo posameznih dejanj v postopku priznanja začasne zaščite in odgovornosti za zagotovitev pravic osebam z začasno zaščito,
- ureditev pravic prosilcev za začasno zaščito in jasnejša ureditev pravic osebam z začasno zaščito,
- vzpostavitev pravne podlage za deljenje podatkov o osebah z začasno zaščito za preprečitev dvojnih statusov v državah članicah in v pridruženih državah k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda.

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Z vidika sprememb in dopolnitev na administrativnem področju glede obravnavanja vlog za začasno zaščito v skladu s 15. in 16. členom tega zakona, kar izvaja pristojni organ (upravne enote), in izdaje izkaznic oseb z začasno zaščito v skladu s 57. členom tega zakona se finančne posledice predloga ocenjujejo na približno 100.000,00 evra na leto, s predpostavko, da vlogo za priznanje statusa začasne zaščite poda približno 10.000 razseljenih oseb.

Za izvajanje pravic prosilcev za začasno zaščito od 2. do 5. točke prvega odstavka 24. člena predloga

zakona ter za zagotavljanje pravic osebam z začasno zaščito iz 2., 3., 4., 5., 6., 11., 13. in 14. točke prvega odstavka 31. člena predloga zakona, Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad) finančne posledice za leto 2025 ocenjuje na 27.976.738 evrov, za leto 2026 pa 17.187.112 evrov.

V zvezi s posebno obliko denarne pomoči (46. in 47. člen predloga zakona) posledic morebitnega povečanja števila upravičencev do pravice do posebne oblike denarne pomoči po smrti družinskega člana in do posebne oblike denarne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba ocene ni mogoče podati, saj ni mogoče oceniti, koliko novih potencialnih upravičencev bo v naslednjih letih uveljavljalo omenjeni pravici zaradi smrti družinskega člana. Zelo groba ocena je, da bi bile finančne posledice ob predpostavki, da bi bilo do omenjenih pravic upravičenih okoli 200 oseb letno, majhne oziroma bi znašale dodatno slabih 300.000 evrov letno.

V sprejetem proračunu za leto 2025 in 2026 je Urad ustrezno načrtoval proračunska sredstva za izvajanje tega predloga zakona, in sicer za leto 2025 v višini 27.976.738 evrov, za leto 2026 pa 17.187.112 evrov. Sredstva za leto 2026 so v nižji vrednosti, saj Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (Uradni list RS, št. 32/22, 4/24 in 74/24) določa trajanje začasne zaščite do 4. 3. 2026. Sredstva za izvajanje predloga zakona ima tako Urad zagotovljena.

Osebe z začasno zaščito imajo skladno s predlogom zakona prost dostop na trg dela (48. člen) in lahko skladno s predpisi, ki urejajo trg dela, uveljavljajo pravice za primer brezposelnosti in se vključijo v programe usposabljanja v okviru aktivne politike zaposlovanja. Osebe bi se vključevale predvsem v programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja ter usposabljanja na delovnem mestu. Za vključevanje teh oseb v programe so ocenjeni stroški v višini okvirno 100.000 evrov in ta sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo (PP 4282 – Usposabljanje in izobraževanje za zaposlitev).

Zaradi razširitve kroga upravičencev do socialne pravice bi bilo do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti po Zakonu o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22, 59/22 – odl. US, 109/23 in 62/24 – ZUOPUE) dodatno upravičenih približno 110 oseb na leto (zelo groba ocena, saj vnaprej ni mogoče predvideti števila upravičencev). Ob nespremenjeni maksimalni višini denarnega nadomestila se ocenjujejo finančne posledice za ta namen v višini 340.000 evrov na leto.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za vsako leto proračunska sredstva za izplačilo socialne pravice (PP 1826 – Transferi brezposelnim) načrtuje na podlagi ocen in te ocene v proračunskem letu nikoli niso zadostne. V tem delu na tej postavki ne moremo navesti, da so sredstva za dodatnih 110 upravičencev v ocenjeni višini 340.000 evrov zagotovljena, ampak se bodo zagotovila s prerazporeditvijo.

Sprejetje zakona ne bo imelo finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje pravic prosilcev in oseb z začasno zaščito, ki so iz pristojnosti urada, se bodo zagotovila iz ukrepa 1542-21-0001, Oskrba in integracija migrantov, proračunska postavka 221200 – Begunci iz Ukrajine.

V sprejetem proračunu za leto 2025 in 2026 je Urad ustrezno načrtoval proračunska sredstva za izvajanje tega predloga zakona, in sicer za leto 2025 v višini 27.976.738 evrov, za leto 2026 pa

17.187.112 eurov. Sredstva za leto 2026 so v nižji vrednosti, saj Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (Uradni list RS, št. 32/22, 4/24 in 74/24) določa trajanje začasne zaščite do 4. 3. 2026. Sredstva za izvajanje predloga zakona ima tako Urad zagotovljena.

Sredstva za kritje finančnih posledic na administrativnem področju (obravnavanje vlog za začasno zaščito in izdaja izkaznic oseb z začasno zaščito) bodo zagotovila zagotovljena (PP SPU62- ZA VSE UE – Materialni stroški).

Dodatna sredstva za izplačilo denarnega nadomestila za primer brezposelnosti bodo zagotovljena s prerazporeditvijo (PP 1826 – Transferi brezposelnim).

Sredstva za vključevanje brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja bodo zagotovljena s prerazporeditvijo (PP 4282 – Usposabljanje in izobraževanje za zaposlitev).

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je usklajen s pravnim redom Evropske unije na področju začasne zaščite in se naprej usklajuje z Direktivo 2001/55/ES. S predlogom zakona se sledi minimalnim standardom Direktive 2001/55/ES, hkrati pa se na določenih mestih od nje tudi odstopa in se zagotavlja višja raven standardov pri zagotavljanju pravic osebam z začasno zaščito.

S predlogom zakona se sledi tudi 8. členu Direktive 2001/55/ES, ki državam članicam nalaga, da sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev dovoljenj za prebivanje osebam, ki uživajo začasno zaščito, za ves čas trajanja zaščite. Za ta namen se izdajo dokumenti ali druga enakovredna dokazila.

Predlog zakona poleg navedenega tudi natančneje ureja razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito v skladu s 17. členom, postopek združevanja družine v skladu s 15. členom in postopek premestitve v skladu s 26. členom Direktive 2001/55/ES. Predlog zakona pa omogoča tudi možnost, da Državni zbor Republike Slovenije razširi začasno zaščito na dodatne kategorije oseb v skladu s prvim odstavkom 7. člena Direktive 2001/55/ES.

NOVELIRANJE NACIONALNE ZAKONODAJE NA PODROČJU ZAČASNE ZAŠČITE

Direktiva 2001/55/ES je bila z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite aktivirana prvič od njenega sprejetja. Tako na ravni Evropske unije kot na ravni posameznih držav članic se je pri njenem prenosu odprlo več vprašanj, ki jih je Evropska komisija obravnavala v Sporočilu Komisije o operativnih smernicah za izvajanje Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/383 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite. Kljub temu je več držav članic začelo postopke za spremembo nacionalne zakonodaje, da se zagotovijo hitrejši in enostavnejši postopki začasne zaščite in prilagoditev dejanskim razmeram ter potrebam iz prakse.

Češka tako poroča, da je nacionalni zakon o začasni zaščiti, s katerim se prenaša Direktiva 2001/55/ES, težko uporabljati v praksi, zato ga nameravajo novelirati ter prilagoditi trenutnim razmeram in potrebam, ki izhajajo iz množičnega prihoda razseljenih oseb, ki so prizadete zaradi ruske invazije na Ukrajino. Tudi Poljska in Nizozemska trenutno izvajata postopke noveliranja predpisov, ki se nanašajo na izvajanje začasne zaščite zaradi poenostavitve postopkov.

REGISTRACIJSKI POSTOPEK

V skladu z Direktivo 2001/55/ES morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev dovoljenj za prebivanje osebam z začasno zaščito za ves čas trajanja začasne zaščite. Za ta namen se izdajo dokumenti ali druga enakovredna dokazila. Države članice imajo torej v skladu z Direktivo

2001/55/ES diskrecijo pri ureditvi registracijskega postopka in postopka izdaje dovoljenj za prebivanje osebam z začasno zaščito. Primerjalnopravno države članice registracijski postopek in postopek izdaje teh dovoljenj rešujejo zelo različno in v skladu z nacionalno upravno ureditvijo. Podobno ureditev, kot je predlagana v predlogu tega zakona, v skladu s katero razseljena oseba najprej opravi registracijski postopek na policiji, imajo Avstrija, Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Estonija, Finska, Nemčija, Italija in Slovaška, pri čemer vsaka država članica različno ureja specifičnosti registracijskega postopka in izdaje teh dovoljenj.

STATUS PROSILCA

V Direktivi 2001/55/ES je začasna zaščita predvidena kot takojšnja zaščita razseljenih oseb v primeru množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo, zlasti če obstaja tudi tveganje, da v azilnem sistemu ne bo mogoče obdelati prihoda brez neželenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist zadevnih oseb in drugih oseb, ki prosijo za zaščito. V skladu z navedenim je začasna zaščita takojšnja in se mora o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite odločiti takoj oziroma čim prej po registraciji oziroma vložiti vloge za priznanje statusa začasne zaščite v skladu z nacionalnim postopkom. Kljub temu je v postopku odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite treba opraviti določene preverbe in ugotoviti, ali razseljena oseba spada v kategorijo oseb, za katere je bila uvedena začasna zaščita, ter da zanjo ne obstajajo morebitni izključitveni razlogi iz 13. člena predloga zakona ali razlogi, zaradi katerih bi ji status začasne zaščite prenehal v skladu z 19. členom predloga zakona. V postopku se tako predvsem presoja, ali razseljena oseba, ki je prosilec, spada v kategorijo oseb, za katere je uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb v skladu z Direktivo 2001/55/ES, kar pa traja nekaj časa, v tem času pa ji morajo biti zagotovljeni ustrezen status in pravice, ob tem ima tudi dolžnosti. Primerjalnopravno imajo tako urejen status prosilca Avstrija, Finska, Nemčija, Malta, Slovaška in Švedska.

UREDITEV PRAVICE DO DENARNE POMOČI IN DENARNE POMOČI ZA ZASEBNO NASTANITEV

V skladu z drugim odstavkom 13. člena Direktive 2001/55/ES morajo države članice osebam z začasno zaščito, ki uživajo začasno zaščito in nimajo zadostnih dohodkov, zagotoviti potrebno pomoč v obliki socialnega varstva in sredstev za preživljanje ter zdravstveno oskrbo.

Države članice se pri tem same odločajo, kako bodo zagotovile potrebno pomoč, pri tem pa morajo upoštevati še druge dejavnike, kot sta velikost družine in starost oseb. Vse države članice pri tem upoštevajo pogoj, da oseba nima lastnih sredstev za preživljanje.

Primerjalnopravno kar nekaj držav članic predvideva vključitev oseb z začasno zaščito v nacionalne sisteme socialnega varstva in jih tako izenačuje z državljani (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Danska, Finska, Italija, Litva, Malta, Poljska in Slovaška), Francija, Španija in Portugalska jih izenačujejo z osebami z mednarodno zaščito, Nemčija in Luksemburg pa s prosilci za mednarodno zaščito. Nemčija omogoča alternativno možnost vključitve v socialno varstvo, enako kot za državljane.

Posebno ureditev, ki določa denarno pomoč osebam z začasno zaščito, imajo Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Nizozemska, Romunija in Švedska.

V skladu s prvim odstavkom 13. člena Direktive 2001/55/ES morajo države članice zagotoviti nastanitev oseb z začasno zaščito ali, kadar je to potrebno, zagotoviti sredstva za nastanitev. Navedeno pomeni, da je obveznost države članice, da zagotovi nastanitev ali denarno nadomestilo za nastanitev, ne predvideva pa se hkratna obveznost, iz česar izhaja, da, kadar ima oseba z začasno zaščito možnost nastanitve v nastanitvenem centru, a se sama odloči za nastanitev na zasebnem naslovu, ni upravičena do denarne pomoči za zasebno nastanitev.

Tudi denarno pomoč za zasebno nastanitev primerjalnopravno večina držav članic obravnava v okviru vključitve v socialno varstvo, pri čemer so osebe z začasno zaščito izenačene z državljani, posebna denarna pomoč za zasebno nastanitev pa ni predvidena (Belgija, Bolgarija, Ciper, Finska, Irska, Malta, Nemčija, Poljska). Litva vključuje osebe z začasno zaščito v sistem socialnega varstva, ob tem pa predvideva možnost subvencije za zasebno nastanitev – višina te je odvisna od občine nastanitve, obvezno pa je treba predložiti najemno pogodbo. Tudi Francija pri ureditvi denarne pomoči za zasebno nastanitev izenačuje osebe z začasno zaščito z osebami z mednarodno zaščito. Grčija, Luksemburg in Švedska denarne pomoči za zasebno nastanitev ne poznajo in je ne vključujejo v sistem denarne pomoči tako, da bi ta bila višja zaradi nastanitve na zasebnem naslovu. Latvija posebej določa pravico državljanov Latvije, ki brezplačno gostijo osebe z začasno zaščito, da zaprosijo za pomoč države, osebe z začasno zaščito pa te pravice nimajo.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Za izvajanje zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi na delovnih področjih, na katerih se sprejemajo ukrepi. Predlog zakona, prilagojen zahtevam, ki so se pojavile v praksi od prve uvedbe začasne zaščite, bo omogočal lažje odločanje upravnih enot v postopkih začasne zaščite.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Sprejetje zakona ne vpliva na obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Zakon nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Zakon nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

S predlogom zakona se izboljšuje položaj širšega kroga upravičencev, med drugim tudi na področju izobraževanja.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletnih straneh predlagatelja. Predlagatelj ga bo predstavljal z uveljavljenimi orodji.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Za izvajanje sprejetega zakona so pristojni Ministrstvo za notranje zadeve, ki bo izvajanje zakona spremljalo kot pritožbeni organ, Urad Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov, ki je pristojen za zagotavljanje pravic proslcem in osebam z začasno zaščito na področjih sprejema in vključevanja oseb z začasno zaščito v slovensko družbo, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, ki je pristojno za uveljavljanje pravice do vzgoje in izobraževanja, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, ki je pristojno za uveljavljanje pravice do visokošolskega izobraževanja, in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je pristojno za postavitvev skrbnika za posebni primer proslcem, ki so mladoletniki brez spremstva, in skrbnika osebam z začasno zaščito, ki so mladoletniki brez spremstva, ter za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

6.8 Druge pomembne okoliščine, povezane z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Ni drugih pomembnih okoliščin.

7 Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Gradivo je bilo na portalu E-demokracija objavljeno 27. oktobra 2022. V razpravo je bil vključen tudi UNHCR.

Predlog zakona je delno usklajen z nevladnimi organizacijami (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC in Slovenska filantropija).

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

- K 3. členu: predlog ponovne vključitve definicije ranljivih oseb s posebnimi potrebami: Navedena definicija je bila iz predloga zakona črtana, saj se besedilo predloga zakona na nobenem mestu več ne sklicuje na ranljive osebe s posebnimi potrebami, definirajo se le tisti izrazi, ki se uporabljajo v zakonu.
- K 15. členu: predlog ohranitve pristojnosti policije za sprejetje vloge za priznanje statusa začasne zaščite: Predlog ni bil upoštevan. Besedilo predloga zakona ohranja pristojnost upravnih enot za sprejetje vloge za začasno zaščito, pri tem pa se predvideva t. i. registracijski postopek na policiji, ki predstavlja fazo pred vložitvijo vloge za začasno zaščito. Razseljena oseba, ki opravi registracijski postopek, se v skladu z definicijo v 7. točki 3. člena predloga zakona šteje za prosilca. V skladu z navedenim bo morala razseljena oseba, ki bo želela vložiti vlogo za začasno zaščito, najprej opraviti registracijski postopek na policiji, kjer bo nato napotena na vložitev vloge za začasno zaščito pri pristojnem organu.
- K 23. členu: predlog, da se poleg zdravstvenih razlogov navedejo še drugi razlogi, zaradi katerih se osebam omogoči bivanje po tem, ko jim je prenehala začasna zaščita, a se še ne morejo vrniti v državo ali regijo izvora: Ureditev bivanja po prenehanju začasne zaščite sledi ureditvi iz Direktive 2001/55/ES. Oseba ima po prenehanju statusa začasne zaščite možnost, da zaprosi za dovoljenje za prebivanje v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, in da že med trajanjem statusa začasne zaščite in po njegovem prenehanju zaprosi za mednarodno zaščito. Predlog zakona ustrezno ureja tudi rok za prostovoljni odhod in možnost, da v primeru poteka trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom predloga zakona oseba, ki ji je status začasne zaščite prenehal zaradi poteka trajanja začasne zaščite, v Republiki Sloveniji ostane in biva največ 30 dni po poteku trajanja začasne zaščite, razen če mora na podlagi odločitve pristojnega organa Republiko Slovenijo zapustiti.
- K 51. in 52. členu: pripomba, da ureditev, ki ne omogoča združevanja z družinskimi člani, ki se nahajajo v izvorni državi, ni ustrezna: Predlog zakona pri ureditvi pravice do celovitosti družine in pravice do združevanja družine sledi ureditvi v Direktivi 2001/55/ES. Pravica do združevanja družine je v Direktivi 2001/55/ES urejena precej drugače od pravice do združevanja družinskih članov oseb z mednarodno zaščito, saj je slednja v Direktivi

2011/55/ES posebej urejena, kar pa sledi ureditvi v Direktivi Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitvi družine, v skladu s katero so osebe z začasno zaščito izrecno izključene iz njene uporabe. Pravica do združevanja družine je v skladu s 15. členom Direktive 2001/55/ES omejena na družinske člane, ki so bili ločeni zaradi okoliščin množičnega prihoda in ki se nahajajo v drugi državi članici ter imajo tam priznan statusčasne zaščite, in na družinske člane, ki se nahajajo v izvorni državi ali regiji oziroma v drugi državi in izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusačasne zaščite v skladu z 12. členom predloga zakona.

- K 57. členu: predlog poenotenja oblike izkaznice osebe z začasno zaščito z izkaznico osebe z mednarodno zaščito: Oseba z začasno zaščito lahko uveljavlja pravice z izkaznico osebe z začasno zaščito, ta pa se ne more uporabljati kot listina za prehajanje meja. Oseba z začasno zaščito ima možnost, da pridobi potni list za tujca v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Poudarjamo še, da bi bilo treba za predlagano ureditev izvesti postopek javnega naročanja in prilagoditi informacijski sistem, kar zahteva več časa in ne bi bilo primerno za reševanje trenutne problematike. Poleg tega se oblika izkaznice osebe z začasno zaščito ne ureja z zakonom, temveč bo urejena s podzakonskim aktom.
- K 62. členu: predlog izvedbe informiranja osebe z začasno zaščito, ki se premešča, o pogojih bivanja, nastanitvi in oskrbi ter o vrstah pomoči v drugi državi članici: Postopek premestitve je ustrezno urejen v skladu z Direktivo 2001/55/ES. Republika Slovenija ni pristojna za podajanje informacij o ureditvi v drugih državah članicah niti se z nacionalno ureditvijo Republike Slovenije ne morejo urejati obveznosti državnih organov drugih držav članic, saj bi šlo pri tem za poseg v njihovo suverenost.

8 Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjaki ali pravne osebe niso sodelovali.

9 Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka na Ministrstvu za notranje zadeve,
- Matej Torkar, generalni direktor Direktorata za migracije na Ministrstvu za notranje zadeve.

II. BESEDILO ČLENOV

I. POGLAVJE SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta zakon ureja uvedbo, trajanje in prenehanje začasne zaščite razseljenih oseb (v nadaljnjem besedilu: začasna zaščita), pogoje in postopke za priznanje in prenehanje statusa začasne zaščite ter pravice in obveznosti prosilk oziroma prosilcev za začasno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilci) ter oseb s statusom začasne zaščite v skladu z Direktivo Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2001/55/ES).

2. člen (zagotavljanje začasne zaščite)

Republika Slovenija zagotavlja začasno zaščito v skladu s tem zakonom in sklepom Sveta Evropske unije iz 5. člena Direktive 2001/55/ES.

3. člen (opredelitev pojmov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »začasna zaščita« je izredni postopek, ki v primeru množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb zagotavlja takojšnjo in začasno zaščito takšnim osebam, zlasti če obstaja nevarnost, da sistem mednarodne zaščite ne bo zmožen obravnavati tega prihoda brez neželenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist omenjenih oseb in drugih oseb, ki prosijo za mednarodno zaščito;
2. »množični prihod« je prihod večjega števila razseljenih oseb, ki prihajajo iz tretje države ali regije, če je njihov prihod na ozemlje Evropske unije spontan ali organiziran;
3. »razseljene osebe« so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, za katere je uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije iz 5. člena Direktive 2001/55/ES ali sklepa Državnega zbora Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) iz drugega odstavka 9. člena tega zakona in so zapustile svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane ter se ne morejo varno in trajno vrniti zaradi stanja v tej državi ali regiji in se lahko štejejo med osebe iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev ali drugih predpisov, ki urejajo mednarodno zaščito. Razseljene osebe so zlasti:
 - a) osebe, ki so pribežale z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja;
 - b) zelo ogrožene ali tiste osebe, ki so že bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja njihovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
4. »mladoletnica oziroma mladoletnik brez spremstva (v nadaljnjem besedilu: mladoletnik brez spremstva)« je mladoletnik, ki je na ozemlju Republike Slovenije brez staršev ali zakonitih zastopnikov;
5. »hudo kaznivo dejanje nepolitične narave« je kaznivo dejanje, ki ni politično in za katero je v Republiki Sloveniji predpisana kazen zapora najmanj treh let;
6. »hudo kaznivo dejanje« je kaznivo dejanje, za katero je v Republiki Sloveniji predpisana kazen zapora najmanj treh let;
7. »prosiliec ali prosilka (v nadaljnjem besedilu: prosilec)« je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki je v Republiki Sloveniji vložila vlogo za priznanje statusa začasne zaščite. Za

prosilca se šteje tudi državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki je opravila registracijski postopek v skladu s 15. členom tega zakona, za obdobje od opravljenega registracijskega postopka do izteka roka iz drugega odstavka 15. člena tega zakona;

8. »oseba z začasno zaščito« je oseba, ki ji je priznan status začasne zaščite v Republiki Sloveniji;
9. »družinski člani« so družinski člani osebe z začasno zaščito, ki so državljani tretje države ali osebe brez državljanstva in so člani družine, ki je obstajala že pred prihodom v Republiko Slovenijo, in sicer:
 - a) zakonec osebe z začasno zaščito, zunajzakonski partner ali partner iz druge oblike partnerske zveze, urejene z zakonom, pri čemer se v poligamni zvezi za družinskega člana šteje le ena oseba, in sicer tista, ki jo določi oseba z začasno zaščito,
 - b) mladoletni otroci osebe z začasno zaščito ali osebe iz prejšnje točke, če so neporočeni, ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonski ali zunajzakonski skupnosti ali posvojeni,
 - c) otrok osebe z začasno zaščito, rojen v Republiki Sloveniji,
 - č) oče, mati ali druga odrasla oseba, ki je odgovorna za osebo z začasno zaščito, če je oseba z začasno zaščito mladoletna in neporočena,
 - d) mladoletni sorojenec osebe z začasno zaščito, če je neporočen,
 - e) drug sorodnik osebe z začasno zaščito, če med njima obstoji življenjska skupnost, ki je v bistvenem podobna primarni družini oziroma ima enako funkcijo, kot jo ima družina, kar pomeni predvsem pristne družinske vezi med družinskimi člani, fizično skrb, varstvo, zaščito, čustveno podporo in finančno odvisnost;
10. »pristojni organ« so upravne enote, ki v upravnih zadevah po tem zakonu odločajo na območju celotne države, če s tem zakonom ni določeno drugače.

4. člen **(načelo nevračanja)**

Izgon ali vrnitev osebe v državo, kjer bi bilo ogroženo njeno življenje ali telo zaradi njene rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena mučenju ali nečloveškemu ali poniževalnemu ravnanju ali kazni, ni dovoljen.

5. člen **(vstop v Republiko Slovenijo)**

Razseljeni osebi, ki v času trajanja začasne zaščite iz 10. in 11. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: čas trajanja začasne zaščite) ob vstopu v Republiko Slovenijo izjavi, da namerava v Republiki Sloveniji zaprositi za status začasne zaščite, se dovoli vstop v državo.

6. člen **(razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito)**

(1) Če prosilec ali oseba z začasno zaščito vloži prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, ohrani pravice in dolžnosti iz tega zakona, zanjo pa se ne uporabljajo določbe predpisov o pravicah in dolžnostih prosilcev za mednarodno zaščito.

(2) Če oseba, ki je prosilec za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, vloži vlogo za priznanje statusa začasne zaščite, pridobi pravice in dolžnosti prosilca v skladu s tem zakonom, zanjo pa se ne uporabljajo določbe predpisov o pravicah in dolžnostih prosilcev za mednarodno zaščito.

(3) Če se osebi iz prejšnjega odstavka status začasne zaščite prizna pred odločitvijo o prošnji za mednarodno zaščito, pridobi pravice in dolžnosti osebe z začasno zaščito v skladu s tem zakonom, zanjo pa se ne uporabljajo določbe predpisov o pravicah in dolžnostih prosilcev za

mednarodno zaščito. Priznani status začasne zaščite pred odločitvijo o prošnji za mednarodno zaščito ne vpliva na postopek za priznanje mednarodne zaščite.

(4) Če se osebi z začasno zaščito prizna status mednarodne zaščite, status začasne zaščite preneha v skladu s tretjim odstavkom 19. člena tega zakona.

7. člen

(razmerje do postopkov v skladu s predpisi, ki urejajo področje tujcev)

V skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, se obravnava oseba:

- ki ji pravnomočno ni bil priznan status začasne zaščite in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji;
- ki ji je status začasne zaščite pravnomočno ali po samem zakonu prenehal in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji;
- ki v treh delovnih dneh po končanem registracijskem postopku iz 15. člena tega zakona iz neupravičenih razlogov, nastalih na njeni strani, ne vloži vloge za priznanje statusa začasne zaščite pri pristojnem organu in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji;
- kadar tako določa ta zakon.

8. člen

(poročanje državnemu zboru)

(1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) o uvedbi in podaljšanju začasne zaščite poroča državnemu zboru.

(2) Poročilo iz prejšnjega odstavka vsebuje:

1. razloge za uvedbo oziroma podaljšanje začasne zaščite;
2. opis skupine, ki bo pridobila začasno zaščito oziroma se ji bo začasna zaščita podaljšala;
3. oceno razsežnosti gibanja razseljenih oseb;
4. podatke o zmogljivostih za sprejem;
5. informacije Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (v nadaljnjem besedilu: UNHCR) in drugih mednarodnih organizacij o razseljenih osebah;
6. datum, s katerim se uvede, oziroma datum, do katerega je podaljšana začasna zaščita.

(3) Vlada poroča državnemu zboru tudi o predčasnem prenehanju začasne zaščite v skladu z drugim odstavkom 11. člena tega zakona. V poročilu vlada navede razloge za predčasno prenehanje začasne zaščite ter informacije UNHCR in drugih mednarodnih organizacij o razseljenih osebah.

II. POGLAVJE

UVEDBA IN TRAJANJE ZAČASNE ZAŠČITE TER POGOJI ZA PRIDOBITEV STATUSA ZAČASNE ZAŠČITE

9. člen

(uvedba začasne zaščite)

(1) Začasna zaščita se uvede z dnem uveljavitve sklepa Sveta Evropske unije iz 5. člena Direktive 2001/55/ES.

(2) Državni zbor lahko na predlog vlade, po uveljavitvi sklepa Sveta Evropske unije iz prejšnjega odstavka, ob upoštevanju ocene predvidenega števila prihodov, sprejemnih zmogljivosti Republike Slovenije in možnosti integracije, sprejme sklep, s katerim razširi začasno zaščito na dodatne kategorije oseb, poleg tistih iz sklepa Evropske unije iz prejšnjega odstavka, kadar so razseljene iz istih razlogov in iz iste izvorne države ali regije. O tem vlada nemudoma obvesti Svet Evropske unije in Evropsko komisijo.

(3) Vlada po uvedbi začasne zaščite sprejme načrt za obravnavo razseljenih oseb, za katere je uvedena začasna zaščita.

10. člen **(trajanje začasne zaščite)**

Začasna zaščita traja eno leto od uveljavitve sklepa Sveta Evropske unije iz prvega odstavka prejšnjega člena in se lahko podaljša v skladu z Direktivo 2001/55/ES.

11. člen **(prenehanje začasne zaščite)**

(1) Začasna zaščita preneha, če ni podaljšana v skladu z Direktivo 2001/55/ES oziroma ko je dosežen čas njenega najdaljšega trajanja v skladu z Direktivo 2001/55/ES.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek začasna zaščita predčasno preneha z dnem uveljavitve sklepa, s katerim Svet Evropske unije odloči o predčasnem prenehanju začasne zaščite v skladu z Direktivo 2001/55/ES.

(3) Pristojni organ obvesti osebo z začasno zaščito o prenehanju začasne zaščite in možnosti prebivanja po prenehanju začasne zaščite v skladu s 23. členom tega zakona, in sicer v najkrajšem možnem času, ko izve, da bo potekel čas trajanja začasne zaščite.

12. člen **(pogoji za pridobitev statusa začasne zaščite in njegovo trajanje)**

(1) Status začasne zaščite se prizna prosilcu, ki sodi med osebe iz sklepa Sveta Evropske unije iz prvega odstavka 9. člena tega zakona ali med osebe iz sklepa državnega zbora iz drugega odstavka 9. člena tega zakona.

(2) Status začasne zaščite se prosilcu iz prejšnjega odstavka prizna za čas trajanja začasne zaščite.

(3) Status začasne zaščite se ne prizna prosilcu, pri katerem obstaja kakšen izmed izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona ali kakšna izmed okoliščin iz 19. člena tega zakona, razen kadar je prosilcu status začasne zaščite že priznala druga država članica Evropske unije, pa Republika Slovenija in država članica Evropske unije, ki je prosilcu status začasne zaščite že priznala, sporazumno izključita uporabo 11. člena Direktive 2001/55/ES.

13. člen **(izključitveni razlogi)**

- (1) Status začasne zaščite se ne prizna prosilcu:
1. zoper katerega je pravnomočno uveden kazenski postopek ali ki je pravnomočno obsojen za:
 - a) kaznivo dejanje zoper človečnost ali zoper mednarodno pravo, določeno v Kazenskem zakoniku;
 - b) hudo kaznivo dejanje nepolitične narave, ki ga je storil v drugi državi pred vstopom v

- Republiko Slovenijo, tudi če je bilo storjeno zaradi domnevno političnih ciljev;
- c) dejanje, ki nasprotuje namenom in načelom Združenih narodov, določenim v Preambuli ter v 1. in 2. členu Ustanovne listine Združenih narodov;
2. za katerega obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je nevaren za varnost ali ozemeljsko celovitost Republike Slovenije, zlasti zaradi ogrožanja suverenosti, izvrševanja mednarodnih obveznosti ali varstva ustavne ureditve.

(2) Status začasne zaščite se ne prizna tudi prosilcu, zoper katerega je v Republiki Sloveniji pravnomočno uveden kazenski postopek ali ki je bil v Republiki Sloveniji pravnomočno obsojen za hudo kaznivo dejanje in predstavlja nevarnost za Republiko Slovenijo.

(3) Pristojni organ obstoj izključitvenih razlogov iz tega člena ugotavlja tudi na podlagi podatkov iz kazenske evidence, evidence pravnomočnih sodb, ki jo v Republiki Sloveniji vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje, podatkov o vloženih pravnomočnih obtožnicah in izdanih nepravnomočnih sodbah, ki jih vodi pristojno sodišče, ter podatkov Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo. Podatke iz navedenih evidenc pristojni organ pridobi po uradni dolžnosti.

(4) Pristojni organ lahko obstoj izključitvenih razlogov iz tega člena ugotavlja tudi na podlagi podatkov, pridobljenih iz uradnih evidenc ali javnih listin drugih držav.

III. POGLAVJE POSTOPEK

14. člen (vodenje postopka)

V postopkih na podlagi tega zakona se uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni določeno drugače.

15. člen (registracijski postopek in vloga za priznanje statusa začasne zaščite)

(1) Razseljena oseba, ki želi v času trajanja začasne zaščite v Republiki Sloveniji zaprositi za status začasne zaščite, pred vložitvijo vloge za priznanje statusa začasne zaščite na policiji opravi registracijski postopek. Policija v okviru registracijskega postopka zbere podatke o identiteti razseljene osebe (osebno ime, spol, datum in kraj rojstva, državljanstvo, naslov bivanja v Republiki Sloveniji), o vstopu v Republiko Slovenijo (datum, kraj in ura vstopa v Republiko Slovenijo) in razlogih za odhod iz matične države. Policija zbrane podatke o razseljeni osebi vnese v evidenco o dogodkih, ki jo vodi v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije. Po končanem registracijskem postopku policija prosilcu v njemu razumljivem jeziku izroči informacije o nadaljnjem postopku, kraju, načinu in roku za vložitev vloge za priznanje statusa začasne zaščite, posledicah, če vloge za priznanje statusa začasne zaščite ne vloži v predpisanem roku, ter kopijo registracijskega lista z označbo identifikacijske številke osebe, ki jo določi policija (v nadaljnjem besedilu: CR številka).

(2) Prosilec mora v treh delovnih dneh po končanem registracijskem postopku vložiti vlogo za priznanje statusa začasne zaščite pri pristojnem organu in predložiti fotografijo, ki kaže njegovo pravo podobo, ter dokazila, ki jih ima na razpolago in so pomembna za odločanje o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite.

(3) Kadar je to potrebno za odločanje o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, pristojni organ zagotovi prevod listin, ki jih je prosilec predložil. Stroške prevoda krije pristojni organ.

(4) Če prosilec ne razume slovenskega jezika, mu pristojni organ zagotovi prevod vloge za priznanje statusa začasne zaščite v jezik, ki ga razume.

(5) Pristojni organ o prejemu vloge za priznanje statusa začasne zaščite in dokazil izda prosilcu potrdilo o prejemu (v nadaljnjem besedilu: potrdilo o vloženi vlogi za priznanje statusa začasne zaščite).

(6) Vloga za priznanje statusa začasne zaščite vsebuje naslednje podatke, ki se nanašajo na prosilca:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. osebno ime, datum in kraj rojstva ter državljanstvo zakonitega zastopnika;
4. fotografijo;
5. spol;
6. podatek o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali drugi obliki partnerske zveze, urejeni z zakonom;
7. državljanstvo;
8. datum odhoda iz izvirne države;
9. datum vstopa v Republiko Slovenijo;
10. vrsto, številko, izdajatelja in veljavnost dokumentov za ugotavljanje identitete;
11. osebna imena in naslove stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov v Republiki Sloveniji;
12. osebna imena in naslove stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov, ki spremljajo prosilca;
13. osebno ime in naslov stalnega ali začasnega prebivališča osebe, ki spremlja mladoletnega prosilca, ter njeno razmerje do tega mladoletnega prosilca;
14. naslov zadnjega stalnega oziroma začasnega prebivališča v tujini;
15. naslov bivanja v Republiki Sloveniji;
16. kontaktne podatke prosilca.

(7) Fotografija iz prejšnjega odstavka mora kazati pravo podobo prosilca in jo pristojni organ uporabi za izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona. Prosilec lahko priskrbi fotografijo, ki kaže njegovo pravo podobo, tudi v digitalni obliki v skladu z zakonom, ki ureja osebno izkaznico.

(8) Minister, pristojen za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: minister), predpiše obrazec vloge za priznanje statusa začasne zaščite in obrazec potrdila o vloženi vlogi za priznanje statusa začasne zaščite.

16. člen (odločanje)

(1) Pristojni organ odloči o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite v 30 dneh od prejema popolne vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

(2) Pristojni organ na podlagi podatkov iz vloge za priznanje statusa začasne zaščite iz šestega odstavka prejšnjega člena vložni zahtevki za določitev EMŠO prosilca, če je ta še nima določene.

(3) Pristojni organ prizna status začasne zaščite z izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona kot samostojne listine.

(4) Pristojni organ vlogo za priznanje statusa začasne zaščite zavrne, če so podani izključitveni razlogi iz 13. člena tega zakona. Pristojni organ vlogo za priznanje statusa začasne zaščite zavrne tudi, če pri prosilcu obstaja kakšna izmed okoliščin iz 19. člena tega zakona, razen kadar je prosilcu status začasne zaščite že priznala druga država članica Evropske unije, če Republika Slovenija in država članica Evropske unije, ki je prosilcu status začasne zaščite že priznala, sporazumno izključita uporabo 11. člena Direktive 2001/55/ES.

(5) Otrok osebe z začasno zaščito, priznано v Republiki Sloveniji, ki je rojen v Republiki Sloveniji po tem, ko je osebi z začasno zaščito priznan status začasne zaščite v Republiki Sloveniji, in ki ne pridobi slovenskega državljanstva, v prvih dveh mesecih od rojstva ne potrebuje dovoljenja za prebivanje. Pristojni organ, ki je osebi iz prejšnjega stavka priznal status začasne zaščite, otroku čim prej, najpozneje pa v dveh mesecih od rojstva, po uradni dolžnosti prizna status začasne zaščite z izdajo izkaznice iz 57. člena tega zakona, ki velja od otrokovega rojstva dalje.

(6) Otrok osebe z začasno zaščito, priznано v Republiki Sloveniji, ki je rojen v tujini po tem, ko je osebi z začasno zaščito priznan status začasne zaščite v Republiki Sloveniji, in ki ne pridobi slovenskega državljanstva, v prvih dveh mesecih od vstopa v Republiko Slovenijo ne potrebuje dovoljenja za prebivanje. Pristojni organ na podlagi vloge za priznanje statusa začasne zaščite, ki jo vloži oseba z začasno zaščito, otroku prizna status začasne zaščite z izdajo izkaznice iz 57. člena tega zakona, če oseba z začasno zaščito prebiva v Republiki Sloveniji. Vloga za priznanje statusa začasne zaščite otroku se vloži pri pristojnem organu v dveh mesecih od vstopa otroka v Republiko Slovenijo. V postopku se predloži izpisek iz matične knjige iz tujine o rojstvu otroka, če tega ni mogoče pridobiti, pa drugo listino, ki dokazuje rojstvo otroka v tujini. Pristojni organ o prejemu vloge za priznanje statusa začasne zaščite izda potrdilo, ki velja kot dovoljenje za začasno prebivanje otroka do pravnomočne odločitve o vlogi.

(7) V odločbi, s katero se vloga za priznanje statusa začasne zaščite zavrne, v odločbi, s katero status začasne zaščite preneha, v sklepu, s katerim se vloga za priznanje statusa začasne zaščite zavrže, in v sklepu, s katerim je postopek za priznanje statusa začasne zaščite ustavljen, pristojni organ določi tudi desetdnevni rok za prostovoljni odhod, v katerem mora oseba zapustiti območje Republike Slovenije, območje držav članic Evropske unije in območje držav pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985, razen če zakon določa drugače. Pristojni organ lahko iz utemeljenih razlogov določi 30-dnevni rok za prostovoljni odhod. Rok za prostovoljni odhod se ne določi:

- če je zaradi obstoja izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona prosilcu vloga za priznanje statusa začasne zaščite zavrnjena ali je osebi z začasno zaščito odvzet status začasne zaščite;
- če oseba v Republiki Sloveniji zakonito prebiva na podlagi drugega pravnega naslova;
- če se oseba premesti v drugo državo članico Evropske unije;
- če se je oseba prostovoljno trajno že vrnila v državo ali regijo izvora ali je trajno že odšla v drugo državo.

(8) Rok za prostovoljni odhod začne teči z dnem, ko je odločba oziroma sklep iz prejšnjega odstavka pravnomočna.

(9) V odločbi oziroma sklepu, v katerih pristojni organ določi rok za prostovoljni odhod, in v odločbi, s katero zaradi obstoja izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona zavrne vlogo za priznanje statusa začasne zaščite ali odvzame status začasne zaščite, osebi določi tudi ukrep odstranitve tujca iz Republike Slovenije in tudi z območja držav članic Evropske unije in območja držav pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 in ukrep prepovedi vstopa v Republiko Slovenijo in tudi na območje držav članic Evropske unije in območje držav pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985, razen če zakon določa drugače. Pri določitvi in izvršitvi ukrepa odstranitve tujca in ukrepa prepovedi vstopa se smiselno

uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, ki urejajo ukrep odstranitve tujca in ukrep prepovedi vstopa v primeru izdaje odločbe o vrnitvi.

(10) Pristojni organ, ki je izdal odločbo oziroma sklep iz sedmega odstavka tega člena, lahko po uradni dolžnosti ali na prošnjo osebe, na katero se nanaša ta sklep oziroma odločba, z odločbo prekliče, skrajša ali začasno odloži prepoved vstopa iz razlogov, ki jih za preklic, skrajšanje ali začasno odložitve prepovedi vstopa določa zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(11) Če obstajajo okoliščine, ki jih zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, določa za podaljšanje roka za prostovoljni odhod, lahko pristojni organ iz prejšnjega odstavka na prošnjo osebe, na katero se nanaša odločba oziroma sklep iz sedmega odstavka tega člena, ki jo mora vložiti pred potekom roka za prostovoljni odhod, ob upoštevanju okoliščin posameznega primera rok za prostovoljni odhod z odločbo podaljša za čas trajanja okoliščin, zaradi katerih je določitev daljšega roka za prostovoljni odhod osebe upravičena.

(12) V odločbi oziroma sklepu iz sedmega in enajstega odstavka tega člena pristojni organ navede pravico osebe, na katero se odločba oziroma sklep nanaša, da v treh dneh od prejema odločbe oziroma sklepa zahteva prevod izreka, bistvenih razlogov za odločitev in pouka o pravnem sredstvu v jezik, ki ga razume. Če oseba zahteva prevod, rok za vložitev pritožbe začne teči od vročitve prevoda. Stroške prevoda krije pristojni organ.

(13) V primerih iz sedmega odstavka tega člena policija tujcu, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, ne izda odločbe o vrnitvi v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(14) Pristojni organ pravnomočno odločbo oziroma pravnomočen sklep iz sedmega odstavka tega člena in odločbo o podaljšanju roka za prostovoljni odhod iz enajstega odstavka tega člena nemudoma pošlje policijski upravi, na območju katere oseba, na katero se nanaša ta odločba oziroma sklep, prebiva oziroma je nazadnje prebivala oziroma na območju katere je imela prijavljeno zadnje začasno prebivališče.

(15) Do poteka roka za prostovoljni odhod oseba iz prejšnjega odstavka ohrani pravice in dolžnosti prosilca iz V. poglavja tega zakona oziroma osebe z začasno zaščito iz VI. poglavja tega zakona.

(16) Postopki za priznanje statusa začasne zaščite, ki do poteka časa trajanja začasne zaščite niso končani, se po samem zakonu ustavijo.

17. člen **(pritožba in sodno varstvo)**

(1) Zoper odločbo oziroma sklep iz sedmega odstavka prejšnjega člena se lahko vloži pritožba v 15 dneh od njene vročitve.

(2) Zoper odločbo iz enajstega odstavka prejšnjega člena, s katero se zavrne podaljšanje roka za prostovoljni odhod, se lahko vloži pritožba v petih dneh od njene vročitve.

(3) O pritožbi odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), v 30 dneh od prejema popolne pritožbe.

(4) Zoper dokončno odločitev o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite se lahko vloži tožba v upravnem sporu v 15 dneh od vročitve odločitve ministrstva, s katero je bil postopek končan.

18. člen
(mladoletniki brez spremstva)

(1) Mladoletniku brez spremstva se pred začetkom postopka o priznanju statusa začasne zaščite postavi skrbnik za posebni primer v skladu z družinskim zakonikom.

(2) Mladoletnik brez spremstva v postopkih na podlagi tega zakona sodeluje na način, ki je primeren in prilagojen njegovi starosti ter stopnji duševnega razvoja.

(3) Vloga za priznanje statusa začasne zaščite, ki jo vloži mladoletnik brez spremstva, se obravnava prednostno.

IV. POGLAVJE
PRENEHANJE STATUSA ZAČASNE ZAŠČITE

19. člen
(prenehanje statusa začasne zaščite)

(1) Status začasne zaščite preneha:

1. če oseba pridobi državljanstvo Republike Slovenije ali druge države, katere zaščito uživa;
2. če oseba pridobi status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji;
3. če oseba pridobi status mednarodne zaščite, dovoljenje za prebivanje ali status začasne zaščite v drugi državi;
4. če se oseba z začasno zaščito na podlagi njene privolitve premesti v drugo državo članico Evropske unije;
5. če se oseba statusu začasne zaščite nedvoumno odpove ali izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji;
6. če se oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrne v državo ali regijo izvora ali trajno odide v drugo državo, pri čemer se pri presoji tega razloga upošteva zlasti čas odsotnosti iz Republike Slovenije in nedosegljivost osebe v tem času pristojnim organom;
7. če je osebi status začasne zaščite odvzet v skladu z osmim odstavkom tega člena;
8. s potekom časa trajanja začasne zaščite;
9. družinskemu članu, ki je pridobil status začasne zaščite v skladu z 51. členom tega zakona, če je osebi z začasno zaščito, katere družinski član je, prenehal status začasne zaščite, ali ni več družinski član osebe z začasno zaščito.

(2) Status začasne zaščite osebi z začasno zaščito preneha po samem zakonu z dnem sprejema v državljanstvo Republike Slovenije.

(3) Status začasne zaščite preneha po samem zakonu z dnem pravomočnosti odločbe o priznanju mednarodne zaščite, če oseba z začasno zaščito pridobi status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji.

(4) Oseba z začasno zaščito lahko izjavo o odpovedi statusu začasne zaščite oziroma izjavo, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji, poda pri pristojnem organu, ki ji je priznal status začasne zaščite, in vrne izkaznico osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona.

(5) Status začasne zaščite preneha z dnem pravomočne odločbe o prenehanju statusa začasne zaščite, če osebi status začasne zaščite preneha zaradi pridobitve državljanstva druge države, katere zaščito uživa, ali v skladu s 3., 4., 5., 6. ali 9. točko prvega odstavka tega člena.

(6) Status začasne zaščite v skladu z 7. točko prvega odstavka tega člena preneha z dnem pravnomočne odločitve o odvzemu statusa začasne zaščite.

(7) Status začasne zaščite v skladu z 8. točko prvega odstavka tega člena preneha po samem zakonu z dnem poteka časa trajanja začasne zaščite.

(8) Status začasne zaščite se odvzame:

- če oseba z začasno zaščito več kot dvakrat zavrne izpolnitev pravnomočnih ali izvršljivih odločitev državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilcev javnih pooblastil;
- če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito v postopku pridobitve statusa začasne zaščite navedla neresnična dejstva, ki so bistveno vplivala na odločitev;
- če se ugotovi eno izmed dejstev iz prvega ali drugega odstavka 13. člena tega zakona, ne glede na čas njegovega nastanka, potem ko je oseba že pridobila status začasne zaščite in če pristojni organ v času odločanja o dodelitvi statusa s tem dejstvom ni bil seznanjen.

(9) Pristojni organ obstoj razlogov iz prve in tretje alineje prejšnjega odstavka ugotavlja tudi na podlagi podatkov iz kazenske evidence, evidence pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, ki jo v Republiki Sloveniji vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje, evidenc o pravnomočnih odločbah o prekrških, ki jih vodijo prekrškovni organi, podatkov o vloženi pravnomočnih obtožnicah in izdanih nepravnomočnih sodbah, ki jih vodi pristojno sodišče, ter na podlagi podatkov iz evidenc, ki jih vodi davčni organ o zapadlih neplačanih davčnih obveznostih in o davčnih prekrških. Pristojni organ mora podatke, ki so davčna tajnost, varovati v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek. Pristojni organ lahko obstoj razlogov iz tretje alineje prejšnjega odstavka ugotavlja tudi na podlagi podatkov Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, ter na podlagi podatkov, pridobljenih iz uradnih evidenc ali javnih listin drugih držav. Podatke iz navedenih evidenc pristojni organ pridobi po uradni dolžnosti.

(10) Oseba, ki ji je prenehal status začasne zaščite zaradi pridobitve državljanstva druge države, katere zaščito uživa, zaradi odpovedi statusu začasne zaščite, zaradi poteka trajanja začasne zaščite ali v primeru iz 9. točke prvega odstavka tega člena, lahko v osmih dneh po prenehanju statusa začasne zaščite pri pristojnem organu v Republiki Sloveniji zaprosi za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje za katerikoli namen, ki ga določa zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. O pravočasno vloženi prošnji pristojni organ osebi izda potrdilo, ki velja kot dovoljenje za prebivanje do dokončne odločitve o prošnji oziroma v primeru izdaje enotnega dovoljenja, do pravnomočne odločitve o prošnji. Če je oseba, ki ji je status začasne zaščite prenehal, v času vložitve prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje zaposlena ali opravlja delo oziroma opravlja delo kot samozaposlena oseba, lahko na podlagi izdanega potrdila o vloženi prošnji za izdajo enotnega dovoljenja prebiva in dela v Republiki Sloveniji do pravnomočne odločitve o prošnji.

20. člen

(postopek prenehanja statusa začasne zaščite)

(1) Pristojni organ, ki je priznal status začasne zaščite, uvede postopek prenehanja ali odvzema statusa začasne zaščite, če izve za okoliščine, ki kažejo, da je oseba z začasno zaščito pridobila državljanstvo druge države, katere zaščito uživa, ali da obstajajo razlogi iz 3., 4., 6., 7. ali 9. točke prvega odstavka prejšnjega člena.

(2) V primeru iz 5. točke prvega odstavka prejšnjega člena se postopek prenehanja statusa začasne zaščite uvede na podlagi odpovedi ali izjave iz 5. točke prvega odstavka prejšnjega člena.

(3) V primerih iz 3., 7. in 9. točke prvega odstavka prejšnjega člena pristojni organ, ki je priznal status začasne zaščite, pred odločitvijo o prenehanju ali odvzemu statusa začasne zaščite osebi z začasno zaščito omogoči, da predstavi razloge, zakaj ji status začasne zaščite ne bi smel prenehati.

(4) V primeru iz 4. točke prvega odstavka prejšnjega člena pristojni organ, ki je priznal status začasne zaščite, izda odločbo o prenehanju statusa začasne zaščite po prejemu obvestila ministrstva iz četrtega odstavka 62. člena tega zakona.

21. člen **(načrt prostovoljne vrnitve)**

Urad vlade, pristojen za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad) sprejme načrt prostovoljne vrnitve oseb z začasno zaščito in predlaga vladi ukrepe, potrebne za izvajanje prostovoljne vrnitve.

22. člen **(prostovoljna vrnitev)**

(1) Urad v sodelovanju z ministrstvom in ministrstvom, pristojnim za zunanje zadeve, zaradi lažje odločitve oseb z začasno zaščito glede prostovoljne vrnitve pripravi informacije o razmerah v državi ali regiji izvora in o pogojih vrnitve ter jih posreduje osebam z začasno zaščito v jeziku, ki ga razumejo.

(2) Osebam z začasno zaščito, ki so se v času trajanja začasne zaščite odločile za prostovoljno vrnitev v državo ali regijo izvora, pripadajo pravice iz VI. poglavja tega zakona do dneva vrnitve v državo ali regijo izvora, najdlje pa do poteka časa trajanja začasne zaščite.

(3) Urad lahko za zagotavljanje pomoči pri prostovoljni vrnitvi v skladu s tem členom sklene pogodbo o sodelovanju z organizacijo, ki se ukvarja s prostovoljnim vračanjem.

23. člen **(prebivanje po poteku časa trajanja začasne zaščite)**

(1) Oseba, ki ji je status začasne zaščite prenehal zaradi poteka časa trajanja začasne zaščite, lahko prebiva v Republiki Sloveniji največ 30 dni po poteku časa trajanja začasne zaščite, razen če mora na podlagi odločitve pristojnega državnega organa zapustiti Republiko Slovenijo. Po poteku tega roka se oseba obravnava v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(2) Če oseba iz prejšnjega odstavka meni, da pri njej obstajajo zdravstveni razlogi, zaradi katerih se ne more vrniti v državo ali regijo izvora, lahko pred potekom roka, določenega v prejšnjem odstavku, pri pristojnem organu vloži prošnjo za dovolitev prebivanja v Republiki Sloveniji po prenehanju začasne zaščite. Pristojni organ osebi izda potrdilo o vloženi prošnji, ki ji dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji do dokončne odločitve o prošnji. Pristojni organ odloči o prošnji na podlagi strokovnega mnenja zdravstvene komisije, ki jo imenuje minister, pristojen za zdravje. Mnenje zdravstvene komisije pridobi po uradni dolžnosti. Dovolitev prebivanja v Republiki Sloveniji po prenehanju trajanja začasne zaščite se prizna z odločbo za čas trajanja zdravstvenih razlogov, zaradi katerih se oseba ne more vrniti v državo ali regijo izvora.

(3) Do prebivanja po prenehanju trajanja začasne zaščite v skladu s prejšnjim odstavkom so upravičeni tudi družinski člani osebe iz prejšnjega odstavka, ki z njo prebivajo v Republiki Sloveniji in jim je prenehal status začasne zaščite zaradi poteka časa trajanja začasne zaščite.

(4) Pristojni organ po poteku časa trajanja začasne zaščite z odločbo dovoli prebivanje mladoletni osebi, ki se šola v Republiki Sloveniji, in osebi, ki je v tekočem šolskem letu dopolnila 18 let in se šola v Republiki Sloveniji, ter njunim družinskim članom, do izteka tekočega šolskega leta. Prošnja se vloži pri pristojnem organu pred potekom roka iz prvega odstavka tega člena. Pristojni organ osebi izda potrdilo o vloženi prošnji, ki ji dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji do dokončne odločitve o prošnji.

(5) V odločbi, s katero se prošnja za dovolitev bivanja v Republiki Sloveniji po poteku časa trajanja začasne zaščite zavrne, v sklepu, s katerim se prošnja za dovolitev prebivanja v Republiki Sloveniji po poteku časa trajanja začasne zaščite zavrže, in v sklepu, s katerim je postopek dovolitve bivanja v Republiki Sloveniji po poteku časa trajanja začasne zaščite ustavljen, pristojni organ, ob smiselni uporabi 16. člena tega zakona, določi tudi rok za prostovoljni odhod, ukrep odstranitve tujca in ukrep prepovedi vstopa v Republiko Slovenijo.

(6) Osebe iz tega člena imajo v času dovoljenega prebivanja v Republiki Sloveniji enake pravice in dolžnosti kot osebe z začasno zaščito.

(7) Minister predpiše obrazec vloge za prebivanje v Republiki Sloveniji po poteku časa začasne zaščite v skladu z drugim in četrtem odstavkom tega člena.

V. POGLAVJE PRAVICE IN DOLŽNOSTI PROSILCEV

24. člen (pravice prosilcev)

- (1) Prosilec ima pravico do:
1. prebivanja v Republiki Sloveniji;
 2. informiranja;
 3. nastanitve;
 4. materialne oskrbe, kadar je nastanjen v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona;
 5. zdravljenja;
 6. izobraževanja;
 7. subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence.

(2) Pravice iz prejšnjega odstavka prosilcem pripadajo do pravnomočne odločitve pristojnega organa o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, razen če zakon določa drugače.

(3) Prosilec pravice iz prvega odstavka tega člena uveljavlja s potrdilom o vloženi vlogi za priznanje statusa začasne zaščite iz petega odstavka 15. člena tega zakona. Prosilec, ki še ni vložil vloge za priznanje statusa začasne zaščite, do poteka roka iz drugega odstavka 15. člena tega zakona pravice iz prvega odstavka tega člena uveljavlja s kopijo registracijskega lista iz prvega odstavka 15. člena tega zakona.

(4) Način uveljavljanja in zagotavljanja pravic iz tega člena podrobneje določi vlada.

25. člen (informiranje)

(1) Urad prosilcu zagotovi vse informacije, ki se nanašajo na postopek priznanja statusa začasne zaščite, pravice in dolžnosti prosilcev, ter informacije o možnosti dostopa do nevladnih in mednarodnih organizacij in drugih organizacij za pomoč razseljenim osebam.

(2) Informacije iz prejšnjega odstavka se zagotovijo v jeziku, ki ga prosilec razume.

(3) Urad lahko zagotovi informacije iz prvega odstavka tudi z izdajo informativnih brošur, z informativnimi filmi in organiziranjem informacijske službe.

26. člen **(nastanitev in materialna oskrba)**

(1) Pred nastanitvijo prosilca v nastanitveni center ali drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona se opravi preventivni zdravstveni pregled v skladu s predpisi, ki urejajo mednarodno zaščito.

(2) Prosilec ima pravico do nastanitve v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, kjer so mu zagotovljeni prehrana, obleka in obutev ter higienske potrebščine. Prosilcu se v skladu z možnostmi zagotovi prehrana, ki ne krši njegovega verskega prepričanja.

(3) Prosilec, ki je mladoletnik brez spremstva, se nastani v skladu s 34. členom tega zakona.

(4) Prosilec se lahko nastani pri izvajalcu institucionalnega varstva v skladu s 35. členom tega zakona.

(5) Prosilec se lahko na lastne stroške nastani tudi na zasebnem naslovu.

27. člen **(zdravljenje)**

Prosilec ima pravico do zdravljenja, kot je določeno v 45. členu tega zakona za osebo z začasno zaščito.

28. člen **(izobraževanje ter subvencija malice in kosila)**

(1) Prosilec ima pravico do izobraževanja, kot je določeno v 49. členu tega zakona za osebo z začasno zaščito, razen pravice do predšolske vzgoje in državne štipendije.

(2) Prosilec, ki je učenec in je vpisan v osnovno šolo ter se redno izobražuje in je prijavljen na malico oziroma kosilo, ima pravico do subvencije malice in kosila v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, in zakonom, ki ureja šolsko prehrano. Prosilec, ki je dijak in je vpisan v srednjo šolo ter se redno izobražuje in je prijavljen na malico, ima pravico do subvencije malice v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

29. člen **(dolžnosti prosilca)**

(1) Prosilec ima enake dolžnosti kot oseba z začasno zaščito v skladu s 56. členom tega zakona.

(2) Prosilec mora v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona ravnati v skladu s pravili prebivanja iz prvega odstavka 33. člena tega zakona, v primeru kršitev hišnega reda iz drugega odstavka 33. člena tega zakona pa se zanj uporabljajo tretji, četrti, peti, šesti in sedmi odstavek 33. člena tega zakona.

30. člen (obveznosti prosilca)

(1) Prosilec mora v postopkih po tem zakonu ves čas sodelovati s pristojnim organom, ki vodi postopek. Prosilec mora omogočiti pristojnemu organu dostop do vseh razpoložljivih dokazov ter predložiti vse listine in potrdila, s katerimi razpolaga ali jih lahko pridobi na zakonit način in ki so lahko pomembna za postopek, ter se odzivati vabilom pristojnih organov. Pristojni organ lahko prosilcu postavi primeren rok, v katerem mora predložiti zahtevane listine, potrdila oziroma druge dokaze, sicer jih ni dolžan upoštevati.

(2) Če je bil postopek po tem zakonu uveden na zahtevo ali prošnjo prosilca in ga ni mogoče končati brez njegovega sodelovanja, se njegov molk šteje za umik zahteve, če kljub opozorilu pristojnega organa v postavljenem roku ne opravi nobenega dejanja za nadaljevanje oziroma dokončanje postopka oziroma, če se iz opustitve teh dejanj da sklepati, da ni več zainteresiran za nadaljevanje postopka.

VI. POGLAVJE PRAVICE IN DOLŽNOSTI OSEB Z ZAČASNO ZAŠČITO

31. člen (pravice osebe z začasno zaščito)

(1) Oseba z začasno zaščito ima pravico do:

1. začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji;
2. nastanitve in prehrane;
3. denarne pomoči;
4. denarne pomoči za zasebno nastanitev;
5. zdravstvenega varstva;
6. posebne oblike denarne pomoči po smrti družinskega člana in do posebne oblike denarne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba;
7. dostopa na trg dela;
8. predšolske vzgoje in izobraževanja;
9. subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence;
10. žepnine;
11. celovitosti družine in združevanja družine;
12. obveščenosti o pravicah in dolžnostih;
13. pomoči pri uveljavljanju pravic iz tega zakona in pri vključevanju v družbo.

(2) Način uveljavljanja in zagotavljanja pravic iz prejšnjega odstavka podrobneje določi vlada.

(3) Oseba z začasno zaščito pravice iz prvega odstavka tega člena uveljavlja z izkaznico osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona.

32. člen (nastanitev in prehrana)

(1) Osebi z začasno zaščito se zagotovi nastanitev in prehrana v nastanitvenih centrih. Oseba z začasno zaščito se lahko odloči tudi za zasebno nastanitev.

(2) Nastanitvene centre iz prejšnjega odstavka ustanovi vlada, upravlja pa jih urad. Nastanitvene centre lahko s soglasjem vlade ustanovijo tudi humanitarne organizacije.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko urad osebo z začasno zaščito namesto v nastanitveni center nastani v:

- objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v opravljanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava;
- objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava;
- institucijah v skladu s 34. in 35. členom tega zakona;
- drugih primernih institucijah, kadar to zahtevajo izjemne osebne okoliščine osebe z začasno zaščito.

(4) V primerih nastanitev iz prejšnjega odstavka se osebi z začasno zaščito zagotavlja prehrana. Če prehrane v posamezni nastanitveni kapaciteti ni mogoče zagotoviti, se osebi z začasno zaščito zagotovi denarna pomoč iz 36. člena tega zakona, če izpolnjuje pogoje za dodelitev denarne pomoči v skladu s 36. členom tega zakona.

(5) Če ima oseba z začasno zaščito sama zadostne dohodke, prejemke ali premoženje oziroma ji preživljanje zagotavljajo zavezanci, ki so jo v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati (v nadaljnjem besedilu: zavezanci), uradu povrne stroške prehrane. Zadostni dohodki, prejemki in premoženje so sredstva, ki so višja od osnovnega minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji, kot je določen s predpisi s področja socialnega varstva (v nadaljnjem besedilu: osnovni znesek minimalnega dohodka). Za dohodke, prejemke in premoženje se upoštevajo dohodki, prejemki in premoženje, kot so določeni v 36. členu tega zakona.

(6) Osebi z začasno zaščito se v skladu z možnostmi lahko zagotovi prehrana, ki ne krši njenega verskega prepričanja.

33. člen **(pravila prebivanja in kršitve hišnega reda)**

(1) Pravila prebivanja, v skladu s katerimi mora oseba z začasno zaščito ravnati v nastanitvenih centrih iz prvega odstavka prejšnjega člena in nastanitvenih kapacitetah iz tretjega odstavka prejšnjega člena, določa hišni red, ki ga predpiše vlada.

(2) Kršitve hišnega reda so:

1. izražanje rasne, verske, nacionalne, spolne, politične ali druge nestrpnosti v kakršnikoli obliki;
2. žaljiv ali nasilen odnos do sstanovalcev, zaposlenih in obiskovalcev;
3. vnos nevarnih predmetov ter lahko vnetljivih snovi;
4. vnašanje prepovedanih drog;
5. neizpolnitev ukaza uradnih oseb, ki bi povzročila hujše motnje v delovanju nastanitvenega centra ali nastanitvene kapacitete iz prejšnjega člena;
6. izdelovanje ali vnašanje predmetov, primernih za napad ali za storitev kaznivega dejanja;
7. namerna kršitev predpisov o varstvu pred požarom, eksplozijo ali naravnimi in drugimi nesrečami;
8. namerna povzročitev materialne škode;
9. oviranje postopka nastanitve osebe z začasno zaščito v sobo;
10. opravljanje pridobitne dejavnosti v nastanitvenem centru ali nastanitveni kapaciteti iz prejšnjega odstavka;

11. kršenje javnega reda in miru v nastanitvenem centru ali nastanitveni kapaciteti iz prejšnjega člena;
12. odsotnost iz nastanitvenega centra ali nastanitvene kapacitete iz prejšnjega odstavka, daljša od treh dni, ki ni bila ob odhodu sporočena uradu.

(3) Za kršitve hišnega reda se izrečejo:

- pisni opomin;
- ukrep preselitve v drug nastanitveni center ali nastanitveno kapaciteto iz prejšnjega člena;
- odpoved nastanitve v nastanitvenem centru ali nastanitveni kapaciteti iz prejšnjega člena;
- povrnitev škode.

(4) Urad izreka ukrepe zaradi kršitev hišnega reda z odločbo, razen ukrep pisnega opomina, ki ga izreče s sklepom.

(5) Za prvo kršitev hišnega reda urad izreče pisni opomin. Za prvo ponovitev katerokoli kršitve hišnega reda, urad izreče ukrep preselitve v drug nastanitveni center ali nastanitveno kapaciteto iz prejšnjega člena. Po drugi ponovitvi katerekoli kršitve hišnega reda urad izreče ukrep odpovedi nastanitve v nastanitvenem centru ali nastanitveni zmogljivosti iz prejšnjega člena.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek urad izreče ukrep iz tretje alineje tretjega odstavka tega člena v primeru kršitve iz 12. točke drugega odstavka tega člena.

(7) Ukrep povrnitve škode urad izreče za kršitev iz 8. točke drugega odstavka tega člena. Če oseba z začasno zaščito, ki prejema žepnino, ne povrne škode, urad z odločbo zmanjša višino žepnine za največ polovico za obdobje, dokler se znesek škode ne povrne uradu. Če oseba ne prejema žepnine in ne povrne škode, urad terjatev v izterjavo odstopi pristojni instituciji. Urad terjatev v izterjavo odstopi pristojni instituciji tudi, kadar z zmanjšanjem žepnine iz tega odstavka ni mogoče pričakovati povračila celotne škode, pri čemer pa se žepnina kljub temu zmanjša v skladu z drugim stavkom tega odstavka.

(8) Zoper izrečeni ukrep iz četrtega odstavka tega člena je mogoč ugovor v treh dneh od vročitve odločbe oziroma sklepa. Ugovor se vložijo pri pooblaščenem uradni osebi urada. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo oziroma sklep iz četrtega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe oziroma sklepa.

34. člen **(nastanitev mladoletnika brez spremstva)**

(1) Urad nastani osebo z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, v institucijo, ki je zanjo primerna in kjer sta ji zagotovljeni ustrezna obravnava in oskrba, k odraslim sorodnikom ali osebi, ki je skrbela za mladoletno osebo po prihodu v Republiko Slovenijo. Pred nastanitvijo urad o ustreznosti nastanitve pridobi mnenje centra za socialno delo, ki je krajevno pristojen za območje, na katerem je nastanjen mladoletnik brez spremstva. Pri nastanitvi in oskrbi osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, urad sodeluje z njenim skrbnikom.

(2) Če je potrebno varstvo koristi osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se izvedejo postopki o ukrepih za varstvo koristi otroka v skladu z družinskim zakonikom.

(3) Pri nastanitvi osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se upošteva njeno mnenje v skladu z njeno starostjo in stopnjo njenega duševnega razvoja.

(4) Bratje in sestre se praviloma ne ločijo, pri čemer se upošteva korist osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, zlasti pa njena starost in stopnja njenega duševnega razvoja.

Spremembe prebivališča osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se omejuje na najmanjši možni obseg.

(5) Način zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, podrobneje določi vlada.

35. člen **(nastanitev v institucionalno varstvo)**

(1) Oseba z začasno zaščito se v institucionalno varstvo namešča pod enakimi pogoji in po enakih postopkih kot državljani Republike Slovenije.

(2) Če osebe z začasno zaščito ni mogoče nastaniti v institucionalno varstvo, lahko urad za zagotavljanje ustrezne nege in oskrbe izbere primerne zunanje izvajalce.

(3) Stroške nastanitve v institucionalno varstvo oziroma drugega primerne zunanje izvajalca iz tega člena krije urad.

36. člen **(denarna pomoč)**

(1) Oseba z začasno zaščito, ki prebiva v Republiki Sloveniji in ni nastanjena v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, kjer ji je zagotovljena prehrana, ter je brez zadostnih dohodkov, prejemkov ali premoženja oziroma ji preživljanje zagotavljajo zavezanci, je upravičena do mesečne denarne pomoči v skladu s tem zakonom.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, denarna pomoč ne pripada polnoletni osebi, ki ni prijavljena v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, čeprav bi se lahko v skladu z zakonom, ki ureja trg dela, štela za brezposelno osebo.

(3) Dohodki in prejemki iz prvega odstavka tega člena so dohodki in prejemki iz 37. člena tega zakona.

(4) Za premoženje iz prvega odstavka tega člena se upošteva premoženje, kot ga določa zakon, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Ne glede na prejšnji stavek se kot premoženje ne upošteva nepremično premoženje, ki ga ima oseba v izvorni državi.

(5) Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne pomoči v skladu s tem zakonom se upoštevajo osnovni znesek minimalnega dohodka ter dohodki, prejemki in premoženje v skladu s tem zakonom.

(6) Denarna pomoč za zasebno nastanitev, prejeta v skladu s tem zakonom, se ne upošteva pri ugotavljanju dohodkov in prejemkov v skladu s tem členom.

37. člen **(dohodki in prejemki)**

(1) Dohodki in prejemki osebe z začasno zaščito, njenih družinskih članov in zavezancev v skladu s tem zakonom so naslednji periodični dohodki:

1. prejemki iz pogodbe o zaposlitvi;
2. denarno nadomestilo za primer brezposelnosti;
3. dodatek za aktivnost po predpisih, ki urejajo zaposlovanje;
4. starševski dodatek;

5. otroški dodatek brez dodatka za enostarševsko družino in brez dodatka za otroka, ki ni vključen v vrtec, zmanjšan za 20 % višine otroškega dodatka za prvega otroka iz prvega dohodkovnega razreda;
6. prejemki iz pogodbe o delu ali avtorske pogodbe;
7. pokojnina;
8. prejemki samozaposlenih;
9. renta, najemnina ali zakupnina;
10. prejemki, priznani s sodno odločbo;
11. delno plačilo za izgubljeni dohodek;
12. materinsko nadomestilo, očetovsko nadomestilo in starševsko nadomestilo.

(2) Dohodki in prejemki so tudi priložnostni dohodki, ki se upoštevajo v višini razlike med povprečno mesečno višino priložnostnega dohodka v zadnjih treh mesecih pred vložitvijo vloge za denarno pomoč in polovico osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(3) Priložnostni dohodki iz prejšnjega odstavka so dohodki, ki jih je oseba z začasno zaščito za opravljeno delo prejela največ dvakrat v zadnjih treh mesecih pred vložitvijo vloge za denarno pomoč, dohodki od dela prek študentskega servisa in dohodki od dela, ki se lahko v skladu z zakonom opravlja le v omejenem obsegu ur na letni ravni in od katerega se plačujejo prispevki za socialno varnost.

(4) Dohodki in prejemki, ki se upoštevajo kot priložnostni dohodki so tudi:

- vsi drugi obdavčljivi dohodki v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine;
- dobitki od iger na srečo v skladu z zakonom, ki ureja igre na srečo;
- denarna sredstva, prejeta kot darilo;
- enkratni prejemki, priznani s sodno odločbo.

(5) Šteje se, da je oseba z začasno zaščito nehala prejemati periodične dohodke, če je iz ugotovljenega dejanskega stanja razvidno, da je ostala brez rednega periodičnega dohodka.

38. člen **(višina denarne pomoči)**

(1) Višina denarne pomoči se za osebo z začasno zaščito, ki nima dohodkov, prejemkov in premoženja oziroma ji preživljanja ne zagotavljajo zavezanci, določi v višini minimalnega dohodka iz 39. člena tega zakona.

(2) Višina denarne pomoči se za osebo z začasno zaščito, ki ima lastne dohodke, prejemke in premoženje, oziroma ji preživljanje zagotavljajo zavezanci, določi tako, da se od minimalnega dohodka, ki ji pripada v skladu z 39. členom tega zakona, odšteje povprečna višina dohodkov in prejemkov, ki jih je prejela v preteklih treh mesecih pred vložitvijo vloge za denarno pomoč.

(3) Višina denarne pomoči se družini osebe z začasno zaščito določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov, ki pripadajo upravičencu do denarne pomoči in njegovim posameznim družinskim članom v skladu z 39. členom tega zakona, in seštevkom dohodkov, prejemkov in premoženja upravičenca do denarne pomoči in njegovih družinskih članov, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, prejetih v preteklih treh mesecih pred vložitvijo vloge za denarno pomoč.

(4) Sprememba višine osnovnega zneska minimalnega dohodka v času veljavnosti že izdane odločbe ne vpliva na višino odmere denarne pomoči.

39. člen
(določitev minimalnega dohodka)

(1) Višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja, se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi po naslednjih merilih:

1. za prvo odraslo osebo 85 %;
2. za vsako naslednjo odraslo osebo v družini 42 %;
3. za otroka, dokler ga je vlagatelj dolžan preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, 44 %;
4. za otroka iz prejšnje točke, ki živi v enostarševski družini, 62 %;
5. za mladoletnika brez spremstva 85 %;
6. za ženske nad 63 let in moške nad 65 let, ne glede na to, ali je prva ali naslednja odrasla oseba, 110 %.

(2) Vlagatelj vloge za denarno pomoč je prva odrasla oseba v družini.

(3) Kot prva odrasla oseba v družini se šteje samska oseba oziroma tisti od zakoncev oziroma zunajzakonskih partnerjev ali partnerjev iz druge oblike partnerske zveze, urejene z zakonom, ki uveljavlja pravico do denarne pomoči.

(4) Za naslednjo odraslo osebo v družini se šteje družinski član, ki je polnoletna oseba in ki ni otrok iz 3. ali 4. točke prvega odstavka tega člena.

(5) Denarna pomoč se dodeli kot ena denarna pomoč za vso družino.

40. člen
(denarna pomoč za zasebno nastanitev)

Oseba z začasno zaščito, ki prebiva v Republiki Sloveniji in ni nastanjena v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona in ki izpolnjuje pogoje za dodelitev denarne pomoči v skladu s tem zakonom ter ima sklenjeno najemno pogodbo ali dogovor o uporabi nepremičnine, je upravičena do mesečne denarne pomoči za zasebno nastanitev.

41. člen
(višina denarne pomoči za zasebno nastanitev)

(1) Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se določi glede na število oseb, ki se skupaj zasebno nastanijo. Določi se v odstotku od osnovnega zneska minimalnega dohodka, veljavnega na dan vložitve vloge za denarno pomoč za zasebno nastanitev, in sicer:

Število oseb	Odstotek osnovnega zneska minimalnega dohodka
1	100 %
2	130 %
3	160 %
4	190 %
5	210 %

6	230 %
7 ali več	250 %

(2) Če je pogodbeno vsota najemnine in stroškov, povezanih z najemom nepremičnine, nižja od višine denarne pomoči za zasebno nastanitev iz prejšnjega odstavka, se osebi z začasno zaščito določi denarna pomoč za zasebno nastanitev v pogodbeni vsoti najemnine in stroškov.

(3) Če oseba z začasno zaščito prebiva brezplačno na zasebnem naslovu na podlagi dogovora o uporabi nepremičnine, se ji določi denarna pomoč za zasebno nastanitev v višini stroškov, povezanih z uporabo nepremičnine, vendar največ v višini iz prvega odstavka tega člena.

(4) Stroški, povezani z najemom oziroma uporabo nepremičnine, so obratovalni stroški, ki jih mora oseba z začasno zaščito kot najemnik plačevati v skladu s predpisi o stanovanjskih najemnih razmerjih in najemno pogodbo oziroma uporabnik v skladu z dogovorom o uporabi nepremičnine.

(5) Višina stroškov iz prejšnjega odstavka se določi kot povprečje stroškov v zadnjih treh mesecih pred mesecem vložitve vloge za denarno pomoč za zasebno nastanitev.

(6) Vlagatelj vloge za denarno pomoč za zasebno nastanitev je prva odrasla oseba v družini. Za prvo odraslo osebo se šteje oseba iz tretjega odstavka 39. člena tega zakona.

(7) Denarna pomoč za zasebno nastanitev se dodeli kot ena denarna pomoč za zasebno nastanitev za vso družino.

(8) Sprememba višine osnovnega zneska minimalnega dohodka v času veljavnosti že izdane odločbe ne vpliva na višino odmere denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(9) Znesek denarne pomoči za zasebno nastanitev, določen v skladu s tem členom, se za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja po dveh letih od priznanja statusa začasne zaščite v Republiki Sloveniji zmanjša za 15 %.

42. člen

(postopek za uveljavljanje pravice do denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev)

(1) Postopek za dodelitev denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev se začne na zahtevo osebe z začasno zaščito z vlogo, ki se vложи pri uradu.

(2) Če ima oseba z začasno zaščito veljavno odločbo o denarni pomoči oziroma denarni pomoči za zasebno nastanitev, lahko novo vlogo vложи najprej 30 dni pred iztekom veljavnosti odločbe o denarni pomoči oziroma denarni pomoči za zasebno nastanitev.

(3) O pravici do denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev odloča urad.

(4) Denarna pomoč in denarna pomoč za zasebno nastanitev se osebi z začasno zaščito dodeli od dneva vložitve vloge, če jo na ta dan že prejema, pa od naslednjega dne po poteku obdobja, za katero je bila pomoč že dodeljena.

(5) Denarna pomoč se dodeli za šest mesecev, razen prva denarna pomoč, ki se dodeli od dneva vložitve vloge do vključno zadnjega dneva šestega meseca, ki sledi mesecu vložitve vloge. Ne glede na prejšnji stavek se denarna pomoč dodeli za čas trajanja začasne zaščite, če je ta krajši od šestih mesecev.

(6) Denarna pomoč za zasebno nastanitev se dodeli za čas trajanja najemne pogodbe ali dogovora o uporabi nepremičnine, vendar največ za šest mesecev, razen prva denarna pomoč za zasebno nastanitev, ki se dodeli od dneva vložitve vloge do vključno zadnjega dne šestega meseca, ki sledi mesecu vložitve vloge. Ne glede na prejšnji stavek se denarna pomoč za zasebno nastanitev dodeli za čas trajanja začasne zaščite, če je ta krajši od šestih mesecev.

(7) Odločba, s katero se odloči o pravici do denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev, se vroča z dostavo v hišni predalčnik, če so za to izpolnjeni pogoji v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, pa elektronsko. Dan odpreme se označi na odločbi oziroma v elektronski pošti, če je odločba vročena elektronsko. Šteje se, da je vročitev opravljena 15. dan od odpreme.

(8) Urad lahko v primeru suma, da oseba z začasno zaščito ne prebiva na naslovu začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pozove to osebo, da odločbo osebno prevzame na sedežu urada. Poziv se vroča na način, kot je določen v prejšnjem odstavku. Če oseba z začasno zaščito odločbe osebno ne prevzame na sedežu urada v treh delovnih dneh od dneva, ki se v skladu s prejšnjim odstavkom šteje za dan vročitve poziva, se šteje, da je odsotna iz Republike Slovenije več kot en mesec. V pozivu se osebo z začasno zaščito opozori na posledice, če odločbe osebno ne prevzame na sedežu urada v danem roku.

(9) Odločba o denarni pomoči in denarni pomoči za zasebno nastanitev postane izvršljiva z dnem odpreme vlagatelju v skladu s sedmim odstavkom tega člena. V primeru osebnega prevzema iz prejšnjega odstavka tega člena odločba postane izvršljiva z dnem osebne vročitve.

(10) Denarno pomoč in denarno pomoč za zasebno nastanitev izplačuje urad.

(11) Denarno pomoč in denarno pomoč za zasebno nastanitev izplačuje urad mesečno na plačilni račun osebe z začasno zaščito. Denarno pomoč za zasebno nastanitev se lahko s soglasjem osebe z začasno zaščito in soglasjem najemodajalca nepremičnine oziroma osebe, ki je sklenila dogovor o uporabi nepremičnine, nakaže tudi na plačilni račun najemodajalca oziroma osebe, ki je sklenila dogovor o uporabi nepremičnine. Če oseba z začasno zaščito ne more odpreti plačilnega računa, se denarna pomoč in denarna pomoč za zasebno nastanitev lahko izplačata v gotovini v prostorih, ki jih določi urad.

43. člen

(spremembe, ki vplivajo na odmero denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev)

(1) Oseba z začasno zaščito, ki ima veljavno odločbo o dodeljeni denarni pomoči ali denarni pomoči za zasebno nastanitev, mora najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je zanje izvedela, uradu sporočiti vse spremembe, ki lahko vplivajo na odmero denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(2) Spremembe iz prejšnjega odstavka so zlasti:

1. pridobitev ali izguba dohodkov, prejemkov in premoženja;
2. sprememba števila družinskih članov;
3. sprememba prebivališča;
4. preselitev zaradi šolanja;
5. zaposlitev ali izguba zaposlitve;
6. odprtje ali sprememba plačilnega računa;
7. sprememba prejemnika nakazila denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev;
8. sklenitev nove najemne pogodbe oziroma dogovora o uporabi nepremičnine;
9. sprememba višine najemnine in stroškov;

10. odsotnost iz Republike Slovenije za več kot en mesec.

(3) Na podlagi sprememb, ki jih oseba z začasno zaščito sporoči na podlagi prvega odstavka tega člena ali jih urad ugotovi po uradni dolžnosti in ki vplivajo na upravičenost ali višino denarne pomoči ali denarne pomoči za zasebno nastanitev, urad izda odločbo, s katero razveljavi veljavno odločbo o dodeljeni denarni pomoči oziroma denarni pomoči za zasebno nastanitev in ugotovi prenehanje upravičenosti ali določi drugo višino ali drugo obdobje prejemanja denarne pomoči oziroma denarne pomoči za zasebno nastanitev. Če je oseba z začasno zaščito še naprej upravičena do prejemanja denarne pomoči oziroma denarne pomoči za zasebno nastanitev, urad na podlagi ugotovljene spremembe na novo odloči o pravici do denarne pomoči oziroma denarne pomoči za zasebno nastanitev za obdobje od prvega dneva meseca, ki sledi mesecu obvestila o spremembi oziroma ugotovitvi spremembe po uradni dolžnosti, do izteka do tedaj veljavne odločbe. Če gre za spremembo, zaradi katere je treba določiti krajše obdobje prejemanja ali nižjo višino sredstev, urad ne glede na prejšnji stavek odloči za obdobje od prvega dneva meseca, ki sledi mesecu nastopa spremembe, do izteka do tedaj veljavne odločbe. Če gre za spremembo, zaradi katere je treba določiti prenehanje upravičenosti, urad o tem odloči s prvim dnem meseca, ki sledi mesecu nastopa spremembe.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek urad v primeru iz 10. točke drugega odstavka tega člena odloči o prenehanju upravičenosti in takoj ustavi izplačilo denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(5) V skladu s prejšnjim odstavkom ravna urad tudi v primeru, kadar se oseba z začasno zaščito preseli v nastanitveni center, v drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona, kjer je osebi z začasno zaščito zagotovljena prehrana, ali ji je prebivanje zagotovljeno drugače.

(6) Z dnem prenehanja pravice do denarne pomoči preneha tudi pravica do denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(7) Zaradi ugotavljanja odsotnosti iz Republike Slovenije iz 10. točke drugega odstavka tega člena lahko urad preverja dejstva in okoliščine, povezane z dejanskim prebivanjem oseb z začasno zaščito v Republiki Sloveniji, kar vključuje tudi preverjanje, ali te osebe dejansko prebivajo na naslovu začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji.

44. člen **(neupravičeno prejeta sredstva)**

(1) Če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito neupravičeno prejela denarno pomoč oziroma denarno pomoč za zasebno nastanitev, urad izda odločbo o vračilu neupravičeno prejetih sredstev.

(2) Oseba z začasno zaščito mora neupravičeno prejeto denarno pomoč in denarno pomoč za zasebno nastanitev vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je oseba z začasno zaščito še naprej upravičena do prejemanja denarne pomoči oziroma denarne pomoči za zasebno nastanitev, pa neupravičeno prejetih sredstev ne vrne v 30 dneh od vročitve odločbe iz prvega odstavka tega člena, se neupravičeno prejeta sredstva poračunajo z naslednjimi denarnimi pomočmi oziroma denarnimi pomočmi za zasebno nastanitev.

45. člen **(zdravstveno varstvo)**

(1) Osebe z začasno zaščito imajo pravico do nujnega zdravljenja, ki obsega:

1. nujno medicinsko pomoč in nujni reševalni prevoz ter pravico do nujne zobozdravstvene pomoči;
2. nujno zdravljenje in neodložljive zdravstvene storitve po odločitvi lečečega zdravnika, ki obsega:
 - a) takojšnje zdravljenje po nudenju nujne medicinske pomoči, če je to potrebno;
 - b) zdravljenje močnejših krvavitev in oskrbo ran;
 - c) preprečitev nenadnih in usodnih poslabšanj zdravstvenega stanja, ki bi lahko povzročila trajne okvare posameznih organov ali njihovih funkcij;
 - č) storitve pri kroničnih boleznih in stanjih, katerih opustitev bi neposredno in v krajšem času povzročila invalidnost, druge trajne okvare zdravja ali smrt;
 - d) zdravljenje zvinov in zlomov ter poškodb, ki zahtevajo specialistično obravnavo;
 - e) zdravljenje oziroma preprečevanje zastrupitev;
 - f) storitve za preprečevanje širjenja infekcij, ki bi utegnile povzročiti septično stanje;
 - g) zdravljenje bolezni, za katere je z zakonom predpisano obvezno zdravljenje, ali storitve, ki so z zakonom opredeljene kot obvezne;
 - h) oskrbo poškodb zob in ustne votline ter vnetnih stanj v ustni votlini, če ta stanja lahko ogrozijo življenje ali pa opustitev njihove oskrbe lahko bistveno poslabša izid zdravljenja;
 - i) oskrbo hude stalne bolečine v ustni votlini, neodzivne na analgetike;
3. zdravila, predpisana na recept s pozitivne liste, in pripomočke, kot jih določajo pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja, potrebne za zdravljenje stanj iz prejšnje točke, ter nujni prevoz z reševalnimi in drugimi vozili v primerih iz prejšnje točke;
4. cepljenje, ki je obvezno po programu cepljenja, in zaščito z zdravili, ki določa obvezna in priporočljiva cepljenja za različne skupine prebivalcev;
5. zdravstveno varstvo žensk, ki obsega:
 - a) kontracepcijska sredstva;
 - b) prekinitve nosečnosti;
 - c) zdravstveno oskrbo v nosečnosti in ob porodu;
6. obvezne zdravstvene preglede pred vključitvijo v izobraževanje in v času izobraževanja v osnovni oziroma srednji šoli, enako, kot to velja za državljane Republike Slovenije.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko zdravstvena komisija, ki jo imenuje minister, pristojen za zdravje, v utemeljenih primerih odobri večji obseg zdravstvenega varstva za posamezno osebo z začasno zaščito ali za skupino.

(3) Osebe z začasno zaščito, ki so mladoletne, so upravičene do zdravstvenega varstva v enakem obsegu kot otroci, ki so obvezno zdravstveno zavarovani kot družinski člani. V enakem obsegu so do zdravstvenega varstva upravičeni tudi šolajoči se prosilci po 18. letu starosti, in sicer do konca šolanja, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti.

(4) Stroške zdravljenja na podlagi tega člena krije urad.

46. člen **(posebna oblika denarne pomoči po smrti družinskega člana)**

(1) Družinskemu članu umrle osebe, ki je imela v času smrti status začasne zaščite v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: umrła oseba z začasno zaščito) se kot posebna oblika denarne pomoči dodeli enkratna denarna pomoč v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka, če ima družinski član v Republiki Sloveniji status začasne zaščite.

(2) Družinski član umrle osebe z začasno zaščito je do pravice iz prejšnjega odstavka upravičen, če je bil na dan smrti umrle osebe z začasno zaščito upravičen do denarne pomoči ali žepnine v skladu s tem zakonom.

(3) Kot družinski člani umrle osebe z začasno zaščito iz tega člena se štejejo naslednje osebe:

- zakonec oziroma oseba, s katero je umrl živel v zunajzakonski skupnosti, ki je v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
- otroci in pastorki,
- starši oziroma oseba, s katero eden izmed staršev živi v zakonski zvezi ali v zunajzakonski skupnosti, ki je v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
- bratje ali sestre, nečaki ali nečakinje ter vnuki ali vnukinje.

(4) Vloga za posebno obliko denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena se vloži v enem letu od datuma smrti umrle osebe z začasno zaščito. Vlogi je treba priložiti dokazilo o smrti.

(5) Posebna oblika denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena se dodeli in izplača vlagatelju vloge iz prejšnjega odstavka kot pomoč za vse družinske člane umrle osebe z začasno zaščito.

(6) O pravici iz tega člena odloča urad.

(7) Posebno obliko denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena izplača urad.

47. člen

(posebna oblika denarne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba)

(1) Družinskemu članu umrle osebe z začasno zaščito, ki je poskrbel za pogreb v Republiki Sloveniji, se kot posebna oblika denarne pomoči dodeli denarna pomoč pri kritju stroškov pogreba v višini dvakratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, vendar ne več kot znašajo stroški pogreba, če ima družinski član v Republiki Sloveniji status začasne zaščite.

(2) Družinski član je do pravice iz prejšnjega odstavka upravičen, če je bil na dan smrti umrle osebe z začasno zaščito upravičen do denarne pomoči ali žepnine v skladu s tem zakonom.

(3) Kot družinski člani umrle osebe z začasno zaščito iz tega člena se štejejo osebe iz tretjega odstavka prejšnjega člena.

(4) Vloga za posebno obliko denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena se vloži v enem letu od datuma smrti umrle osebe z začasno zaščito. Vlogi je treba priložiti dokazilo o smrti in račun ali predračun za pogreb v Republiki Sloveniji.

(5) Posebna oblika denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena se izplača v denarju družinskemu članu, ki je poskrbel za pogreb.

(6) O pravici iz tega člena odloča urad.

(7) Posebno obliko denarne pomoči iz prvega odstavka tega člena izplača urad.

48. člen

(dostop na trg dela)

(1) Oseba z začasno zaščito ima v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje, samozaposlovanje in delo tujcev, prost dostop na trg dela.

(2) Oseba z začasno zaščito se lahko vključi v programe usposabljanja oziroma opravlja pripravništvo v skladu s predpisi.

(3) Oseba z začasno zaščito uveljavlja pravice za primer brezposelnosti v skladu z zakonom, ki ureja trg dela.

49. člen **(predšolska vzgoja in izobraževanje)**

(1) Oseba z začasno zaščito je upravičena do vključitve v predšolsko vzgojo, osnovnošolsko, srednješolsko, višješolsko, visokošolsko izobraževanje, v glasbeno šolo in izobraževanje odraslih v enakem obsegu kot državljani Republike Slovenije.

(2) Oseba z začasno zaščito, ki je dijak ali študent, je upravičena do državne štipendije in nastanitve v dijaških in študentskih domovih pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

(3) Stroške izobraževanja osebe iz prvega odstavka tega člena, razen stroškov vključitve v predšolsko vzgojo, krijeta ministrstvo, pristojno za izobraževanje, oziroma ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, v enakem obsegu in pod enakimi pogoji, kot to velja za državljane Republike Slovenije.

(4) Oseba z začasno zaščito, ki je učenec, ima pravico do brezplačnega prevoza v skladu z zakonom, ki ureja osnovno šolo. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, občini povrne tudi stroške prevoza za osebo z začasno zaščito, ki je učenec, za relacije, ki niso vključene v redne šolske prevoze, ki jih občina organizira in financira za učence osnovne šole. Način zagotavljanja sredstev za prevoze iz tega odstavka podrobneje določi vlada.

(5) Individualne stroške, povezane z izobraževanjem za posamezno osebo iz prvega odstavka tega člena, ki ne spadajo v okvir sistemskega financiranja iz tretjega odstavka, si oseba z začasno zaščito zagotavlja sama. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, zagotavlja dodatna sredstva za financiranje učbenikov in drugega učnega gradiva, ki ga osnovna šola izposoja ali daje v uporabo iz učbeniškega sklada učencem, ki so osebe z začasno zaščito, glede na njihovo število pod enakimi pogoji, ki veljajo za vse učence. Če ima srednja šola učbeniški sklad, zagotavlja ministrstvo, pristojno za izobraževanje, tudi sredstva, ki bi jih šola zaračunala kot izposojevalnino za učbenike osebi z začasno zaščito, ki je dijak, pod enakimi pogoji, kot veljajo za vse dijake.

(6) Oseba z začasno zaščito, ki je učenec, in je vpisana v osnovno šolo ter se redno izobražuje in je prijavljena na malico oziroma kosilo, ima pravico do subvencije malice oziroma kosila v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, in zakonom, ki ureja šolsko prehrano. Oseba z začasno zaščito, ki je dijak in je vpisana v srednjo šolo ter se redno izobražuje in je prijavljena na malico, ima pravico do subvencije malice v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

(7) Ob vpisu v programe obveznega osnovnošolskega izobraževanja osebe z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti, vzgojno-izobraževalni zavod odloči o razredu vključitve ob upoštevanju smernic Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki urejajo vključevanje otrok in mladostnikov prosilcev z začasno zaščito v vzgojno-izobraževalne zavode. O vpisu v programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in splošnega izobraževanja osebe z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti, odloča izbrani vzgojno-izobraževalni zavod ob upoštevanju smernic Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki urejajo vključevanje otrok in mladostnikov prosilcev z začasno zaščito v vzgojno-izobraževalne zavode. O vpisu v programe višjega strokovnega izobraževanja in visokega šolstva osebe z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti, odloča zavod, ki izvaja študijski program.

(8) V smernicah iz prejšnjega odstavka se določijo predvsem elementi začetnega razgovora, ki se opravi na vzgojno-izobraževalnem zavodu, možni načini ugotavljanja predznanja in usmeritve za izdelavo osebnega individualnega načrta v skladu s predpisi s področja izobraževanja.

(9) Zaradi vpisa oseb z začasno zaščito, ki kandidirajo za vpis v programe z omejitvijo vpisa, se lahko razpišejo dodatna mesta. K spremembi obsega razpisanih mest vzgojno-izobraževalni zavod pridobi soglasje ministra, pristojnega za izobraževanje.

(10) Oseba z začasno zaščito se lahko vpiše v izobraževalne programe tudi med šolskim letom, če ima vzgojno-izobraževalni zavod razpoložljiva mesta.

(11) V strokovne centre za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami se osebe z začasno zaščito namešča pod enakimi pogoji in po enakih postopkih kot državljane Republike Slovenije v skladu z družinskim in kazenskim zakonikom ter zakonom, ki ureja obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju.

50. člen (žepnina)

(1) Osebi z začasno zaščito, ki je nastanjena v nastanitvenem centru ali v drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, kjer je zagotovljena prehrana, in izjavi, da je brez dohodkov, prejemkov in premoženja oziroma ji preživljanja ne zagotavljajo zavezanci, urad dodeli žepnino in ji o tem izda potrdilo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek žepnina ne pripada osebi, ki ni prijavljena v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, čeprav bi se lahko v skladu z zakonom, ki ureja trg dela, štela za brezposelno osebo.

(3) Višina mesečne žepnine znaša 30 % osnovnega zneska minimalnega dohodka, za ženske nad 63 let in moške nad 65 let pa 55 % osnovnega zneska minimalnega dohodka. Višina mesečne žepnine se osebi z začasno zaščito po dveh letih od priznanja statusa začasne zaščite zmanjša za polovico zneska iz prejšnjega stavka. Znesek žepnine se zaokroži na celo število. Žepnino mesečno izplačuje urad.

(4) Kadar oseba z začasno zaščito sporoči spremembo ali urad po uradni dolžnosti ugotovi spremembo glede dohodkov, prejemkov, premoženja ali zavezancev, se sprememba upošteva v mesecu, ki sledi mesecu nastanka spremembe. Osebi z začasno zaščito, ki prejema žepnino in za katero se ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka tega člena, urad ustavi izplačevanje žepnine. O ustavitvi izplačevanja žepnine odloči pooblaščen uradna oseba urada, ki v odločbi navede razloge za neizpolnjevanje pogojev iz prvega odstavka tega člena. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(5) Če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito neupravičeno prejela žepnino, urad izda odločbo o vračilu neupravičeno prejete žepnine. Oseba z začasno zaščito mora neupravičeno prejeto žepnino vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

51. člen (celovitost družine)

(1) Status začasne zaščite na podlagi tega zakona se prizna tudi družinskemu članu, ki je skupaj z osebo z začasno zaščito v Republiki Sloveniji in ki sam ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa začasne zaščite v skladu z 12. členom tega zakona, razen v primeru obstoja izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona ali razlogov za prenehanje statusa začasne zaščite iz 19. člena tega zakona.

(2) Oseba z začasno zaščito vloži za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana vložiti pri pristojnem organu. Oseba z začasno zaščito mora vlogi za priznanje statusa začasne zaščite priložiti listinske dokaze, ki izkazujejo družinsko vez in istovetnost njenega družinskega člana. Če oseba z začasno zaščito nima listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti njenega družinskega člana in jih ne more pridobiti, mora v vlogi za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana navesti vsa dejstva o družinskem članu, zlasti njegovo osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov prebivališča in podatke o tem, kje v času vložitve vloge prebiva, ter navesti razlog, zakaj listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti družinskega člana ne more pridobiti. Za namen izdaje izkaznice iz 57. člena tega zakona oseba z začasno zaščito vlogi za priznanje statusa začasne zaščite priloži tudi fotografijo, ki kaže pravo podobo njenega družinskega člana.

(3) Pri preverjanju družinskih vezi in istovetnosti družinskega člana ima oseba z začasno zaščito, ki ne razume slovenskega jezika, pravico do brezplačnega prevajanja in tolmačenja v jezik, ki ga razume. Sredstva za prevajanje in tolmačenje zagotavlja pristojni organ.

(4) Obrazec vloge za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana vsebuje naslednje podatke, ki se nanašajo na družinskega člana:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. osebno ime, datum in kraj rojstva ter državljanstvo zakonitega zastopnika;
4. fotografijo;
5. spol;
6. podatek o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali drugi obliki partnerske zveze, urejeni z zakonom;
7. državljanstvo;
8. vrsto, številko, izdajatelja in veljavnost dokumentov za ugotavljanje identitete;
9. osebno ime in naslov začasnega prebivališča osebe z začasno zaščito v Republiki Sloveniji;
10. sorodstveno razmerje z osebo z začasno zaščito;
11. naslov zadnjega stalnega oziroma začasnega prebivališča v tujini;
12. naslov prebivališča v Republiki Sloveniji;
13. kontaktne podatke osebe z začasno zaščito in njenega družinskega člana.

(5) Minister predpiše obrazec vloge za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana.

52. člen **(združevanje družine)**

(1) Oseba z začasno zaščito ima pravico do združitve z družinskimi člani, če so bili ločeni zaradi okoliščin množičnega prihoda.

(2) Oseba z začasno zaščito ima v skladu s prejšnjim odstavkom pravico do združitve z družinskimi člani, ki se nahajajo v drugi državi članici Evropske unije in imajo tam priznan status začasne zaščite.

(3) V postopku združevanja družine v skladu s prejšnjim odstavkom se smiselno uporabljajo določbe 62. člena tega zakona.

(4) Oseba z začasno zaščito ima v skladu s prvim odstavkom tega člena tudi pravico do združitve z družinskim članom, ki se nahaja v izvorni državi ali regiji oziroma v tretji državi in ustreza kategoriji oseb, za katere je uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije iz prvega odstavka 9. člena tega zakona, ali med osebe iz sklepa državnega zbora iz drugega odstavka 9. člena tega zakona ter izpolnjuje pogoje za pridobitev statusa začasne zaščite v skladu z 12. členom tega zakona. Družinskemu članu iz prejšnjega stavka se izda izkaznica iz 57. člena tega zakona na podlagi vloge za združitev z družinskim članom, ki jo vloži oseba z začasno zaščito pri pristojnem organu. Oseba z začasno zaščito mora vlogi za združitev z družinskim članom priložiti listinske dokaze, ki izkazujejo družinsko vez in istovetnost njenega družinskega člana. Če oseba z začasno zaščito nima listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti njenega družinskega člana in jih ne more pridobiti, mora v vlogi za združitev z družinskim članom navesti vsa dejstva o družinskem članu, s katerim se želi združiti, zlasti njegovo osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov prebivališča in podatke o tem, kje v času vložitve vloge za združitev z družinskim članom biva, ter navesti razlog, zakaj listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti družinskega člana ne more pridobiti. Za namen izdaje izkaznice iz 57. člena tega zakona oseba z začasno zaščito vlogi za združitev z družinskim članom priloži tudi fotografijo, ki kaže pravo podobo njenega družinskega člana. Vlogi za združitev z družinskim članom mora priložiti tudi pisno soglasje, s katerim pristojnemu organu dovoljuje, da lahko za preverjanje družinskih vezi in istovetnosti družinskega člana podatke o družinskem članu posreduje mednarodnim organizacijam, ki delujejo na področju migracij. Pred posredovanjem podatkov mednarodnim organizacijam, ki delujejo na področju migracij, pristojni organ pridobi njihovo pisno izjavo, da bodo podatke varovale pred organi izvorne države.

(5) Pri preverjanju družinskih vezi in istovetnosti družinskega člana ima oseba z začasno zaščito, ki ne razume slovenskega jezika, pravico do brezplačnega prevajanja in tolmačenja v jezik, ki ga razume. Sredstva za prevajanje in tolmačenje zagotavlja pristojni organ.

(6) Izdano izkaznico iz 57. člena tega zakona družinskemu članu vroči diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije, če družinski član še ne prebiva v Republiki Sloveniji, oziroma pristojni organ, če družinski član že prebiva v Republiki Sloveniji. Če družinski član prebiva v državi, v kateri Republika Slovenija nima diplomatskega predstavništva ali konzulata, mu izkaznico iz 57. člena tega zakona lahko vroči mednarodna organizacija, ki deluje na področju migracij, če oseba z začasno zaščito s tem soglaša in krije stroške vročitve. Odločbo o zavrnitvi vloge za združitev z družinskim članom osebe z začasno zaščito, sklep o ustavitvi postopka, sklep o zavrženju prošnje, izdan v postopku združevanja družinskega člana, vroči osebi z začasno zaščito pristojni organ.

(7) Za namen vstopa družinskega člana, ki mu je priznana pravica do združitve z osebo z začasno zaščito in ki nima veljavne potne listine, pristojni organ izda potni list za tujca brez dveh prstnih odtisov in podpisa družinskega člana z veljavnostjo do 90 dni v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Vlogo za izdajo potnega lista za tujca v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, vloži oseba z začasno zaščito ali njen družinski član, ki mu je priznana pravica do združitve, oziroma njegov zakoniti zastopnik pri pristojnem organu.

(8) Obrazec vloge za združitev z družinskim članom, ki se nahaja v izvorni državi ali regiji oziroma v tretji državi, vsebuje naslednje podatke, ki se nanašajo na družinskega člana osebe z začasno zaščito:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. osebno ime, datum in kraj rojstva ter državljanstvo zakonitega zastopnika;
4. fotografijo;
5. spol;

6. podatek o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali drugi obliki partnerske zveze, urejeni z zakonom;
7. državljanstvo;
8. datum odhoda iz izvorne države;
9. datum prihoda v drugo državo;
10. vrsto, številko, izdajatelja in veljavnost dokumentov za ugotavljanje identitete;
11. osebno ime in naslov začasnega prebivališča osebe z začasno zaščito v Republiki Sloveniji;
12. sorodstveno razmerje z osebo z začasno zaščito;
13. naslov zadnjega stalnega oziroma začasnega prebivališča v tujini;
14. naslov nameravanega prebivanja v Republiki Sloveniji;
15. kontaktni podatki osebe z začasno zaščito in njenega družinskega člana.

(9) Minister določi obrazec vloge za združitev z družinskim članom.

53. člen **(obveščенost o pravicah in dolžnostih)**

Oseba z začasno zaščito se seznani s pravicami in obveznostmi iz tega zakona v jeziku, ki ga razume. Urad ji v ta namen zagotovi in posreduje ustrezne informacije, predvsem s področja nastanitve, uveljavljanja denarnih pomoči, zdravstvenega varstva, izobraževanja in zaposlovanja.

54. člen **(pomoč pri uveljavljanju pravic in vključevanju v družbo)**

(1) Urad zagotavlja pomoč pri uveljavljanju pravic, ki jih imajo osebe z začasno zaščito v skladu s tem zakonom.

(2) Oseba z začasno zaščito je upravičena do enkratne brezplačne udeležbe v programu učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe in do enkratnega brezplačnega preizkusa znanja slovenskega jezika v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(3) Kadar je za pomoč pri uveljavljanju pravic, ki jih ima oseba z začasno zaščito v skladu s tem zakonom, potreben tolmač, ga v prvem letu po priznanju statusa začasne zaščite zagotovi organ, ki je v skladu s tem zakonom pristojen za uveljavljanje posamezne pravice. Gluha oseba z začasno zaščito ima pravico do tolmača za znakovni jezik. Za postopek uveljavljanja pravice do tolmača za znakovni jezik se uporablja zakon, ki ureja slovenski znakovni jezik.

55. člen **(oseba z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva)**

Osebo z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se postavi pod skrbništvo v skladu z določbami družinskega zakonika.

56. člen **(dolžnosti osebe z začasno zaščito)**

(1) Oseba z začasno zaščito mora spoštovati ustavno ureditev, predpise in druge splošne akte v Republiki Sloveniji ter ukrepe državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil.

(2) Oseba z začasno zaščito organe, pristojne za izvajanje tega zakona, obvešča o vseh dejstvih in spremembah dejstev, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti, zlasti pa o:

1. dohodkih, prejemkih in premoženju oziroma njihovi izgubi zase, za svoje družinske člane in zavezance;
2. šolanju na vseh stopnjah izobraževanja;
3. zaposlitvi oziroma prenehanju zaposlitve;
4. spremembi naslova prebivališča;
5. spremembi kontaktnih podatkov;
6. spremembi osebnega imena;
7. spremembi zakonskega stanu;
8. odsotnosti iz nastanitvenega centra ali nastanitvene kapacitete iz 32. člena tega zakona za več kot 24 ur;
9. odsotnosti iz Republike Slovenije za več kot 15 dni;
10. pridobitvi mednarodne zaščite, dovoljenja za prebivanje ali začasne zaščite v drugi državi,
11. prostovoljni trajni vrnitvi v državo ali regijo izvora;
12. sprejemu v novo državljanstvo, razen v državljanstvo Republike Slovenije.

(3) Oseba z začasno zaščito nova dejstva in okoliščine ali spremembe iz prejšnjega odstavka sporoči v osmih dneh od dneva, ko je zanje izvedela. Spremembe se sporočijo na obrazcu, ki ga predpiše vlada.

VII. POGLAVJE

LISTINE OSEBE Z ZAČASNO ZAŠČITO IN PRIJAVA ZAČASNEGA PREBIVALIŠČA

57. člen **(izkaznica osebe z začasno zaščito)**

(1) Osebi z začasno zaščito se izda izkaznica osebe z začasno zaščito (v nadaljnjem besedilu: izkaznica), ki jo mora imeti pri sebi in s katero lahko dokazuje tudi svojo istovetnost. Izkaznica se osebi z začasno zaščito vroči osebno pri pristojnem organu, na območju katerega je nastanjena, ali osebno po pošti v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Način vročitve izbere prosilec oziroma njegov zakoniti zastopnik ob vložitvi vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se v primeru, ko je bila vloga vložena pri pristojnem organu izven območja, na katerem oseba z začasno zaščito prebiva, izkaznica vroči osebno po pošti.

(3) Izkaznico lahko pristojni organ vroči tudi osebi, ki jo je za to pooblastil prosilec oziroma njegov zakoniti zastopnik.

(4) Vročitev po pošti je opravljena, ko prosilec, njegov zakoniti zastopnik oziroma pooblaščen oseba prevzame izkaznico. Če je ne prevzame v osmih dneh od prejema obvestila o dospelih pošiljki, kadar je določen način vročitve po pošti, se vrne pristojnemu organu, ki jo je izdal.

(5) Izkaznica velja kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji do prenehanja statusa začasne zaščite v skladu z 19. členom tega zakona.

(6) Oseba z začasno zaščito mora izkaznico na zahtevo uradne osebe, ki je po zakonu za to pooblaščen, dati na vpogled.

(7) Oseba z začasno zaščito je v postopku izdaje izkaznice oproščena plačila upravne takse in stroškov tiskovine.

(8) Pogrešitev, izgubo in tatvino (v nadaljnjem besedilu: pogrešitev) izkaznice v Republiki Sloveniji mora oseba z začasno zaščito takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v osmih dneh, ko izve za pogrešitev, prijaviti pristojnemu organu, ki o pogrešitvi obvesti pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

(9) Pogrešitev izkaznice v tujini mora oseba z začasno zaščito takoj, če to ni mogoče, pa najpozneje v osmih dneh, ko izve za pogrešitev, naznaniti najbližjemu diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, ki o pogrešitvi obvesti pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

(10) V naznanitvi pogrešitve izkaznice mora oseba z začasno zaščito navesti tudi resnične podatke o okoliščinah pogrešitve izkaznice.

(11) Pristojni organ v primeru pogrešitve izkaznice osebi z začasno zaščito izda novo izkaznico, ki se ji vroči na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini oziroma pri pristojnem organu, na območju katerega oseba z začasno zaščito prebiva, ali osebno po pošti. Glede vročitve se smiselno uporabljata prvi in drugi odstavek tega člena.

(12) Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa so na državnem portalu eUprava dostopni podatki o izkaznicah, in sicer:

- organ, pristojen za izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito;
- serijska številka;
- datum izdaje;
- status veljavnosti.

(13) Oseba z začasno zaščito mora vsako spremembo podatkov, ki jih vsebuje izkaznica, takoj ko je to mogoče, najpozneje pa v osmih dneh, ko izve za spremembe podatkov, naznaniti pristojnemu organu. Pristojni organ osebi z začasno zaščito izda novo izkaznico, ki se ji vroči pri pristojnem organu, na območju katerega oseba z začasno zaščito prebiva, ali po pošti. , ob vročitvi nove izkaznice pa oseba z začasno zaščito vrne staro izkaznico. Glede vročitve se smiselno uporabljata prvi in drugi odstavek tega člena.

(14) Ob vročitvi nove izkaznice pri pristojnem organu, na območju katerega oseba z začasno zaščito prebiva, oseba z začasno zaščito vrne staro izkaznico. Kadar se nova izkaznica vroči po pošti, oseba z začasno zaščito staro izkaznico vrne pristojnemu organu v petih dneh od prejema nove izkaznice.

(15) V primeru prenehanja statusa začasne zaščite mora oseba v osmih dneh po prenehanju statusa začasne zaščite pristojnemu organu vrniti izkaznico, razen v primeru dovoljenega bivanja po prenehanju začasne zaščite v skladu s 23. členom tega zakona, ko mora oseba vrniti izkaznico pristojnemu organu nemudoma po izteku dovoljenega časa prebivanja. Če tega ne stori, ji policija ob nadzoru zakonitosti prebivanja v državi, zakonitosti vstopa v državo ali ob preverjanju identitete izkaznico odvzame in jo pošlje pristojnemu organu. Izkaznico lahko odvzame tudi diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije in jo pošlje pristojnemu organu, ki je izkaznico izdal.

58. člen **(vsebina izkaznice)**

(1) Izkaznica vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. datum rojstva;
3. EMŠO;
4. spol;

5. državljanstvo;
6. fotografijo;
7. serijsko številko;
8. pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

(2) Obrazec izkaznice predpiše minister.

59. člen

(izdaja potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito)

Za izdajo potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito se uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

60. člen

(prijava začasnega prebivališča)

(1) Oseba z začasno zaščito prijavi začasno prebivališče v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča, pri čemer se lahko začasno prebivališče prijavi ne glede na to, da del stavbe, na katero se prijavlja začasno prebivališče, ni stanovanjski del stavbe oziroma ni namenjen nastanitvi, ali stanovanjski del stavbe oziroma del stavbe, namenjen nastanitvi, ne dosega površinskih standardov, določenih za prijavo prebivališča.

(2) Ob podaljšanju začasne zaščite se osebam z začasno zaščito v registru stalnega prebivalstva po uradni dolžnosti podaljša prijavljeno začasno prebivališče do datuma podaljšanja začasne zaščite v Republiki Sloveniji.

VIII. POGLAVJE SODELOVANJE

61. člen

(sodelovanje z drugimi državami članicami Evropske unije in UNHCR)

(1) Republika Slovenija sodeluje z drugimi državami članicami Evropske unije in Evropsko komisijo v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na začasno zaščito, zlasti pa jih obvešča o številu oseb z začasno zaščito in nastanitvenih zmogljivostih za sprejem razseljenih oseb v Republiki Sloveniji ter z njimi sodeluje v postopkih premestitve oseb z začasno zaščito. Republika Slovenija druge države članice Evropske unije in Evropsko komisijo obvešča tudi o svojih zakonih in drugih predpisih, ki urejajo začasno zaščito.

(2) Za namene sodelovanja iz prejšnjega odstavka ministrstvo imenuje nacionalno kontaktno točko, katere naslov sporoči drugim državam članicam Evropske unije in Evropski komisiji.

(3) Ministrstvo z drugimi državami članicami Evropske unije in Evropsko komisijo ter državami pogodbenicami Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 izmenjuje podatke v skladu s 70. členom tega zakona.

(4) Organi, pristojni za izvajanje tega zakona, v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na osebe z začasno zaščito, sodelujejo z UNHCR in mu nudijo potrebno pomoč pri uresničevanju njegovih nalog.

(5) Ministrstvo redno seznanja UNHCR o:

- številu prosilcev in oseb z začasno zaščito;

- nastanitvenih zmogljivostih za nastanitev prosilcev in oseb z začasno zaščito;
- zahtevkih za premestitev oseb z začasno zaščito;
- izvajanju tega zakona in mednarodnih aktov v zvezi z osebami z začasno zaščito;
- predpisih, ki so v pripravi za osebe z začasno zaščito.

(6) Ministrstvo v okviru rednih posvetovanj z UNHCR in drugimi mednarodnimi organizacijami izmenjuje mnenja, stališča in predloge o vprašanih, ki se nanašajo na začasno zaščito, še zlasti glede njene uvedbe in prenehanja.

62. člen

(premestitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije in v Republiko Slovenijo)

(1) Postopek za premestitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije se začne na podlagi dogovora med ministrstvom in pristojnim organom druge države članice Evropske unije ob privolitvi osebe z začasno zaščito. Ministrstvo po doseženem dogovoru o premestitvi z drugo državo članico Evropske unije izda odločbo o premestitvi osebe z začasno zaščito.

(2) Ministrstvo v postopku premestitve sodeluje z državnim organom druge države članice Evropske unije, ki je pristojen za obravnavo in odločanje o vlogah za priznanje statusa začasne zaščite.

(3) Ministrstvo za namen izvedbe postopka premestitve pošlje pristojnemu organu druge države članice Evropske unije osebne podatke osebe z začasno zaščito iz 70. člena tega zakona.

(4) Ministrstvo o končani premestitvi iz prvega odstavka tega člena obvesti pristojni organ ki je osebi priznal začasno zaščito.

(5) Oseba z začasno zaščito, ki se premesti, ima pravice in dolžnosti osebe z začasno zaščito v skladu s tem zakonom do dneva premestitve v drugo državo članico Evropske unije.

(6) Osebi z začasno zaščito, ki se premesti, se po pravnomočno končanem postopku premestitve izda prepustnica za premestitev, ki vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. državljanstvo;
4. spol;
5. fotografijo;
6. osebno ime ter datum rojstva zakonitega zastopnika;
7. vrsto in številko dokumenta za ugotavljanje identitete;
8. državo premestitve.

(7) Prepustnica iz prejšnjega odstavka ne velja kot potna listina ali listina za dokazovanje identitete imetnika. Obliko prepustnice določi minister.

(8) Postopek premestitve iz druge države članice Evropske unije v Republiko Slovenijo se začne na podlagi dogovora med ministrstvom in pristojnim organom druge države članice Evropske unije ob privolitvi osebe z začasno zaščito. V postopku premestitve ministrstvo na podlagi podatkov, ki mu jih posreduje pristojni organ druge države članice Evropske unije, ugotavlja, ali pri osebi, ki uživa začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, obstaja razlog, zaradi katerega se osebi v skladu s tem zakonom ne prizna status začasne zaščite. Če ministrstvo ugotovi obstoj razloga iz prejšnjega stavka, o tem obvesti pristojni organ druge države članice Evropske unije in se oseba, ki uživa začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, ne premesti v Republiko Slovenijo.

(9) Če pri osebi, ki uživa začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, niso podani razlogi, zaradi katerih se v skladu s tem zakonom status začasne zaščite ne prizna, ji pristojni organ, na območju katerega bo oseba z začasno zaščito prebivala, na dan premestitve v Republiko Slovenijo z izdajo izkaznice iz 57. člena tega zakona prizna status začasne zaščite.

(10) Premestitev je možna ves čas trajanja začasne zaščite.

IX. POGLAVJE EVIDENCE

63. člen (zbirke osebnih podatkov)

(1) Za opravljanje nalog, določenih s tem zakonom, se vodijo evidence o:

1. prosilcih;
2. osebah z začasno zaščito;
3. pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito;
4. listinah, izdanih na podlagi tega zakona;
5. osebah, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije;
6. izmenjanih podatkih iz tretjega odstavka 70. člena tega zakona.

(2) Evidence iz prejšnjega odstavka se vodijo v elektronski obliki v informacijskih sistemih, ki jih upravlja ministrstvo, in zagotavljajo vodenje dnevnika obdelave v skladu s prepisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

64. člen (evidenca o prosilcih)

(1) Evidenca o prosilcih se z namenom pridobivanja podatkov iz tretjega odstavka tega člena in z namenom sprejema vloge za priznanje statusa začasne zaščite iz drugega odstavka 15. člena tega zakona s povezovalnim znakom CR številka poveže z evidenco dogodkov iz zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije. Iz evidence dogodkov se v evidenco o prosilcih prevzamejo naslednji osebni podatki prosilca:

1. osebno ime;
2. datum in kraj rojstva;
3. spol;
4. državljanstvo;
5. naslov prebivališča v Republici Sloveniji;
6. datum vstopa v Republiko Slovenijo.

(2) Če prosilec vloge za priznanje statusa začasne zaščite ne vloži v treh delovnih dneh po opravljenem registracijskem postopku iz prvega odstavka 15. člena tega zakona, se naslednji delovni dan preneseni podatki iz prvega odstavka tega člena nepovratno uničijo.

(3) Evidenca o prosilcih vsebuje naslednje osebne podatke, ki se nanašajo na prosilca:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in državo rojstva ter EMŠO;
3. osebno ime, državljanstvo, datum in kraj rojstva zakonitega zastopnika;
4. fotografijo;
5. spol;
6. CR številko;

7. podatek o zakonski zvezi, zunajzakonski skupnosti ali drugi obliki partnerske zveze, urejeni z zakonom;
8. državljanstvo;
9. datum odhoda iz izvorne države;
10. datum vstopa v Republiko Slovenijo;
11. vrsto, številko, izdajatelja in veljavnost dokumentov za ugotavljanje identitete;
12. osebna imena in naslove stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov v Republiki Sloveniji;
13. osebna imena in naslove stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov, ki spremljajo prosilca;
14. osebno ime in naslov stalnega ali začasnega prebivališča osebe, ki spremlja mladoletnega prosilca, ter njeno razmerje do mladoletnega prosilca, ki ga spremlja;
15. naslov zadnjega prebivališča v izvorni državi;
16. naslov prebivališča v Republiki Sloveniji;
17. kontaktne podatke prosilca;
18. druge podatke, določene s predpisi, ki so potrebni za odločanje o statusu začasne zaščite;
19. datum vložitve vloge za priznanje statusa začasne zaščite;
20. vrsto in datum pravnomočne odločitve o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite.

(4) Evidenca o prosilcih vsebuje tudi osebno ime, datum rojstva in stalno prebivališče skrbnika za posebni primer prosilca, ki je mladoletnik brez spremstva.

(5) Osebne podatke iz prvega in tretjega odstavka tega člena obdelujejo:

- pristojni organ za namen sprejema vloge za priznanje statusa začasne zaščite v skladu s 15. členom tega člena in odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite v skladu s 16. členom tega zakona;
- ministrstvo za namen odločanja o pritožbi v skladu s 17. členom tega zakona in za statistične in znanstveno-raziskovalne namene;
- urad za namen odločanja o pravicah in dolžnostih prosilcev v skladu s V. poglavjem tega zakona.

(6) Po pravnomočnosti odločitve o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite se podatki iz tretjega odstavka tega člena, razen podatki o vrsti in datumu odločitve, o osebnem imenu, datumu rojstva, kraju rojstva, spolu in državljanstvu prosilca, blokirajo, tako da se prepreči njihova nadaljnja obdelava. Dostop do blokiranih podatkov dovoli upravljalec iz drugega odstavka 63. člena tega zakona pristojnim državnim organom zaradi pregona kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, v drugih primerih, ko tako določa zakon, na podlagi izrecne zahteve ali privolitve prosilca ali na zahtevo sodišča.

65. člen **(evidenca o osebah z začasno zaščito)**

(1) Če se osebi prizna status začasne zaščite, se pred blokiranjem podatkov v evidenci o prosilcih v evidenco o osebah z začasno zaščito prevzamejo podatki, ki se nanašajo na prosilca:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in država rojstva ter EMŠO;
3. fotografija;
4. spol;
5. državljanstvo;
6. zakonski stan;
7. osebno ime ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov, ki že prebivajo v Republiki Sloveniji ali ki spremljajo prosilca;

8. osebno ime, datum rojstva in stalno prebivališča skrbnika za posebni primer za prosilca, ki je mladoletnik brez spremstva;
9. datum vložitve vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

(2) Evidenca o osebah z začasno zaščito vsebuje podatke, ki se nanašajo na osebo z začasno zaščito:

1. podatki iz prejšnjega odstavka;
2. številka in datum izdaje izkaznice ter pristojni organ, ki jo je izdal;
3. naslov začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji;
4. številka in vrsta dokumenta za ugotavljanje identitete oziroma potnega lista za tujca;
5. družinski člani, ki jim je bil priznan status začasne zaščite;
6. osebno ime, datum rojstva in stalno prebivališče skrbnika osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva;
7. prenehanje statusa začasne zaščite v skladu z 19. členom tega zakona;
8. dovolitev prebivanja po prenehanju začasne zaščite v skladu s 23. členom tega zakona.

(3) Osebne podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena obdelujejo:

- pristojni organ za namen izvajanja 19., 20., 22., 51. in 52. člena tega zakona;
- ministrstvo za namen izvajanja 61., 62. in 70. člena tega zakona in za statistične in znanstveno-raziskovalne namene;
- urad z namenom odločanja o pravicah in dolžnostih oseb z začasno zaščito v skladu s VI. poglavjem tega zakona.

(4) Osebni podatki iz evidence o osebah z začasno zaščito, razen podatki o osebnem imenu, datumu rojstva, kraju rojstva, spolu in državljanstvu osebe z začasno zaščito, se ob prenehanju statusa začasne zaščite blokirajo, tako da se prepreči njihova nadaljnja obdelava. Dostop do blokiranih podatkov dovoli upravljavec iz drugega odstavka 63. člena tega zakona pristojnim državnim organom zaradi pregona kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, v drugih primerih, ko tako določa zakon, na podlagi izrecne zahteve ali privolitve osebe z začasno zaščito ali na zahtevo sodišča.

66. člen **(evidenca o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito)**

(1) Iz evidence o prosilcih in evidence o osebah z začasno zaščito se z namenom odločanja o pravicah in dolžnostih prosilcev in oseb z začasno zaščito v skladu s V. in VI. poglavjem tega zakona v evidenco o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito prevzamejo podatki o osebnem imenu, datumu rojstva, kraju rojstva, spolu in državljanstvu prosilca oziroma osebe z začasno zaščito.

(2) Evidenca o pravicah in dolžnostih prosilcev in oseb z začasno zaščito poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebuje tudi podatke o:

1. nastanitvi prosilca in osebe z začasno zaščito;
2. kršitvah hišnega reda v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona in izrečenih ukrepih zoper prosilca in osebo z začasno zaščito;
3. zdravstvenem in psiho-socialnem stanju prosilca;
4. posebni prehrani prosilca in osebe z začasno zaščito;
5. maternem jeziku oziroma jeziku, ki ga prosilec in oseba z začasno zaščito razumeta;
6. vključevanju prosilca v sistem šolanja in izobraževanja ter vključevanju osebe z začasno zaščito v predšolsko vzgojo in sistem šolanja ter izobraževanja;
7. materialni oskrbi prosilca in zagotovitvi prehrane osebe z začasno zaščito;
8. vlogah in odločitvah o denarni pomoči in denarni pomoči za zasebno nastanitev ter izplačilu denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev ter izplačilu žepnine osebi z začasno zaščito;

9. zaposlitvi, dohodkih in prejemkih ter premoženju osebe z začasno zaščito;
10. številki plačilnega računa in davčni številki osebe z začasno zaščito v Republiki Sloveniji in v tujini ter o najemni pogodbi oziroma pogodbi o uporabi nepremične, številki plačilnega računa in davčni številki lastnika stanovanja;
11. vključitvi osebe z začasno zaščito v tečaj učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe;
12. podaljšanju prebivališča osebe z začasno zaščito iz zdravstvenih razlogov in zaradi šolanja v skladu s 23. členom tega zakona;
13. vključitvi osebe z začasno zaščito v ukrepe prostovoljnega vračanja.

(3) Podatke iz tega člena obdeluje urad z namenom odločanja o pravicah in dolžnostih prosilcev v skladu s V. poglavjem tega zakona in oseb z začasno zaščito v skladu s VI. poglavjem tega zakona.

67. člen **(evidenca o listinah, izdanih na podlagi tega zakona)**

(1) Evidenco o listinah, izdanih na podlagi tega zakona, sestavljajo:

- evidenca izkaznic, izdanih na podlagi 57. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: evidenca izkaznic);
- evidenca potnih listov za tujca za družinske člane, izdanih na podlagi sedmega odstavka 52. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: evidenca potnih listov za tujca za družinske člane);
- evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito, izdanih na podlagi 59. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito).

(2) Evidenca izkaznic vsebuje naslednje podatke, ki se nanašajo na osebo z začasno zaščito, prevzete iz evidence o osebah z začasno zaščito:

1. osebno ime;
2. datum rojstva;
3. EMŠO;
4. spol;
5. državljanstvo;
6. fotografijo;
7. številko izkaznice;
8. pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

(3) Evidenca izkaznic vsebuje tudi podatke o pogrešanih, izgubljenih in ukradenih izkaznicah, izdanih istemu imetniku.

(4) Evidenca potnih listov za tujca za družinske člane vsebuje naslednje podatke, ki se nanašajo na družinske člane osebe z začasno zaščito:

1. osebno ime;
2. datum in kraj rojstva;
3. spol;
4. državljanstvo;
5. naslov začasnega prebivališča;
6. EMŠO;
7. Fotografijo.

(5) Evidenca potnih listov za tujca za družinske člane vsebuje tudi podatke o:

- osebnem imenu, datumu in kraju rojstva zakonitega zastopnika ali skrbnika imetnika potnega lista za tujca;

- številki in datumu izdaje odločbe oziroma sklepa, s katerim se zavrne izdaja potnega lista za tujca, oziroma o zavrženju vloge za izdajo potnega lista za tujca in ustavitvi postopka izdaje potnega lista za tujca, in podatek o vrsti potnega lista za tujca, registrski in serijski številki potnega lista za tujca, datumu izdaje in veljavnosti potnega lista za tujca.

(6) Evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito vključuje naslednje podatke osebe z začasno zaščito, prevzete iz evidence o osebah z začasno zaščito:

1. osebno ime;
2. datum in kraj rojstva;
3. spol;
4. državljanstvo;
5. naslov začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji;
6. EMŠO;
7. fotografijo.

(7) Evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito vsebuje tudi podatke o:

- prstnem odtisu imetnika potnega lista s podatki o roki in prstu prstnega odtisa;
- osebnem imenu, datumu in kraju rojstva zakonitega zastopnika ali skrbnika imetnika potnega lista za tujca;
- številki in datumu izdaje odločbe oziroma sklepa, s katerim se zavrne izdaja potnega lista za tujca, oziroma o zavrženju vloge za izdajo potnega lista za tujca in o ustavitvi postopka izdaje potnega lista za tujca, in podatek o vrsti potnega lista za tujca, registrski in serijski številki potnega lista za tujca, datumu izdaje in veljavnosti potnega lista za tujca.

(8) Evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito vsebuje tudi podatke o pogrešanih, izgubljenih in ukradenih potnih listih, izdanih istemu imetniku.

(9) Osebne podatke iz tega člena obdelujejo:

- pristojni organ za namen izvajanja sedmega odstavka 52. člena, 57. in 59. člena tega zakona;
- ministrstvo za namen odločanja o pritožbi zoper odločbo oziroma sklep, s katerim se zavrne ali zavrne vloga za izdajo potnega lista za tujca za družinskega člana ali potnega lista za tujca za osebo z začasno zaščito ali je postopek ustavljen.

68. člen

(evidenca o osebah, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije)

(1) Evidenca o osebah, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, vsebuje osebne podatke navedenih oseb, ki jih druge države članice Evropske unije posredujejo ministrstvu za namen izvedbe postopka premestitve v skladu z 62. členom tega zakona.

(2) Evidenca o osebah iz prejšnjega odstavka vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime v latinici;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. državljanstvo;
4. spol;
5. razmerje mladoletne osebe z začasno zaščito do osebe, ki jo spremlja, oziroma navedbo, da je oseba z začasno zaščito mladoletnik brez spremstva, številko in vrsto dokumenta za ugotavljanje identitete;
6. državo priznanjačasne zaščite;
7. datum priznanjačasne zaščite;
8. enotno matično številko iz nacionalnega sistema druge države članice Evropske unije.

(3) Osebnne podatke iz prejšnjega odstavka obdeluje ministrstvo za namen izvedbe prelostitve oseb z začasno zaščito v Republiko Slovenijo v skladu z 62. členom tega zakona.

69. člen **(zbiranje, obdelava in posredovanje osebnih podatkov)**

(1) Pristojni organ, urad in ministrstvo zbirajo osebnne podatke za vpis v evidence iz prvega odstavka 63. člena tega zakona neposredno od policije s povezovanjem evidenc v skladu s prvim odstavkom 64. člena tega zakona, od prosilca in osebe z začasno zaščito oziroma njenega zakonitega zastopnika, prič, iz uradnih in drugih zbirk osebnih podatkov iz 71. člena tega zakona ter na podlagi izvedenih aktivnosti zagotavljanja pravic in vključevanja v družbo za osebe z začasno zaščito. Kadar tako določa ta zakon, pristojni organ po uradni dolžnosti sam generira podatke. Prosilec in oseba z začasno zaščito oziroma njun zakoniti zastopnik morajo organom, pristojnim za izvajanje tega zakona, dati vse podatke, o katerih pooblašteni organi in organizacije ne vodijo zbirk podatkov.

(2) Upravljalci zbirk osebnih podatkov, ki razpolagajo s podatki, ki so potrebni za ugotovitev dejstev v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopkih v skladu s tem zakonom, na podlagi obrazložene pisne zahteve pristojnega organa, urada ali ministrstva brezplačno v 15 dneh posredujejo zahtevane podatke. Zahteva vsebuje navedbo zahtevanih podatkov, pravno podlago za posredovanje, namen njihove uporabe in številko zadeve.

(3) Pristojni organ, ministrstvo in urad lahko osebnne podatke iz evidenc iz prvega odstavka 63. člena tega zakona posredujejo le na obrazloženo pisno zahtevo uporabnika, ki izkaže pravno podlago za pridobitev osebnih podatkov, določeno v zakonu, ali na podlagi izrecne pisne privolitve posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo.

(4) Podatki, ki jih od prosilcev in oseb z začasno zaščito zberejo organi, pristojni za izvajanje tega zakona, se lahko izvorni državi posredujejo le s pisnim soglasjem prosilca oziroma osebe z začasno zaščito.

(5) Za odstranitev osebe, katere vloga za priznanje statusa začasne zaščite je bila zavrnjena ali zavržena ali je bil postopek za priznanje njenega statusa začasne zaščite ustavljen in je bila odrejena njena prisilna odstranitev v izvorno državo, se tujim organom lahko posreduje le osebno ime, datum in kraj rojstva, spol, državljanstvo, podatke o dokumentih, ki jih je izdala izvorna država, ter zadnji naslov v izvorni državi.

(6) Podatke iz četrtega in petega odstavka tega člena lahko ministrstvo ob pogoju vzajemnosti in z namenom nadzora nad pravilnostjo in zakonitostjo postopka odstranitve posreduje državam, ki niso države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, če so izpolnjeni pogoji, ki jih za posredovanje osebnih podatkov v države, ki niso države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, določajo predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

70. člen **(izmenjava podatkov in evidence o izmenjanih podatkih)**

(1) Za namen izvajanja 3. točke prvega odstavka 19. člena in tretjega odstavka 62. člena tega zakona in za namen izvajanja 10. in 27. člena Direktive 2001/55/ES ministrstvo izmenjuje z državami članicami Evropske unije, državami pogodbenicami Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 in Evropsko komisijo naslednje podatke o osebah z začasno zaščito:

1. osebno ime v latinici;
2. datum, kraj in državo rojstva;
3. državljanstvo;
4. spol;

5. razmerje mladoletne osebe z začasno zaščito do osebe, ki jo spremlja, oziroma navedba, da je oseba z začasno zaščito mladoletnik brez spremstva;
6. številko in vrsto dokumenta za ugotavljanje identitete;
7. državo priznanja začasne zaščite;
8. datum priznanja začasne zaščite;
9. vrsto zaščite;
10. EMŠO.

(2) Ministrstvo izmenjuje z državami članicami Evropske unije, državami pogodbenicami Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 in Evropsko komisijo podatke iz prejšnjega odstavka le v času trajanja začasne zaščite.

(3) Evidenca o izmenjanih podatkih vsebuje podatke iz prvega odstavka tega člena o osebah, glede katerih se izmenjajo podatki.

71. člen

(pridobivanje osebnih podatkov iz drugih zbirk)

(1) Urad brezplačno pridobiva podatke za prosilce in osebe z začasno zaščito iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. ministrstva, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, oziroma izvajalcev vzgojno-izobraževalne ali študijske dejavnosti – podatke o vključenosti oseb v vzgojni oziroma izobraževalni oziroma višješolski zavod (ime vrtca ali osnovne šole ali srednje šole ali višje strokovne šole ter obdobje vključenosti), datum izpisa iz izobraževalnega zavoda, datum zaključka izobraževalnega programa, podatek o razredu ali letniku izobraževanja, datum prvega vpisa v izobraževalni program, podatek o nazivu izobraževalnega programa in smeri, podatek o statusu (otrok, vključen v vrtec, učenec, dijak, študent, udeleženec izobraževanja odraslih), podatek o načinu izobraževanja (redno oziroma izredno);
2. ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo – podatke o vključenosti študentov v študijske programe (ime visokošolskega zavoda, obdobje vključenosti), vrsta visokošolskega zavoda, datum prvega vpisa v študijski program, datum izpisa iz študijskega programa, datum zaključka študijskega programa, podatke o letniku študija, podatek o statusu študenta (če ga ima ali nima), podatek o načinu študija;
3. ministrstva, pristojnega za družino in socialne zadeve – podatke o pravici do otroškega dodatka in starševskega dodatka;
4. Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (podlaga za zavarovanje, datum prijave in odjave v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter podatke o zavarovalnem času);
5. Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah iz evidence brezposelnih oseb (datum prenehanja delovnega razmerja, datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v evidenci, podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja nadomestil iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti posameznih brezposelnih oseb), podatke o višini, obdobju upravičenosti, datumu izplačila in o razlogih prenehanja izplačevanja dodatka za aktivnost, podatke iz evidence oseb, vključenih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in evidence iskalcev zaposlitve (datum prijave in odjave v evidenco ter o razlogih prenehanja vodenja v tej evidenci), podatke iz evidence brezposelnih oseb, ki so začasno nezaposljive (podatke o datumu obravnave na komisiji, podatke o mnenju in predlogih ukrepov komisije in predvideno trajanje začasne nezaposljivosti);
6. Finančne uprave Republike Slovenije – v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, podatke o dohodkih v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine, podatke o številkah plačilnih računov oseb v tujini, ki se vodijo v davčnem registru;

7. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – podatke o vrednosti lastniških deležev (matična številka zasebnika ali pravne osebe, datum vpisa in izbrisa v Poslovni register Slovenije, pravnoorganizacijska oblika, davčna številka zasebnika ali pravne osebe, znesek osnovnega kapitala, lastniški delež osebe v gospodarski družbi ali zadrugi), podatek o višini dobička zasebnikov in pravnih oseb, podatek o številki plačilnega računa, podatek o statusu računa (odprt, zaprt), datum zaprtja računa
8. Jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije – podatke o višini, obdobju upravičenosti in o datumu izplačila nadomestil preživnine in izplačilih ob insolventnosti delodajalca, podatke o vračilih preživninskega zavezanca (višina in datum vračila);
9. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke o vrednosti nepremičnin (posplošena tržna vrednost po predpisu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin iz registra nepremičnin), podatke o vrsti nepremičnine (dejanska raba parcele iz zemljiškega katastra, dejanska raba stavb in delov stavb iz katastra stavb), podatke o površini stanovanja;
10. Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij – podatke o začetku in izteku prestajanja kazni zapora za osebo na prestajanju kazni zapora ter podatke o začetku in izteku vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom za mladoletnike;
11. Uprave Republike Slovenije za pomorstvo – podatke o lastništvu vodnih plovil posamezne osebe ter o vodnem plovilu;
12. okrajnih sodišč – podatke o lastništvu nepremičnin posamezne osebe;
13. klirinško depotne družbe – računalniški izpis podatkov, vpisanih v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki se nanašajo na posameznega imetnika nematerializiranih vrednostnih papirjev;
14. Slovenskega informacijskega sistema bonitet (SISBON) – podatke o vrsti posla (osebni računi z odobrenim izrednim limitom, izredni limit, posojila, kreditne kartice, poročta drugim, druge terjatve), datumu sklenitve posla, oznaki valute, znesku ob odobritvi, znesku anuitete ali obroka, vrsti anuitete ali obroka, odplačilni dobi v mesecih, podatke o moratoriju, podatke o poslovnih dogodkih, ki vplivajo na potek posla (odplačilo dolga, predčasno odplačilo, sprememba odplačilne dobe, sprememba obroka), podatke o poslovnih dogodkih, ki niso skladni s pogodbo (odpoved posla zaradi neplačila dolga, neplačan zapadli dolg, blokiranje, deblokiranje);
15. kreditnih institucij – podatke o prometu na transakcijskih računih, podatke o višini sredstev na varčevalnih računih, podatke o višini depozitov, podatke o premoženjskih pravicah iz poddepoja finančnih instrumentov, podatke o imetnikih enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
16. družb za upravljanje – podatke iz evidence imetnikov investicijskih kuponov, o imetniku enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
17. borzno posredniških hiš – podatke o premoženjskih pravicah iz poddepoja finančnih instrumentov vlagatelja in oseb, ki se upoštevajo poleg vlagatelja po tem zakonu, podatke o imetnikih enot premoženja investicijskih skladov, o številu enot, vrednosti enote ter podatke o skladu;
18. zavarovalnic – podatke o višinah zavarovalnih rent in podatke o dohodkih iz življenjskih zavarovanj;
19. ministrstva – podatki o lastništvu vozila in o vozilu iz evidence registriranih vozil (datum prve registracije vozila, podatke o lastniku, podatke o osebi, na katero je vozilo registrirano, pa ni lastnik vozila, podatke o vozilu).

(2) O pridobivanju podatkov iz tega člena, prisilcev in oseb z začasno zaščito, na katere se podatki nanašajo, ni treba seznaniti.

72. člen **(uporaba osebnih podatkov)**

Osebnostne podatke prosilcev in oseb z začasno zaščito ter družinskih članov oseb z začasno zaščito, potrebne za izdelavo izkaznice, potnega lista za tujca za družinske člane iz sedmega odstavka 52. člena tega zakona in potnega lista za tujca za osebe z začasno zaščito iz 59. člena tega zakona, sme uporabljati pooblaščen podjetje ali organ za vnos v navedenim listinam pripadajoče obrazce in za izdelavo navedenih listin in jih v 30 dneh po uporabi uniči.

73. člen (hramba)

Osebni podatki prosilcev in oseb z začasno zaščito iz evidenc iz 63. člena tega zakona se hranijo 20 let po poteku časa trajanja začasne zaščite, nato pa se arhivirajo.

X. POGLAVJE KAZENSKÉ DOLOČBE

74. člen (uporaba kazenskih določb)

(1) Če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republikó Slovenijo, ne določa drugače, se kazenske določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republikó Sloveniji, uporabljajo tudi za osebe z začasno zaščito, in sicer če oseba z začasno zaščito:

1. ne naznani pogrešitve izkaznice, ki velja kot dovoljenje za prebivanje;
2. uporablja osebno ime v nasprotju z zakonom;
3. ne prijavi pogrešitve, izgube, tatvine ali druge odtujitve potnega lista za tujca;
4. posodi svojo izkaznico oziroma potni list za tujca drugi osebi ali uporabi tuje listine kot svoje;
5. poskusi zapustiti državo, če je zoper njo uveden kazenski postopek, postopek za prekršek ali drug postopek, v katerem je potrebna njena navzočnost, in to zahteva organ, ki vodi postopek;
6. na zahtevo policista ne pokaže izkaznice, s katero dokazuje zakonitost prebivališča v državi;
7. pomaga pri nezakonitem vstopu, prebivanju ali tranzitu.

(2) Če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republikó Slovenijo, ne določa drugače, se kazenske določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republikó Sloveniji, uporabljajo tudi za prosilce, in sicer če prosilec:

- uporablja osebno ime v nasprotju z zakonom;
- poskusi zapustiti državo, če je zoper njega uveden kazenski postopek, postopek za prekršek ali drug postopek, v katerem je potrebna njegova navzočnost, in to zahteva organ, ki vodi postopek;
- na zahtevo policista ne pokaže potrdila o vloženi vlogi za priznanje statusa začasne zaščite iz petega odstavka 15. člena tega zakona, s katerim dokazuje zakonitost prebivališča v državi;
- pomaga pri nezakonitem vstopu, prebivanju ali tranzitu.

XI. POGLAVJE PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

75. člen (izkaznica osebe z začasno zaščito)

Izkaznice oseb z začasno zaščito, ki so bile izdane na podlagi Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), ostanejo v veljavi do poteka njihove veljavnosti.

76. člen **(dokončanje postopkov)**

Postopki, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se končajo v skladu z Zakonom o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), razen če so določbe tega zakona za prosilca ali osebo z začasno zaščito ugodnejše.

77. člen **(izdaja podzakonskih predpisov)**

Podzakonski predpisi na podlagi tega zakona se izdajo v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

78. člen **(subvencija kosila za učence)**

Do začetka uporabe določb zakona, ki ureja šolsko prehrano, imajo pravico do brezplačnega kosila učenci, ki so prosilci za mednarodno zaščito ali prosilci za začasno zaščito, ki se redno izobražujejo in so prijavljeni na kosilo, in sicer do konca meseca, ki sledi mesecu, v katerem jim je bila priznana mednarodna zaščita oziroma začasna zaščita.

79. člen **(nastanitev v okviru mednarodne zaščite)**

(1) Do ureditve v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, se osebi s priznano mednarodno zaščito, ki je imela pred priznanjem mednarodne zaščite status začasne zaščite in je bila nastanjena v nastanitvenih centrih ali drugih nastanitvenih kapacitetah v skladu z zakonom, ki ureja začasno zaščito, čas te nastanitve šteje v obdobje upravičenosti do nastanitve v nastanitvenih kapacitetah v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

(2) Do ureditve v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, se osebi s priznano mednarodno zaščito, ki je imela pred priznanjem mednarodne zaščite status začasne zaščite, pravica do prejemanja denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu skrajša za čas prejemanja denarne pomoči za zasebno nastanitev v skladu z zakonom, ki ureja začasno zaščito.

80. člen **(spremembe in dopolnitve Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja)**

V Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23) se:

1. v 135.a členu v drugem odstavku v dvaindvajseti alineji pika nadomesti z vejico in za njo doda nova, triindvajseta alineja, ki se glasi:

»– status prosilca za začasno zaščito, datum izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito in datum pravnomočnosti odločitve, izdane v postopku začasne zaščite.«;

2. v 135.b členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Za zagotavljanje točnosti in ažurnosti identifikacijskih podatkov udeležencev vzgoje in izobraževanja v centralni evidenci (podatkov o imenu, priimku, spolu, kraju in državi rojstva, stalnem

oziroma začasnem prebivališču, državljanstvu, statusu prosilca za mednarodno zaščito, datumu pridobitve statusa in datumu izvršljivosti odločbe, izdane v postopku mednarodne zaščite, statusu prosilca za začasno zaščito, datumu izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito oziroma datumu pravnomočnosti odločitve, izdane v postopku začasne zaščite) se ti na podlagi podatka o EMŠO udeleženca vzgoje in izobraževanja pridobijo iz centralnega registra prebivalstva.«.

81. člen **(spremembe Zakona o dohodnini)**

V Zakonu o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS) se v 20. členu 10. točka spremeni tako, da se glasi:

»10. prejemkov, ki jih prosilcem za mednarodno zaščito v Sloveniji, osebam s statusom mednarodne zaščite v Sloveniji, prosilcem za začasno zaščito v Sloveniji, osebam z začasno zaščito v Sloveniji in tujcem, ki jim je dovoljeno začasno zadrževanje v Sloveniji, zagotavlja proračun v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito, zakonom, ki ureja začasno zaščito razseljenih oseb, zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Sloveniji, in drugimi predpisi ter od prejemkov, ki jih zagotavlja mednarodna organizacija.«.

82. člen **(spremembe in dopolnitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev)**

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B in 122/23 – ZŠtip-1C) se:

1. v 25. členu peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena imajo učenci in dijaki, ki so nameščeni v rejniško družino na podlagi odločbe o namestitvi otroka v rejniško družino, ter učenci in dijaki, ki so nameščeni v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami oziroma v domove za učence in obiskujejo šolo izven zavoda ter se redno izobražujejo in so prijavljeni na malico, pravico do brezplačne malice. Pravico do brezplačne malice imajo tudi učenci in dijaki, ki so prosilci za mednarodno zaščito ali prosilci za začasno zaščito, ki se redno izobražujejo in so prijavljeni na malico, in sicer do konca meseca, ki sledi mesecu, v katerem jim je bila priznana mednarodna zaščita oziroma začasna zaščita.«;

2. za 32. členom doda nov, 32.a člen, ki se glasi:

»32.a člen

(posebni primer učinkovanja pravice do subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence, ki jim je priznana začasna ali mednarodna zaščita)

(1) Če učenci oziroma dijaki, ki jim je priznana začasna ali mednarodna zaščita in so vpisani v osnovno ali srednjo šolo, kjer se redno izobražujejo, in ki so prijavljeni na malico, še nimajo veljavne odločbe o subvenciji malice za učence oziroma dijake ali otroškem dodatku ali državni štipendiji, lahko zaprosijo za pravico do subvencije malice najpozneje v mesecu, v katerem jim je bila priznana začasna ali mednarodna zaščita. Če iz odločbe centra za socialno delo izhaja nižja pravica do subvencije malice za učence oziroma dijake oziroma pravica do subvencije malice preneha veljati, se že prejeta pravica ne šteje za neupravičeno prejeto pravico iz javnih sredstev.

(2) Če učenci, ki jim je priznana začasna ali mednarodna zaščita, in so vpisani v osnovno šolo, kjer se redno izobražujejo in ki so prijavljeni na kosilo, še nimajo veljavne odločbe o subvenciji kosila za učence ali otroškem dodatku ali državni štipendiji, lahko zaprosijo za pravico do subvencije kosila v mesecu, v katerem jim je bila priznana začasna ali mednarodna zaščita. Če iz odločbe centra

za socialno delo izhaja nižja pravica do subvencije kosila za učence oziroma pravica do subvencije kosila preneha veljati, se že prejeta pravica ne šteje za neupravičeno prejeto pravico iz javnih sredstev.«.

83. člen **(prenehanje veljavnosti in podaljšanje uporabe)**

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 65/05, 5/17 – ZTuj-2D in 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), ki pa se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

(2) Določbe 24.a, 24.b in 25.a člena Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 20/97, 94/00 – odl. US, 67/02, 2/04 – ZPNNVSM in 65/05 – ZZZRO; v nadaljnjem besedilu: ZZZat) se uporabljajo, do prenehanja statusa tujca z dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji osebam, ki so tega pridobile v skladu s 24.a členom ZZZat, pri čemer je za pomoč pri vključevanju oseb, ki so pridobile dovoljenje za stalno prebivanje po ZZZat, pristojen urad. Do prenehanja statusa tujca z dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji osebam, ki so tega pridobile v skladu z 24.a členu ZZZat se uporabljajo tudi določbe 3., 4., 8. in 9. člena Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02).

(3) Z dnem uveljavitve tega zakona se preneha uporabljati določba 7. člena Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02).

(4) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, ki se uporabljajo do uveljavitve predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom:

- Uredba o načinu zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 42/22, 151/22 in 74/24);
- Pravilnik o vlogi za začasno zaščito in izkaznici osebe z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 43/22);
- Pravilnik o postopku premestitve oseb z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 110/05);
- Navodilo o postopku in načinu ravnanja z osebami, ki v času trajanja začasne zaščite nezakonito vstopijo v Republiko Slovenijo (Uradni list RS, št. 34/06 in 58/22);
- Sklep o določitvi denarnega nadomestila za zasebno nastanitev (Uradni list RS, št. 41/14).

84. člen **(začetek uporabe)**

Ta zakon se začne uporabljati tri mesece po njegovi uveljavitvi, razen prvi, drugi in šesti odstavek 64. člena in četrti odstavek 65. člena tega zakona, ki se začnejo uporabljati šest mesecev po uveljavitvi tega zakona, ter 70. člen tega zakona, ki se začne uporabljati naslednji dan po uveljavitvi tega zakona.

85. člen **(začetek veljavnosti)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV:

K 1. členu (vsebina)

V uvodni določbi so naštetni vsi vidiki začasne zaščite, ki jih ta zakon ureja, in sicer uvedba, trajanje in prenehanje začasne zaščite razseljenih oseb (v nadaljnjem besedilu: začasna zaščita), pogoji in postopki za priznanje in prenehanje statusa začasne zaščite ter pravice in obveznosti prosilk oziroma prosilcev za začasno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilec) ter oseb z začasno zaščito. Prosilci in osebe z začasno zaščito so temeljni subjekti, ki se jim zagotavlja varstvo v okviru začasne zaščite, ki jo omogoča Republika Slovenija v skladu z Direktivo Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2001/55/ES).

K 2. členu (pravica do začasne zaščite)

Republika Slovenija zagotavlja začasno zaščito v skladu s postopki in pogoji, določenimi v tem zakonu, in v skladu s sklepom Sveta Evropske unije iz 5. člena Direktive 2001/55/ES. V skladu z omenjeno določbo Direktive 2001/55/ES Svet Evropske unije obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb ugotovi s sklepom, ki ga sprejme s kvalificirano večino na predlog Evropske komisije. Posledica sklepa Sveta Evropske unije je uvedba začasne zaščite za tiste razseljene osebe, na katere se nanaša, v vseh državah članicah v skladu z določbami Direktive 2001/55/ES. Navedeno pomeni, da državam članicam sklepa Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite ni treba posebej prenesti, saj ta učinkuje neposredno ob uveljavitvi.

K 3. členu (opredelitev pojmov)

V tem členu zakon definira pojme, ki so ključni za razlago zakona in se v besedilu večkrat pojavljajo.

V 10. točki se določi, da je pristojni organ za vodenje in odločanje v postopku začasne zaščite upravna enota, ki v upravnih zadevah po tem zakonu odloča na območju celotne države, če s tem zakonom ni določeno drugače. Po vzoru 19. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) se določi krajevna pristojnost na območju celotne države, tako da oseba lahko zaprosi za status začasne zaščite na katerikoli upravni enoti, ki o prošnji tudi odloči. V poštev pri taki ureditvi pride tudi 51. člen Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23), da se v primeru prevelike obremenjenosti določene upravne enote lahko vodenje postopkov (in odločanje) prenese tudi na drugo upravno enoto. Izjemo glede krajevne pristojnosti na območju celotne države pa predstavljajo postopki po uradni dolžnosti, kjer je pristojna tista upravna, ki je izdala odločbo o statusu začasne zaščite. Slednje se posebej določi v relevantnih določbah tega zakona.

K 4. členu (načelo nevračanja)

Določba izrecno določa, da izgon ali vrnitev osebe v državo, v kateri bi bilo ogroženo njeno življenje ali telo zaradi njene rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena mučenju ali nečloveškemu ali poniževalnemu ravnanju ali kazni, ni dovoljen. Določba sledi splošnemu načelu nevračanja, ki je priznано tako v mednarodnem kot v evropskem pravu, opredeljeno pa je tudi v 22. členu Direktive 2001/55/ES. Zaradi splošnosti načela se to nanaša tako na prosilce kot tudi na osebe z začasno zaščito ter osebe, ki jim je začasna zaščita prenehala ali bila odvzeta ali pa je prenehala zaradi poteka trajanja začasne zaščite.

K 5. členu (vstop v Republiko Slovenijo)

V skladu z določbo se razseljeni osebi, ki v času trajanja začasne zaščite iz 10. in 11. člena tega zakona ob vstopu v Republiko Slovenijo izjavi, da namerava v Republiko Sloveniji zaprositi za status začasne zaščite v skladu s tem zakonom, dovoli vstop v državo. Določba se nanaša le na razseljene osebe, ki

so v skladu z definicijo v 3. členu tega zakona državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, za katere je uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije, ki so zapustile svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, in ki se ne morejo varno in trajno vrniti zaradi stanja v tej državi ali regiji in se lahko štejejo med tiste osebe iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev ali drugih predpisov, ki omogočajo mednarodno zaščito, zlasti so to:

- osebe, ki so pribežale z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja;
- zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so že bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

K 6. členu (razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito)

Določba vzpostavlja jasno urejeno razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito, kadar bi prosilec ali oseba z začasno zaščito vložila prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji. V izogib podvajanju pravic in dolžnosti, ki so smiselno drugače urejene v tem zakonu, in po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, za osebe na podlagi statusa začasne zaščite oziroma statusa prosilca za začasno zaščito in statusa prosilca za mednarodno zaščito se predlaga, da prosilec in oseba z začasno zaščito v času odločanja o prošnji za mednarodno zaščito ohranita pravice in dolžnosti iz tega zakona. Pravice in dolžnosti prosilcev za mednarodno zaščito, ki bi jim sicer pripadale po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, pa se zanje ne uporabljajo. Smiselno enako se ureja za situacijo, ko je oseba najprej prosilec za mednarodno zaščito in nato vloži vlogo za priznanje statusa začasne zaščite. Če prosilec ali oseba z začasno zaščito zaprosi za mednarodno zaščito oziroma če prosilec za mednarodno zaščito zaprosi za status začasne zaščite, bi to pomenilo dvojni pravni status kot prosilec ali oseba z začasno zaščito in kot prosilec za mednarodno zaščito, pri čemer se pravice in obveznosti, kot izhajajo iz obeh statusov, smiselno razlikujejo, kar izhaja iz narave postopka priznanja statusa začasne zaščite in krajšega trajanja odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite. S predlogom se sledi cilju, da prosilec ali oseba z začasno zaščito kljub podani prošnji za mednarodno zaščito do pravnomočne odločbe o priznanju mednarodne zaščite ohrani pravice in dolžnosti, ki ji pripadajo v skladu s tem zakonom. Namen takšne ureditve je, da oseba z začasno zaščito ohrani pravice iz tega statusa tudi v času odločanja o prošnji za mednarodno zaščito, saj ima kot oseba z začasno zaščito večjo raven pravic kot prosilec za mednarodno zaščito. Tudi z vidika ohranitve pravic prosilcev je namen takšne ureditve povezan s krajšim trajanjem postopka priznanja statusa začasne zaščite. Oseba, ki je hkrati prosilec za začasno zaščito in mednarodno zaščito, bo glede na precej krajši rok odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite hitreje dobila status začasne zaščite, s tem pa tudi višjo raven pravic iz tega statusa, ki jih bo ohranila vse do pravnomočno priznanega statusa mednarodne zaščite. V skladu z drugo točko prvega odstavka 19. člena predloga tega zakona status začasne zaščite preneha, če oseba pridobi status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji, tretji odstavek 19. člena predloga tega zakona pa določa še, da status začasne zaščite preneha z dnem pravnomočne odločbe o priznanju mednarodne zaščite. Če se status mednarodne zaščite prizna pred statusom začasne zaščite, pristojni organ zavrne vlogo za priznanje statusa začasne zaščite. V bistvu sta tako začasna zaščita kot mednarodna zaščita enakovredni zaščiti osebe, ki se ne more vrniti v svojo izvorno državo iz zgoraj navedenih razlogov, ki so tako za priznanje statusa začasne zaščite kot za priznanje mednarodne zaščite v večini primerov smiselno enaki. Začasna zaščita je v nasprotju z mednarodno zaščito izjemna in namenjena cilju razbremenitve azilnega sistema ob množičnem prihodu razseljenih oseb, kar bi lahko ogrozilo učinkovito delovanje azilnega sistema. Določba sledi ureditvi v 17. členu Direktive 2001/55/ES.

K 7. členu (razmerje do postopkov po predpisih, ki urejajo področje tujcev)

Z določbo so taksativno naštetje situacije, v katerih se oseba lahko obravnava po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Določba je pojasnilna, saj osebe z začasno zaščito iz uporabe izključuje že Zakon o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo, 95/21 – popr., 105/22 – ZZNŠPP, 48/23 in 115/23; v nadaljnjem besedilu: ZTuj-2), kadar drug zakon ne določa drugače.

Po ZTuj-2 se obravnava oseba, ki ji pravnomočno ni bil priznan status začasne zaščite in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji, ki ji je status začasne zaščite pravnomočno ali po zakonu prenehal in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji, ki v treh delovnih dneh po končanem registracijskem postopku v skladu s 15. členom tega zakona iz neupravičenih razlogov, nastalih na njenih strani, ne vloži vloge za priznanje statusa začasne zaščite pri pristojnem organu in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji ter kadar tako določa ta zakon. Neupravičeni razlogi, nastali na strani omenjene osebe, se presojuje glede na okoliščine, na katere oseba ni mogla sama vplivati in niso nastale po njeni krivdi, pri tem se upoštevajo tudi okoliščine, kadar oseba zaradi razlogov na svoji strani ne želi vložiti vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

Uporaba ZTuj-2 je urejena tudi v 23. členu tega zakona, ki ureja bivanje po prenehanju začasne zaščite in gre za izjemo od določbe, da se ZTuj-2 uporablja po pravnomočnem prenehanju statusa začasne zaščite. Izjema je natančneje pojasnjena v obrazložitvi 23. člena tega zakona.

Predlog zakona izrecno ureja tudi sklic na ZTuj-2 glede uporabe kazenskih določb v 74. členu predloga tega zakona. ZTuj-2 namreč v 147.b členu določa, da se kazenske določbe uporabljajo tudi za osebe z začasno zaščito, če drug zakon ne določa drugače. Ker je smiselna uporaba le nekaterih kazenskih določb, ne vseh iz ZTuj-2, so v predlogu 74. člena tega zakona taksativno naštetih primeri, za katere se uporabljajo kazenske določbe iz ZTuj-2.

K 8. členu (poročanje državnemu zboru)

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) o uvedbi in podaljšanju začasne zaščite poroča Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor). Vlada državnemu zboru poroča tudi o predčasnem prenehanju začasne zaščite.

K 9. členu (uvedba začasne zaščite)

Uvedba začasne zaščite v Republiki Sloveniji je pogojena s sprejetjem sklepa Sveta Evropske unije o ugotovitvi množičnega prihoda in uvedbi začasne zaščite v skladu s 5. členom Direktive 2001/55/ES, ki učinkuje neposredno, zaradi česar navedenega sklepa Sveta Evropske unije ni treba posebej prenesti v nacionalno zakonodajo.

V skladu s prvim odstavkom 7. člena Direktive 2001/55/ES se predvideva možnost, da lahko državni zbor na predlog vlade po uveljavitvi sklepa Sveta Evropske unije sprejme sklep, s katerim razširi začasno zaščito na dodatne kategorije oseb, ki so razseljene iz istih razlogov in iz iste izvorne države ali regije, o čemer vlada nemudoma obvesti Svet Evropske unije in Evropsko komisijo.

Ob uvedbi začasne zaščite se predvideva tudi sprejetje načrta za obravnavo razseljenih oseb, za katere je uvedena začasna zaščita.

K 10. členu (trajanje začasne zaščite)

Zčasna zaščita traja eno leto od uveljavitve sklepa Sveta Evropske unije, kar sledi ureditvi iz Direktive 2001/55/ES in se lahko v skladu z navedeno direktivo tudi podaljša. Trajanje in možnost podaljšanja začasne zaščite sta v Direktivi 2001/55/ES urejena v 4. členu. Po poteku enega leta se (lahko) začasna zaščita samodejno podaljša dvakrat po šest mesecev, nato pa se lahko na predlog Komisije s sklepom Sveta Evropske unije, ki ga sprejme s kvalificirano večino, podaljša še največ do enega leta.

V skladu z Direktivo 2001/55/ES o prvem podaljšanju za dvakrat po šest mesecev, ki je samodejno, je tudi podaljšanje začasne zaščite v Republiki Sloveniji samodejno. V primeru nadaljnjega podaljšanja še za eno leto Svet Evropske unije sprejme sklep o podaljšanju trajanja začasne zaščite, ki učinkuje neposredno.

K 11. členu (prenehanje začasne zaščite)

Izrecno se posebej ureja prenehanje začasne zaščite, ki smiselno sledi trajanju začasne zaščite v skladu z Direktivo 2001/55/ES. V skladu s 6. členom Direktive 2001/55/ES začasna zaščita preneha, ko je dosežen čas najdaljšega trajanja ali kadarkoli po sprejetju sklepa Sveta Evropske unije o predčasnem prenehanju začasne zaščite, ki ga na predlog Evropske komisije sprejme s kvalificirano večino, ali če ni podaljšana v skladu z Direktivo 2001/55/ES. Sklep Sveta Evropske unije o predčasnem prenehanju temelji na ugotovljenem dejstvu, da so razmere v matični državi takšne, da dopuščajo varno in trajno vrnitev tistih, ki jim je bila podeljena začasna zaščita, ob dolžnem spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ob spoštovanju obveznosti držav članic glede načela nevračanja.

Pristojni organ obvesti osebo z začasno zaščito o prenehanju začasne zaščite in možnosti bivanja po prenehanju začasne zaščite v skladu s 23. členom tega zakona v najkrajšem možnem času, ko izve, da bo potekel čas trajanja. S tem se omogočita seznanitev oseb z začasno zaščito o prenehanju njihovega statusa začasne zaščite in ustrezno informiranje o možnostih bivanja po prenehanju začasne zaščite.

K 12. členu (pogoji za pridobitev statusa začasne zaščite in njegovo trajanje)

Status začasne zaščite se prizna osebi, ki spada med osebe iz sklepa Sveta Evropske unije iz prvega odstavka 9. člena tega zakona ali med osebe iz sklepa državnega zbora iz drugega odstavka 9. člena tega zakona in zanjo ne obstajajo izključitveni razlogi iz 13. člena tega zakona ali katera izmed okoliščin iz 19. člena tega zakona, razen kadar je prosilcu status začasne zaščite že priznala druga država članica Evropske unije, če Republika Slovenija in država članica Evropske unije, ki je prosilcu status začasne zaščite že priznala, sporazumno izključita uporabo 11. člena Direktive 2001/55/ES. Status začasne zaščite se prizna za obdobje do izteka začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona.

V skladu s komentarjem k 5. členu Direktive 2001/55/ES in pojasnili Evropske komisije ima sprejetje sklepa Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite neposreden učinek in pomeni predpostavko, da so skupine oseb, ki so navedene v sklepu Sveta Evropske unije, upravičene do začasne zaščite. Začasna zaščita je tako na širši ravni že priznana vsem osebam, ki spadajo pod navedene skupine oseb iz sklepa Sveta Evropske unije (konstitutivni značaj). Smiselno enako velja tudi za primere iz drugega odstavka 9. člena, če se državni zbor odloči razširiti začasno zaščito na dodatne kategorije oseb.

Pri odločanju o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite iz 15. člena tega zakona pristojni organ ugotovi, da gre za osebo, za katero je bila uvedena začasna zaščita, in se ne presoja individualne okoliščine in razlogi, zaradi katerih bi bila oseba upravičena do začasne zaščite, saj je njena upravičenost do tega statusa že bila ugotovljena s Sklepom Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite oziroma s sklepom državnega zbora o razširitvi začasne zaščite na dodatne kategorije oseb. Z izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena predloga tega zakona ta izkazuje status in lahko uveljavlja pravice oseb z začasno zaščito. Čeprav je na splošni ravni status začasne zaščite priznan vsem osebam, ki spadajo v določeno posebno skupino oseb, ki so zajete v sklepu Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite, se vsak posameznik sam odloči, ali bo to pravico tudi uveljavljal (lahko se odloči tudi za mednarodno zaščito ali za dovoljenje za prebivanje). Glede na navedeno ima izdaja izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena predloga tega zakona (v primeru priznanja statusa začasne zaščite se izda le izkaznica osebe z začasno zaščito, ne pa tudi odločba, saj se izkaznica osebe z začasno zaščito izda v obliki samostojne listine) le deklaratorni značaj, ki izkazuje status začasne zaščite. Pristojni organ pa v postopku odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite ugotavlja le, ali oseba spada v konkretno določeno kategorijo oseb, za katere je že s sklepom Sveta Evropske unije uvedena začasna zaščita in da zanjo ne obstajajo izključitveni razlogi iz 13. člena predloga tega zakona, zaradi katerih do začasne zaščite ne bi bila upravičena, ali katera izmed okoliščin iz 19. člena tega zakona, razen kadar je prosilcu status začasne zaščite že priznala druga država članica Evropske unije, če Republika Slovenija in država članica Evropske unije, ki je prosilcu status začasne zaščite že priznala, sporazumno izključita uporabo 11. člena Direktive 2001/55/ES.

K 13. členu (izključitveni razlogi)

V tem členu so določeni razlogi, zaradi katerih se osebi ne prizna status začasne zaščite v Republiki Sloveniji. Direktiva 2001/55/ES razloge za izključitev opredeljuje v 28. členu. Razlogi za izključitev so v Direktivi 2001/55/ES povzeti iz 1.F(a),(b) in (c) člena in drugega odstavka 33. člena Konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev. Določba sledi ureditvi iz Direktive 2001/55/ES ter povzema ureditev iz omenjene konvencije. V skladu z navedenim se predlaga smiselno enaka ureditev, kot je predvidena v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito.

Izključitvene razloge ugotavlja pristojni organ v okviru odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite. Pristojni organ obstoj izključitvenih razlogov ugotavlja tudi na podlagi podatkov iz kazenske evidence, evidence pravnomočnih sodb, ki jo v Republiki Sloveniji vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje, podatkov o vloženih pravnomočnih obtožnicah in izdanih nepravnomočnih sodbah, ki jih vodi pristojno sodišče, ter podatkov Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo. Podatke iz navedenih evidenc pristojni organ pridobi po uradni dolžnosti. Pristojni organ lahko obstoj izključitvenih razlogov iz tega člena ugotavlja tudi na podlagi podatkov, pridobljenih iz uradnih evidenc ali javnih listin drugih držav.

K 14. členu (vodenje postopka)

Ta splošna določba določa, da se v postopkih v skladu s tem zakonom uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, kadar s tem zakonom ni določeno drugače.

K 15. členu (registracijski postopek in vloga za priznanje statusa začasne zaščite)

Določba natančneje ureja registracijski postopek in postopek vložitve vloge za priznanje statusa začasne zaščite. Omenjena vloga se lahko tako poda le v času trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona.

Razseljena oseba, ki želi v času trajanja začasne zaščite v Republiki Sloveniji zaprositi za status začasne zaščite pred vložitvijo vloge za priznanje statusa začasne zaščite, na policiji opravi registracijski postopek. Policija v okviru registracijskega postopka zbere podatke o identiteti razseljene osebe (ime in priimek, spol, datum in kraj rojstva, državljanstvo ter naslov bivanja v Republiki Sloveniji), vstopu v Republiko Slovenijo (datum, uro in kraj vstopa v Republiko Slovenijo) in razlogih za odhod iz matične države. Policija podatke, zbrane v okviru registracijskega postopka, vnese v evidenco o dogodkih, ki jo vodi v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije. Po končanem registracijskem postopku se razseljena oseba obravnava kot prosilec. Policija prosilcu po končanem registracijskem postopku v njemu razumljivem jeziku izroči informacije o nadaljnjem postopku, kraju, načinu in roku za vložitev vloge za priznanje statusa začasne zaščite, posledicah, če vloge za priznanje statusa začasne zaščite ne vloži v roku, ter kopijo registracijskega lista z označbo identifikacijske številke osebe, ki jo določi policija (v nadaljnjem besedilu: CR številka).

Prosilec mora po opravljenem registracijskem postopku najpozneje v treh delovnih dneh pri pristojnem organu vložiti vlogo za priznanje statusa začasne zaščite ter predložiti fotografijo, ki kaže njegovo pravo podobo, in dokazila, ki jih ima na razpolago in so pomembna za odločanje o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite in ugotavljanje identitete. Če prosilec vloge za priznanje statusa začasne zaščite neupravičeno ne vloži v navedenem roku, se bo v skladu s 7. členom tega zakona obravnaval v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, kar pomeni, da bo s tem izgubil tudi status prosilca. Razseljena oseba ima kljub temu še vedno možnost vložiti vlogo za priznanje statusa začasne zaščite ves čas trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona.

S predlogom se predlaga enotno urejena pristojnost pristojnega organa za sprejetje vloge za priznanje statusa začasne zaščite. V skladu z 10. točko 3. člena tega zakona je pristojni organ lahko katera koli upravna enota, ne glede na kraj bivanja prosilca. Ob vložitvi vloge za priznanje statusa začasne zaščite mora prosilec predložiti tudi fotografijo, ki kaže njegovo pravo podobo. Če prosilec fotografije ne

predloži že ob vložitvi vloge za priznanje statusa začasne zaščite, bo vloga nepopolna in ga bo moral pristojni organ v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, pozvati na dopolnitev vloge za priznanje statusa začasne zaščite. Predložitev fotografije že ob podaji vloge je potrebna, saj se v postopku odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, če se ugotovi, da je prosilec upravičen do statusa začasne zaščite, v skladu s tretjim odstavkom 16. člena tega zakona izda izkaznico osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona kot samostojna listina. Prosilec lahko priskrbi fotografijo, ki kaže njegovo pravo podobo, tudi v digitalni obliki v skladu z zakonom, ki ureja osebno izkaznico. Prosilec predloži tudi morebitna dokazila, ki jih ima na razpolago in so pomembna za odločanje o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite in ugotavljanje identitete. Bistvena so predvsem dokazila, s katerimi prosilec izkaže, da je oseba, za katero je bila uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije iz prvega odstavka 9. člena tega zakona, ali oseba iz sklepa državnega zbora iz drugega odstavka 9. člena tega zakona.

Pristojni organ, kadar je to potrebno za odločanje o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, zagotovi prevod listin, ki jih je predložil prosilec. Stroške prevoda krije pristojni organ.

Če oseba ne razume slovenskega jezika, ji pristojni organ zagotovi prevod vloge za priznanje statusa začasne zaščite v jezik, ki ga razume. Pristojni organ prosilcu o prejemu vloge za priznanje statusa začasne zaščite in dokazil izda potrdilo o njihovem prejemu.

Izrecno se urejajo tudi sestavine vloge za priznanje statusa začasne zaščite, ki vključujejo osebne podatke prosilca, relevantne za odločitve o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite.

V osmem odstavku se predvideva pravna podlaga za izdajo obrazca vloge za priznanje statusa začasne zaščite in obrazca potrdila o prejemu.

K 16. členu (odločanje)

Pristojni organ v postopku ugotavlja, ali prosilec spada v kategorijo oseb, za katere je bila uvedena začasna zaščita v skladu s sklepom Sveta Evropske unije iz prvega odstavka 9. člena tega zakona oziroma sklepom državnega zbora o razširitvi začasne zaščite na dodatne kategorije oseb iz drugega odstavka 9. člena tega zakona, ter morebitni obstoj izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona, zaradi katerih prosilec ne bi bil upravičen do statusa začasne zaščite. Presoja se še, ali je za prosilca podan kateri izmed razlogov iz 19. člena tega zakona, ki ureja razloge, v skladu s katerimi status začasne zaščite osebe za začasno zaščito preneha. Če je podan kateri izmed razlogov iz 13. člena ali 19. člena tega zakona, pristojni organ vlogo za priznanje statusa začasne zaščite zavrne. Izjema velja, če ima status začasne zaščite priznan že v drugi državi članici Evropske unije, pa sta Republika Slovenija in država članica Evropske unije, ki je prosilcu status začasne zaščite že priznala, sporazumno izključili uporabo 11. člena Direktive 2001/55/ES, ki ureja obveznost, da država članica ponovno sprejme osebo, ki uživa začasno zaščito na njenem ozemlju, če ta oseba ostane ali poskuša vstopiti brez dovoljenja na ozemlje druge države članice v obdobju trajanja začasne zaščite. Ta možnost je bila namreč ob uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine med državami članicami Evropske unije sporazumno izključena iz uporabe, kar pomeni, da lahko osebe zaprosijo za status začasne zaščite v kateri koli državi članici Evropske unije, ne glede na dejstvo, da jim je druga država članica Evropske unije že prej priznala status začasne zaščite. Posledica tega je prenehanje statusa začasne zaščite v državi članici Evropske unije, ki je prva priznala status začasne zaščite. Pristojni organ odloči o priznanju statusa začasne zaščite čim prej, najpozneje pa v 30 dneh od prejema popolne vloge za priznanje statusa začasne zaščite.

V predlogu tretjega odstavka je določeno, da pristojni organ izda prosilcu, ki mu je priznana začasna zaščita, izkaznico osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona kot samostojno listino. To pomeni, da posebna odločba o priznanju statusa začasne zaščite ni potrebna.

Podrobneje se urejajo tudi situacije novorojenih otrok oseb z začasno zaščito, priznано v Republiki Sloveniji, in otrok, ki so se takšnim osebam rodili v tujini po priznanju začasne zaščite v Republiki Sloveniji, pri čemer ureditev v celoti smiselno sledi ureditvi stanja novorojenih otrok oseb z mednarodno zaščito, priznано v Republiki Sloveniji.

S predlogom sedmega do petnajstega odstavka se določajo rok za prostovoljni odhod, ukrep odstranitve tujca, ukrep prepovedi vstopa in možnost podaljšanja roka za prostovoljni odhod, pri čemer se sledi ureditvi iz zakona, ki ureja mednarodno zaščito. Posebej je urejeno tudi, da osebe, ki se jim določi prostovoljni rok za odhod, ohranijo pravice in dolžnosti prosilca iz V. poglavja tega zakona, osebe z začasno zaščito pa iz VI. poglavja tega zakona. Navedeno pomeni kontinuiteto pravic, ki jih je oseba imela v času odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite kot prosilec oziroma v času trajanja statusa začasne zaščite kot oseba z začasno zaščito. Te pravice ohrani do poteka roka za prostovoljni odhod. Po poteku roka za prostovoljni odhod se oseba obravnava v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

Posebej je predvideno, da se postopki odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, ki do poteka trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona niso končani, po zakonu ustavijo. S potekom trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona namreč statusa začasne zaščite ni več mogoče pridobiti, zato je smiselno predvideti, da se vsi postopki, ki do poteka trajanja začasne zaščite niso bili končani, po zakonu ustavijo. S tem se tudi razbremeni pristojni organ, ki bi moral izdati sklep o zavrženju vloge za priznanje statusa začasne zaščite, saj ni več izpolnjena osnovna procesna predpostavka, tj. uvedba začasne zaščite v skladu z 9. členom tega zakona.

K 17. členu (pritožba in sodno varstvo)

Zoper odločbo, s katero se vloga za priznanje statusa začasne zaščite zavrne, preneha ali se odzame, in zoper sklep, s katerim se vloga za priznanje statusa začasne zaščite zavrže, ali sklep, s katerim se postopek pridobitve začasne zaščite ustavi, je dovoljena pritožba, o kateri odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo). Pritožba je dovoljena tudi zoper odločbo, s katero se zavrne podaljšanje roka za prostovoljni odhod v petih dneh od vročitve odločbe. Ministrstvo o pritožbi odloči v 30 dneh od prejema popolne pritožbe. Četrty odstavek določa, da je zoper dokončno odločitev o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite mogoče vložiti tožbo v upravnem sporu v roku 15 dni od vročitve odločitve, s katero je postopek končan. Ta določba zajema vse vrste dokončnih odločitev, ne glede na njihovo naravo – torej tako odločbe, ki vsebujejo vsebinsko presojo pravice ali statusa prosilca, kot tudi procesne sklepe, s katerimi se postopek zaključuje. Krajši rok 15 dni za sodno varstvo v postopkih po tem zakonu je utemeljen zaradi posebne narave teh postopkov, ki zahtevajo hitro odzivanje na krizne razmere, kot so množične migracije. Podobno kot pri ZMZ-1, ki prav tako določa 15-dnevni rok, gre za vsebinsko sorodne postopke, kjer je pospešeno odločanje ključno. Krajši rok prispeva k zmanjšanju dolgotrajnosti teh postopkov, kar koristi tako prosilcem kot državi, saj zmanjšuje administrativne obremenitve in negotovost. Obenem 15 dni strankam omogoča dovolj časa za pripravo in vložitev tožbe, zlasti ob uporabi strokovne pravne pomoči.

K 18. členu (mladoletne osebe brez spremstva)

Mladoletni osebi brez spremstva se mora pred začetkom postopka postaviti skrbnik za posebni primer. Skrbnika za posebni primer, ki mladoletnika brez spremstva zastopa v postopku odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, nemudoma imenuje krajevno pristojni center za socialno delo v skladu z 273. členom Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZmatR-C in 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US). Mladoletnik brez spremstva v postopku na podlagi tega zakona sodeluje na način, ki je primeren in prilagojen njegovi starosti in stopnji duševnega razvoja.

Vloga za priznanje statusa začasne zaščite, ki jo vložijo mladoletnik brez spremstva, se rešuje prednostno.

K 19. členu (prenehanje statusa začasne zaščite)

V prvem odstavku so taksativno naštetih primeri, v katerih status začasne zaščite preneha. Status začasne zaščite preneha, če je oseba pridobila državljanstvo Republike Slovenije ali druge države, katere zaščito uživa, če je pridobila status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji, če je oseba status mednarodne zaščite, dovoljenje za prebivanje ali začasno zaščito pridobila v drugi državi, če se oseba z začasno zaščito na podlagi privolitve premesti v drugo državo članico Evropske unije, če se oseba začasni zaščiti nedvoumno odpove ali izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji, če se oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrne v državo ali regijo izvora ali če trajno odide v drugo državo, če ji je status začasne zaščite odvzet ali s potekom časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona. Status preneha tudi družinskemu članu, ki je ta status pridobil v skladu z 51. členom tega zakona, če je osebi z začasno zaščito, katere družinski član je, prenehala začasna zaščita, ali ni več družinski član osebe z začasno zaščito (npr. ločitev). Status začasne zaščite družinskega člana, ki je ta status pridobil na podlagi 51. člena, je v bistvenem vezan na status osebe z začasno zaščito, če pa tej status preneha, posledično preneha tudi njenemu družinskemu članu. Izvzeti so družinski člani, ki so bili združeni z osebo z začasno zaščito na podlagi 52. člena tega zakona, saj so morali ti tudi sami izpolnjevati pogoje za pridobitev statusa začasne zaščite in njihov status ni vezan na status osebe z začasno zaščito, ki je sponzor.

Razlogi, zaradi katerih lahko status začasne zaščite preneha, sledijo izkušnjam v praksi od uvedbe začasne zaščite dalje in razvoju evropske in nacionalne zakonodaje na področju mednarodne zaščite. Z določitvijo, da začasna zaščita preneha, če oseba pridobi mednarodno zaščito, dovoljenje za prebivanje ali začasno zaščito v drugi državi, se ureja situacija, ko oseba z začasno zaščito dejansko ne prebiva več v Republiki Sloveniji in pridobi zakoniti naslov prebivanja v drugi državi (tako v tretji državi kot v državi članici Evropske unije). S predlogom se preprečuje možnost, da bi oseba z začasno zaščito uživala mednarodno ali začasno zaščito v več državah hkrati.

V praksi se je izkazalo, da se osebe z začasno zaščito želijo tej tudi nedvoumno odpovedati ali v Republiki Sloveniji ne prebivajo več ali se prostovoljno trajno vrnejo v državo ali regijo izvora ali trajno odidejo v drugo državo. S predlogom se predlaga izrecna zakonska podlaga za prenehanje začasne zaščite v teh primerih. Predlog prenehanja statusa začasne zaščite, kadar oseba z začasno zaščito ne bi več prebivala v Republiki Sloveniji ali se je prostovoljno trajno vrnila v državo ali regijo izvora oziroma trajno odide v drugo državo, ureja praktične izzive, s katerimi so se soočili organi, pristojni za izvajanje začasne zaščite, predvsem z vidika pravic za osebe z začasno zaščito. V praksi se namreč čedalje pogosteje dogaja, da je iz dejanskih okoliščin razvidno, da oseba v Republiki Sloveniji ne prebiva več ali se je vrnila v državo ali regijo izvora oziroma je odšla v drugo državo. Pogoj, da oseba z začasno zaščito ne prebiva več v Republiki Sloveniji ali da se je prostovoljno trajno vrnila v državo ali regijo izvora, se presoja glede na okoliščine posameznega primera. Če se je oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrnila v izvorno državo, ni več izpolnjeno dejansko stanje iz tretje točke 3. člena tega zakona, ki določa, da so razseljene osebe tiste, ki se ne morejo varno in trajno vrniti v državo ali regijo izvora zaradi vojne in njej podobnih razmer, oboroženih spopadov, okupacije ali množičnih kršitev človekovih pravic, zaradi česar je ogroženo njihovo življenje ali telo ali so žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. S predlogom se sledi tudi razlagam in mnenju Evropske komisije, da začasna zaščita preneha v primeru trajne vrnitve v izvorno državo ali regijo izvora. Možnost, da začasna zaščita preneha v primeru trajne vrnitve v izvorno državo, je po mnenju Evropske komisije skladna z Direktivo 2001/55/ES in izhaja iz drugega odstavka 21. člena. Kadar oseba z začasno zaščito izjavi, da se statusu začasne zaščite nedvoumno odpoveduje ali da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji, ta preneha z dnem podane izjave, pristojni organ pa o tem izda odločbo o prenehanju statusa začasne zaščite. Pri tem gre za procesno avtonomijo osebe z začasno zaščito in njeno svobodo odločanja. Ne glede na navedeno bo lahko oseba, ki ji je prenehal status začasne zaščite, ponovno vložila vlogo za priznanje statusa začasne zaščite v skladu s 15. členom tega zakona ves čas med trajanjem začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona, kar ravno tako sledi drugemu odstavku 21. člena Direktive 2001/55/ES.

Z drugim odstavkom se predvideva prenehanje statusa začasne zaščite po zakonu z dnem sprejema v državljanstvo Republike Slovenije, kar sledi smiselno enaki ureditvi v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito. Predlaga se, da status začasne zaščite v tem primeru preneha po zakonu, saj je sprejem v državljanstvo Republike Slovenije evidentiran v uradnih evidencah Republike Slovenije. Smiselno se ureja tudi prenehanje statusa začasne zaščite, če je osebi z začasno zaščito priznana mednarodna zaščita. V izogib dvojnemu statusu (status začasne zaščite in status mednarodne zaščite) se predlaga prenehanje statusa začasne zaščite po pravnomočni odločbi o priznanju mednarodne zaščite. Predlog je vezan na trenutek pravnomočnosti odločbe o priznanju mednarodne zaščite, saj lahko oseba, ki ji je priznan status subsidiarne zaščite, vloži tožbo na priznanje statusa begunca. Tudi za ta primer se predlaga, da status začasne zaščite preneha po zakonu.

V vseh drugih primerih iz prvega odstavka tega člena, v skladu s katerimi status začasne zaščite preneha (pridobitev državljanstva druge države, katere zaščito uživa, ter 3., 4., 5., 6., in 9. točka prvega odstavka tega člena), status začasne zaščite preneha z dnem pravnomočne odločbe o prenehanju začasne zaščite, kar je izrecno urejeno tudi v petem odstavku. Predlagana ureditev smiselno sledi ureditvi po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito.

V primeru iz 7. točke prvega odstavka je osebi status začasne zaščite odvzet z odločbo o odvzemu, v kateri pristojni organ odloči tudi o prenehanju začasne zaščite. Status začasne zaščite v skladu s 7. točko prvega odstavka tega člena tako preneha z dnem pravnomočne odločitve o odvzemu statusa začasne zaščite.

Status začasne zaščite po zakonu preneha tudi z dnem poteka trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona. Začasna zaščita lahko v skladu z Direktivo 2001/55/ES traja eno leto in se lahko samodejno podaljša za še eno leto. Če bi razlogi, zaradi katerih je bila začasna zaščita uvedena po poteku tega časa, še trajali, se lahko s sklepom Sveta Evropske unije podaljša za še nadaljnje leto. Smiselno je na čas trajanja začasne zaščite vezano tudi trajanje statusa začasne zaščite, ki ne more biti daljše od trajanja začasne zaščite. Začasna zaščita lahko s sklepom Sveta Evropske unije tudi predčasno preneha, v tem primeru predčasno preneha tudi status začasne zaščite osebe.

V osmem odstavku so navedeni razlogi za odvzem statusa začasne zaščite, ki sledijo ureditvi iz 28. člena Direktive 2001/55/ES, dodatno pa se predlaga možnost odvzema statusa začasne zaščite, kadar bi oseba več kot dvakrat zavrnila izpolnitev pravnomočnih ali izvršljivih odločitev državnih organov ali če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito v postopku pridobitve statusa začasne zaščite navedla neresnična dejstva, ki so bistveno vplivala na odločitev. Status začasne zaščite se v skladu s tretjo alinejo odvzame v primeru obstoja taksativno navedenih izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona, ne glede na to, ali so bili ti podani že v času odločanja o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite in se zanje ni vedelo ali so bili podani šele pozneje, ko je oseba že pridobila status začasne zaščite in če pristojni organ v času odločanja o dodelitvi statusa s tem dejstvom ni bil seznanjen. V skladu z devetim odstavkom pristojni organ obstoj razlogov, zaradi katerih se status začasne zaščite v skladu s prvo in tretjo alinejo osmega odstavka odvzame, ugotavlja tudi na podlagi podatkov iz kazenske evidence, evidence pravnomočnih sodb in sklepov o prekrških, ki jo v Republiki Sloveniji vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje, evidenc o pravnomočnih odločbah o prekrških, ki jih vodijo prekrškovni organi, podatkov o vloženi pravnomočnih obtožnicah in izdanih nepravnomočnih sodbah, ki jih vodi pristojno sodišče, ter na podlagi podatkov iz evidenc, ki jih davčni organ vodi o zapadlih neplačanih davčnih obveznostih in o davčnih prekrških ter so označeni kot davčna tajnost. Pristojni organ mora podatke, ki so davčna tajnost, varovati v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek. Pristojni organ lahko obstoj izključitvenih razlogov iz 13. člena tega zakona ugotavlja tudi na podlagi podatkov Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, ter na podlagi podatkov, pridobljenih iz uradnih evidenc ali javnih listin drugih držav. Podatke iz navedenih evidenc pristojni organ pridobi po uradni dolžnosti.

Deseti odstavek določa možnost, da oseba po prenehanju statusa začasne zaščite v Republiki Sloveniji vloži prošnjo za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje. Predlog vsebinsko sledi ureditvi iz devetega odstavka 34. člena ZTuj-2, ki ureja enako možnost za tujca, ki mu je prenehal status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji. To možnost imajo osebe, ki jim je status začasne zaščite prenehal zaradi pridobitve državljanstva druge države, katere zaščito uživajo, osebe zaradi odpovedi statusu začasne zaščite, zaradi poteka časa trajanja začasne zaščite ali kadar je status začasne zaščite družinskega člana, prenehal, ker je prenehal tudi osebi z začasno zaščito, katere družinski član je tujec.

K 20. členu (postopek prenehanja statusa začasne zaščite)

Predlagani člen določa postopek prenehanja statusa začasne zaščite. O prenehanju začasne zaščite pristojni organ izda odločbo. Pristojni organ ima možnost, da postopek za prenehanje začasne zaščite (oziroma postopek za odvzem začasne zaščite v primeru 7. točke prvega odstavka 19. člena) uvede, ko izve za okoliščine, iz katerih je razvidno, da v konkretnem primeru obstajajo razlogi iz 3., 4., 6., 7. ali 9. točke prvega odstavka 19. člena tega zakona, razen v primeru razloga iz 5. točke 19. člena tega zakona, ko se postopek uvede na podlagi odpovedi osebe z začasno zaščito ali izjave, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji.

V primerih iz 3., 7. in 9. točke prvega odstavka 19. člena mora pristojni organ, preden sprejme odločitev, osebi dati možnost, da predstavi razloge, zakaj ji status začasne zaščite ne bi smel biti odvzet. To ne velja za primere iz 4., 5. in 6. točke prvega odstavka 19. člena, saj je oseba že privolila v premestitev in so bili izpeljani vsi ustrezni postopki za njeno premestitev v skladu z 62. členom predloga zakona oziroma je oseba prostovoljno že odšla iz Republike Slovenije in ne bo mogla predstaviti razlogov za (ne)prenehanje statusa začasne zaščite, poleg tega to ni smiselno, kadar se oseba z začasno zaščito sama izrecno odpove statusu začasne zaščite. Direktiva 2001/55/ES vprašanja postopka prenehanja in odvzema ne ureja, predlaga pa se smiselno enaka ureditev, kot je urejeno v postopku prenehanja in odvzema mednarodne zaščite v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito.

S četrtem odstavkom se ureja posebna situacija, ko status začasne zaščite preneha zaradi premestitve v drugo državo članico Evropske unije. V tem primeru se predlaga, da pristojni organ izda odločbo o prenehanju začasne zaščite po prejemu obvestila ministrstva o končanem postopku premestitve v drugo državo članico Evropske unije v skladu s četrtem odstavkom 62. člena tega zakona. S tem se sledi cilju, da oseba z začasno zaščito ohrani status in pravice iz tega statusa v Republiki Sloveniji vse do dneva premestitve v drugo državo članico Evropske unije.

K 21. členu (načrt prostovoljne vrnitve)

Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad), sprejme splošni načrt prostovoljne vrnitve in vladi predlaga ukrepe, potrebne za izvajanje prostovoljne vrnitve. V načrtu bo določeno, kako bo potekala vrnitev, načini posredovanja informacij ipd. Načrt prostovoljne vrnitve bo predstavljal izvedbeni načrt vrnitve. Načrt ni vnaprej predpisan, saj mora biti prilagojen razmeram v trenutku poteka trajanja začasne zaščite.

K 22. členu (prostovoljna vrnitev)

Določba določa, da urad v sodelovanju z ministrstvom in ministrstvom, pristojnim za zunanje zadeve, zaradi lažje odločitve oseb z začasno zaščito glede prostovoljne vrnitve pripravi informacije o razmerah v državi ali regiji izvora in o pogojih vrnitve ter jih osebam z začasno zaščito izroči v jeziku, ki ga razumejo. Osebam, ki so se v času trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona odločile za prostovoljno vrnitev v državo ali regijo izvora, pripadajo pravice iz VI. poglavja tega zakona do dneva vrnitve v državo ali regijo izvora, najdlje pa do poteka časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona. Urad lahko za zagotavljanje pomoči pri prostovoljni vrnitvi v skladu s tem členom sklene pogodbo o sodelovanju z organizacijo, ki se ukvarja s prostovoljnim vračanjem.

K 23. členu (bivanje po prenehanju začasne zaščite)

Oseba, ki ji je status začasne zaščite prenehal zaradi poteka časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona, lahko ostane in biva v Republiki Sloveniji največ 30 dni po poteku časa trajanja začasne zaščite, razen če mora na podlagi odločitve pristojnega organa Republiko Slovenijo zapustiti (npr. če je zoper njo odrejen ukrep odstranitve tujca iz Republike Slovenije). Možnost bivanja tudi po poteku trajanja začasne zaščite je namenjena temu, da se osebe z začasno zaščito, ki jim je status začasne zaščite prenehal zaradi poteka trajanja začasne zaščite, ne obravnavajo kot nezakonite osebe takoj po poteku trajanja začasne zaščite, v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, če ne bi imeli drugega zakonitega naslova za prebivanje. V skladu s sedmim odstavkom 19. člena tega zakona v primeru poteka trajanja začasne zaščite status začasne zaščite preneha po zakonu z dnem poteka trajanja začasne zaščite, pristojni organ pa o tem ne izda posebne odločbe o prenehanju statusa začasne zaščite in tako ne določi roka za prostovoljno vrnitev. Z navedeno določbo se torej zakonsko določa rok za vrnitev, saj se bo po poteku 30 dni od poteka trajanja začasne zaščite oseba, ki si ni uredila drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji, obravnavala po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Gre za izjemo od splošnega pravila iz 7. člena predloga tega zakona, v skladu s katerim se oseba, ki ji je status začasne zaščite pravnomočno prenehal (v skladu z 19. členom tega zakona je to tudi v primeru poteka časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona) in nima drugega zakonitega naslova za prebivanje v Republiki Sloveniji, obravnava po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. S 30-dnevnim rokom se tako osebam po poteku trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona daje možnost, da si uredijo vse potrebno za vrnitev v izvorno državo ali regijo izvora, v tem času pa si lahko uredijo tudi morebiten drug zakonit naslov za prebivanje v Republiki Sloveniji. Po poteku tega roka se oseba obravnava v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. 30-dnevni rok, določen v skladu s tem členom, se ne všteva v morebitne roke po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, za zapustitev Republike Slovenije. Navedeno pomeni, da bodo lahko na primer v skladu s petim odstavkom 14. člena ZTuj-2 tujci, ki za vstop v Republiko Slovenijo ne potrebujejo vizuma, ostali in bivali v Republiki Sloveniji še največ 90 dni po prenehanju 30-dnevnega roka za zapustitev Republike Slovenije, vendar v tem času ne bodo imeli več enakih pravic in dolžnosti kot osebe z začasno zaščito.

Drugi, tretji in četrti odstavek urejajo izjemo od prvega odstavka, saj lahko v določenih utemeljenih primerih pristojni organ omogoči bivanje po poteku trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tudi za daljše obdobje od 30 dni. Določba sledi obveznosti iz 23. člena Direktive 2001/55/ES. Pristojni organ lahko z odločbo na prošnjo osebe in po oceni zdravstvene komisije, ki jo imenuje minister za zdravje, z odločbo dovoli bivanje po poteku časa trajanja začasne zaščite osebam, ki se zaradi zdravstvenih razlogov še ne morejo vrniti v državo ali regijo izvora, največ dokler trajajo zdravstveni razlogi. Do bivanja po prenehanju začasne zaščite v skladu z navedenim so upravičeni tudi družinski člani osebe, za katero se oceni, da se zaradi zdravstvenih razlogov še ne more vrniti v državo ali regijo izvora. S tem se uresničuje tudi načelo ohranjanja enotnosti družine. Ta možnost je dana tudi mladoletni osebi, ki se šola v Republiki Sloveniji, in osebi, ki je v tekočem šolskem letu dopolnila 18 let in se šola v Republiki Sloveniji, ter njunim družinskim članom, in sicer do izteka tekočega šolskega leta.

Za osebe iz tega člena veljajo enake pravice in dolžnosti kot za osebe z začasno zaščito.

K 24. členu (pravice prosilcev)

Določba taksativno ureja pravice prosilcev, ki trajajo do pravnomočnosti odločitve pristojnega organa o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite. Način uveljavljanja in zagotavljanja pravic prosilcev podrobneje določi vlada.

Prošilec ima pravico do prebivanja v Republiki Sloveniji, informiranja, nastanitve, materialne oskrbe, kadar je nastanjen v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, zdravljenja in izobraževanja, v okviru pravice do izobraževanja pa tudi pravico do subvencije malice za učence in dijake ter subvencije kosila za učence.

Ker prosilci v tem času še nimajo izdane izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona, pravice iz tega člena izkazujejo s potrdilom o vloženi vlogi za priznanje statusa začasne zaščite, ki ga izda pristojni organ. Prosilec, ki še ni vložil vloge za priznanje statusa začasne zaščite, pa do poteka roka iz drugega odstavka 15. člena tega zakona pravice iz prvega odstavka tega člena uveljavlja s kopijo registracijskega lista iz prvega odstavka 15. člena tega zakona. Če prosilec v treh delovnih dneh po opravljenem registracijskem postopku v skladu s prvim odstavkom 15. člena tega zakona pri pristojnem organu ne vloži vloge za priznanje statusa začasne zaščite, izgubi status prosilca in s tem tudi pravice iz tega člena.

K 25. členu (informiranje)

Urad prosilcu zagotovi vse informacije, ki se nanašajo na postopek priznanja statusa začasne zaščite, pravice in dolžnosti prosilcev ter informacije o možnosti dostopa do nevladnih in mednarodnih organizacij in drugih organizacij za pomoč razseljenim osebam. Pri tem gre za vse nevladne organizacije, ki bi zagotavljale pomoč prosilcem in osebam za začasno zaščito. Urad informacije zagotovi v jeziku, ki ga prosilec razume. Informacije se lahko zagotovijo tudi z izdajo informativnih brošur, z informativnimi filmi in organiziranjem informacijske službe.

K 26. členu (nastanitev in materialna oskrba)

Urad pred nastanitvijo prosilca v nastanitveni center ali drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona opravi preventivni zdravstveni pregled prosilca, ki ga opravi v skladu s predpisi, ki urejajo mednarodno zaščito. Preventivni zdravstveni pregled prosilca se opravi le v primeru nastanitve prosilca v nastanitveni center ali drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona.

Prosilec ima pravico do nastanitve v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, kjer mu je zagotovljena prehrana. Ker prosilec nima pravice do dela in denarne pomoči, se mu v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona poleg prehrane zagotovijo tudi obleka in obutev ter higienske potrebščine. V skladu z navedenim je prosilca mogoče nastaniti le v tiste nastanitvene centre ali druge nastanitvene kapacitete iz 32. člena tega zakona, kjer mu je mogoče zagotoviti tudi prehrano, obleko in obutev ter higienske potrebščine. V skladu z možnostmi se prosilcu zagotovi prehrana, ki ne krši njegovega verskega prepričanja.

Prosilec, ki je mladoletnik brez spremstva, se nastani v skladu s 34. členom tega zakona. Prosilec se lahko nastani tudi pri izvajalcu institucionalnega varstva v skladu s 35. členom tega zakona.

K 27. členu (zdravljenje)

Člen določa, da ima prosilec pravico do zdravljenja v enakem obsegu, kot je določeno v 45. členu tega zakona za osebo z začasno zaščito. S predlogom se natančneje določata pravica zdravljenja prosilcev, kar bo izvajalcem postavilo jasne ločnice med pravicami, ki se zagotovijo samodejno, in pravica do večjega obsega zdravstvenega varstva, o kateri odloča posebna komisija, ki jo imenuje minister za zdravje. Prav tako je določeno, da stroške na podlagi tega člena krije urad.

K 28. členu (izobraževanje in šolska prehrana)

Prosilec ima pravico do izobraževanja v enakem obsegu kot oseba z začasno zaščito, kot je določeno v 49. členu tega zakona, pri čemer se razlikuje, da prosilec še nima pravice do vključitve v predšolsko vzgojo in do državne štipendije, dokler ne pridobi statusa začasne zaščite.

V skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, in zakonom, ki ureja šolsko prehrano, ima prosilec, ki je učenec in je vpisan v osnovno šolo ter se redno izobražuje in je prijavljen na malico oziroma kosilo, pravico do subvencije malice oziroma kosila. Pravico do subvencije malice ima tudi dijak, ki je prosilec in se redno izobražuje ter je prijavljen na malico. To določbo dopolnjujejo prehodne določbe (78. in 82. člen tega zakona), ki v relevantnih zakonih zagotovijo, da tudi prosilcem za začasno zaščito, ki so učenci in dijaki, pripada ustrezna subvencija.

K 29. členu (dolžnosti prosilca)

Prosilec ima enake dolžnosti kot oseba z začasno zaščito v skladu s 56. členom tega zakona. Prosilec mora ravnati v skladu s pravili bivanja iz prvega odstavka 33. člena tega zakona. V primeru kršitev hišnega reda se zanj uporabljajo tretji, četrti, peti, šesti in sedmi odstavek 33. člena tega zakona.

K 30. členu (obveznosti prosilca v postopkih po tem zakonu)

Določajo se obveznost sodelovanja prosilca v postopku, kar zajema omogočanje pristojnemu organu dostop do vseh razpoložljivih dokazov, predložitve vseh listin in potrdil, ki jih prosilec ima in ki so lahko pomembna za postopek, ter obveznost odzivati se vabilom pristojnih organov.

Drugi odstavek po vzoru določb 90. člena ZTuj-2 določa, da se, če je bil postopek po tem zakonu uveden na zahtevo ali prošnjo prosilca in ga ni mogoče končati brez njegovega sodelovanja, njegov molk šteje za umik zahteve, če kljub opozorilu pristojnega organa v postavljenem roku ne opravi nobenega dejanja za nadaljevanje oziroma dokončanje postopka oziroma, če se iz opustitve teh dejanj da sklepati, da ni več zainteresiran za nadaljevanje postopka.

Upravne enote se v praksi srečujejo s pogostimi težavami, ko prosilca nikakor ni mogoče seznaniti s spremembami v zvezi s statusom prosilca, ker le-ta ni dosegljiv oziroma se ne nahaja več v Republiki Sloveniji, zato je takšen postopek zaključevanja zahtevkov pri pristojnem organu po nepotrebnem otežen, dolgotrajen in neekonomičen. S predlogom se bodo postopki zaključevali hitreje in učinkoviteje.

K 31. členu (pravice osebe z začasno zaščito)

Ta člen določa obseg pravic osebe z začasno zaščito v času trajanja začasne zaščite. Navedene pravice sledijo ureditvi iz 12., 13., 14. in 15. člena Direktive 2001/55/ES in so v nadaljnjih določbah podrobneje urejene.

V drugem odstavku je predvideno, da način uveljavljanja in zagotavljanja pravic podrobneje določi vlada. Oseba z začasno zaščito pravice iz tega člena izkazuje z izkaznico osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona.

K 32. členu (nastanitev in prehrana)

Oseba z začasno zaščito ima pravico do nastanitve in prehrane v nastanitvenih centrih urada, lahko pa se nastani tudi na zasebnem naslovu.

V drugem odstavku sta predpisana dva ustanovitelja nastanitvenih centrov. Prvi je Vlada RS, te nastanitvene centre upravlja urad. Ustanovitelj je lahko s soglasjem vlade tudi humanitarna organizacija.

V tretjem odstavku se za osebe začasno zaščito uvaja možnost, da lahko urad te osebe nastani v objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v opravljanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava, ali v objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava. Tudi pri tem gre le za možnost. To so predvsem razpoložljiva nezasedena stanovanja stanovanjskih skladov, dijaških domov, študentskih domov, centrov šolskih in občolskih dejavnosti in drugih primernih objektov v državni lasti. Urad lahko osebo z začasno zaščito nastani tudi v institucijah v skladu s 34. in 35. členom tega zakona ali v drugih primernih institucijah, kadar to zahtevajo izjemne osebne okoliščine osebe z začasno zaščito. V primerih take nastanitve se osebi z začasno zaščito, ki nima zadostnih dohodkov in prejemkov, zagotavlja prehrana ali denarna pomoč iz 36. člena tega zakona, če osebi v posamezni nastanitveni kapaciteti ni zagotovljena prehrana in je upravičena do denarne pomoči v skladu s 36. členom tega zakona. S tem se v primeru, ko se osebi z začasno zaščito zagotovi le nastanitev, v kateri ni mogoče zagotoviti tudi prehrane, zagotovi denarna pomoč, pri čemer se smiselno enako uporabi postopek ugotavljanja upravičenosti do denarne pomoči v skladu z 42. členom tega zakona.

Če ima oseba zadostne dohodke, prejemke ali premoženje, torej prejema sredstva, ki so višja od osnovnega minimalnega dohodka v RS oziroma nima zadostnega premoženja, kot ga določa zakon, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (z izjemo nepremičnega premoženja izven Republike Slovenije), ali ima zavezanca, ki so jo v skladu z zakonodajo RS dolžni in zmožni preživljati, oseba z začasno zaščito uradu povrne stroške prehrane. Stroški se povrnejo v višini dejansko nastalih stroškov. To določilo velja ne glede na to, ali oseba biva v nastanitvenem centru ali v drugi namestitveni kapaciteti, določeni v tretjem odstavku.

Osebam z začasno zaščito se glede na zmožnosti zagotavlja prehrana, ki ne krši njihovih verskih prepričanj.

K 33. členu (pravila bivanja in kršitve hišnega reda)

S predlogom določbe se urejajo pravila bivanja v nastanitvenih centrih in drugih nastanitvenih kapacitetah iz 32. člena tega zakona, ki jih določa hišni red, ki ga predpiše vlada. Oseba z začasno zaščito, ki je nastanjena v nastanitvenem centru ali drugih nastanitvenih kapacitetah, mora ravnati v skladu s pravili bivanja.

V drugem odstavku so taksativno navedene kršitve hišnega reda, za katere se lahko v skladu s tretjim odstavkom izreče pisni opomin, ukrep preselitve v drug nastanitveni center ali drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona, odpoved nastanitve v nastanitvenem centru ali nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona ali povrnitev škode.

Za prvo kršitev hišnega reda urad izreče pisni opomin. Za prvo ponovitev katerokoli kršitve hišnega reda urad izreče ukrep preselitve v drug nastanitveni center ali nastanitveno kapaciteto iz prejšnjega člena. Po drugi ponovitvi katerekoli kršitve hišnega reda urad izreče ukrep odpovedi nastanitve v nastanitvenem centru ali nastanitveni zmogljivosti iz prejšnjega člena. Ukrep povrnitve škode urad izreče za kršitev iz 8. točke drugega odstavka tega člena. Če oseba z začasno zaščito, ki prejema žepnino, ne povrne škode, urad z odločbo zmanjša višino žepnine za največ polovico za obdobje, dokler se znesek škode uradu ne povrne. Če oseba ne prejema žepnine in ne povrne škode, urad terjatev v izterjavo odstopi pristojni instituciji. To stori tudi, kadar z zmanjšanjem žepnine iz tega odstavka ni mogoče pričakovati povračila celotne škode, kar pa ne vpliva na zmanjšanje žepnine iz drugega stavka tega odstavka.

Zoper izrečeni ukrep iz četrtega odstavka tega člena je mogoč ugovor v treh dneh od vročitve. Ugovor se vloži pri pooblaščenemu uradni osebi urada. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ali sklep iz četrtega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve.

Sedmi odstavek določa, da urad v primeru, da je bila oseba odsotna iz nastanitvenega centra ali nastanitvene kapacitete več kot tri dni in tega ni sporočila uradu, osebi odpove nastanitev v nastanitvenem centru oziroma nastanitveni kapaciteti. Tako v primeru petega kot šestega odstavka tega člena gre pri odpovedi nastanitve v nastanitvenem centru oziroma nastanitveni kapaciteti za stalen ukrep. Če se oseba kasneje vrne, ji je nastanitev ponovno zagotovljena v skladu s 40. členom tega zakona (denarna pomoč za zasebno nastanitev). Z navedeno določbo se želi optimizirati bivanje v nastanitvenih centrih, da v nastanitvenih in drugih kapacitetah ne prihaja do nepotrebno zasedenih in nekoriščenih mest.

K 34. členu (nastanitev mladoletnika brez spremstva)

Z določbo se posebej ureja nastanitev osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva. Pri tem se odstopa od smiselno podobne ureditve v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito. Določa se namreč pristojnost urada za nastanitev osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, kar sledi situacijam iz prakse, ko oseba z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, še nima postavljenega skrbnika oziroma skrbnika za posebni primer, kadar gre za prosilca, in se omogoča lažja in hitrejša nastanitev. Določba se namreč uporablja za nastanitev tako prosilcev kot oseb z začasno

zaščito, ki so mladoletniki brez spremstva. Urad pri nastanitvi mladoletnika brez spremstva predhodno pridobi mnenje centra za socialno delo, ki je krajevno pristojen za območje, na katerem je nastanjen mladoletnik brez spremstva, o ustreznosti nastanitve. Pri nastanitvi se upošteva tudi mnenje osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva. Bratje in sestre se praviloma ne ločijo, se pa pri tem upošteva korist osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, zlasti pa njena starost in stopnja duševnega razvoja. Spremembe prebivališča osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se omejijo na najmanjši možni obseg.

Če je potrebno varstvo koristi osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, se izvedejo postopki o ukrepih za varstvo koristi otroka v skladu z družinskim zakonikom.

Peti odstavek določa, da način zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva, podrobneje določi vlada. Gre za poseben podzakonski akt, ki ureja podrobnosti glede mladoletnikov brez spremstva, in ne gre za isti podzakonski akt, ki je predviden v drugem odstavku 31. člena tega zakona.

K 35. členu (nastanitev v institucionalno varstvo)

Oseba z začasno zaščito se v institucionalno varstvo namešča pod enakimi pogoji in v postopkih kot državljani Republike Slovenije. Pri tem gre za osebe z začasno zaščito, ki imajo najzahtevnejše starostne in zdravstvene težave ali so invalidi, zaradi česar potrebujejo neposredno osebno pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, če pa imajo težave v duševnem zdravju in motnje v razvoju, se lahko nastanijo pri izvajalcu institucionalnega varstva. Če osebe z začasno zaščito ni mogoče nastaniti v institucionalno varstvo, lahko urad za zagotavljanje ustrezne nege in oskrbe izbere tudi zunanjega izvajalca. Stroške nastanitve v institucionalno varstvo ali druge primerne institucije krije urad.

K 36. členu (denarna pomoč)

Oseba z začasno zaščito, ki biva v Republiki Sloveniji in ni nastanjena v nastanitvenem centru ali drugi nastanitveni kapaciteti iz 32. člena tega zakona, kjer ji je zagotovljena prehrana, ter je brez zadostnih dohodkov, prejemkov ali premoženja, ki jih ima sama oziroma ji preživljanje zagotavljajo zavezanci, ki so jo v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati, je upravičena do mesečne denarne pomoči v skladu s tem zakonom.

Z drugim odstavkom se sledi namenu denarne socialne pomoči in se določijo upravičenci do denarne socialne pomoči, kot to opredeljuje socialna zakonodaja, in se tako polnoletne osebe, ki bi lahko bile delovno aktivne, spodbujajo k vključevanju na trg dela. Polnoletna oseba bo za pridobitev denarne pomoči morala biti ali v delovnem razmerju ali biti vpisana v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje. Do denarne pomoči bodo upravičene tudi osebe, ki se v evidenco brezposelnih oseb ne morejo vpisati, ker so npr. samozaposlene ali so upokojenci. Kategorije oseb, ki se ne morejo vpisati v evidenco brezposelnih oseb, določa zakon, ki ureja trga dela.

V četrtem odstavku je definirano premoženje za namen ugotavljanja upravičenosti do denarne pomoči, in sicer se za premoženje šteje premoženje, kot ga določa zakon, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (razen nepremičnega premoženja v izvorni državi, saj je to v praksi onemogočeno).

Peti odstavek definira, da se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne pomoči upoštevajo osnovni znesek minimalnega dohodka, določen s predpisi s področja socialnega varstva, in dohodki, prejemki in premoženje v skladu s tem zakonom.

Izrecno, da bi se izognili nejasnostim, se določa tudi, da se denarna pomoč za zasebno nastanitev, prejeta v skladu s tem zakonom, ne upošteva pri ugotavljanju dohodkov in prejemkov v skladu s tem členom.

K 37. členu (dohodki in prejemki)

Ta člen določa, kateri dohodki in prejemki osebe z začasno zaščito, njenih družinskih članov in zavezancev se upoštevajo pri odločanju o pravici do denarne pomoči.

V skladu z določbami zakona se za osebe z začasno zaščito dohodki, prejemki in minimalni dohodek obravnavajo po enakih merilih kot za državljane Republike Slovenije. To zagotavlja enako obravnavo in omogoča, da so kriteriji za dodelitev denarne pomoči enotni ne glede na državljanstvo ali status prejemnika.

Člen prav tako natančno opredeljuje periodične in priložnostne dohodke ter določa način, kako se upoštevajo posamezni prihodki in prejemki pri izračunu upravičenosti do denarne pomoči. Priložnostni dohodki so opredeljeni kot tisti, ki jih je oseba z začasno zaščito prejela največ dvakrat v zadnjih treh mesecih, vključno z dohodki iz študentskega servisa in omejenimi delovnimi urami, kar omogoča pravično upoštevanje vseh vrst zaslužka.

K 38. členu (višina denarne pomoči)

Višina denarne pomoči se za osebo z začasno zaščito, ki nima dohodkov, prejemkov in premoženja oziroma ji preživljanja ne zagotavljajo zavezanci, določi v višini minimalnega dohodka iz 39. člena tega zakona. Višina denarne pomoči se za osebo z začasno zaščito, ki ima lastne dohodke, prejemke in premoženje oziroma ji preživljanje zagotavljajo zavezanci, določi tako, da se od minimalnega dohodka, ki ji pripada v skladu z 39. členom tega zakona, odšteje povprečna višina dohodkov in prejemkov, ki jih je prejela v preteklih treh mesecih pred vložitvijo vloge za denarno pomoč.

Če se osnovni znesek minimalnega dohodka v času trajanja odločbe o denarni pomoči spremeni, višina dodeljene pomoči ostane nespremenjena, saj sprememba višine osnovnega zneska ne vpliva na že izračunano višino pomoči.

K 39. členu (določitev minimalnega dohodka)

S predlogom se določajo merila, s katerimi se določi višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja vlagatelja.

Merila so določena v odstotkih in so v skladu s predpisi, ki urejajo dodelitev denarne socialne pomoči. Določena odstotna razmerja zagotavljajo ustrezno prilagoditev glede na različne vrste družinskih članov, vključno s specifičnimi določili za otroke, mladoletnike brez spremstva in starejše osebe. Določitev teh odstotkov omogoča, da se upošteva različen materialni položaj posameznih članov družine in njihovih potrebščin.

Poleg tega člen določa, kdo se šteje za prvo in kdo za naslednjo odraslo osebo v družini, s čimer se natančno določi, kateri družinski člani se obravnavajo pri ugotavljanju višine minimalnega dohodka.

K 40. členu (denarna pomoč za zasebno nastanitev)

Ta člen ureja dodelitev denarne pomoči za zasebno nastanitev osebam z začasno zaščito, ki prebivajo v Sloveniji, vendar niso nastanjene v nastanitvenih centrih ali drugih nastanitvenih kapacitetah, kot je določeno v 32. členu tega zakona. Osebe, ki izpolnjujejo pogoje za dodelitev denarne pomoči in imajo sklenjeno najemno pogodbo ali dogovor o uporabi nepremičnine, so upravičene do mesečne denarne pomoči za zasebno nastanitev.

Denarna pomoč za zasebno nastanitev omogoča posameznikom, da živijo v nastanitvi, ki si jo sami izberejo (zunaj nastanitvenih centrov in drugih nastanitvenih kapacitet), kar lahko pripomore k hitrejši integraciji v družbo in večji socialni vključenosti. Pogoji za dodelitev te pomoči vključujejo sklenitev najemne pogodbe ali dogovora o uporabi nepremičnine ter izpolnjevanje drugih pogojev za dodelitev denarne pomoči.

K 41. členu (višina denarne pomoči za zasebno nastanitev)

Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se določi glede na število oseb, ki se skupaj zasebno nastanijo. Določi se v odstotku od osnovnega zneska minimalnega dohodka, veljavnega na dan vložitve vloge za denarno pomoč za zasebno nastanitev. Če je pogodbeni vsoti najemnine in stroškov, povezanih z najemom nepremičnine, nižja od višine denarne pomoči za zasebno nastanitev, se osebi z začasno zaščito določi denarna pomoč za zasebno nastanitev v pogodbeni vsoti najemnine in stroškov. Če oseba z začasno zaščito biva brezplačno na zasebnem naslovu na podlagi dogovora o uporabi nepremičnine, se ji določi denarna pomoč za zasebno nastanitev v višini stroškov, povezanih z uporabo nepremičnine, vendar največ v višini iz prvega odstavka tega člena.

Stroški, povezani z najemom ali uporabo nepremičnine, so obratovalni stroški, ki jih mora oseba z začasno zaščito kot najemnik plačevati v skladu s predpisi o stanovanjskih najemnih razmerjih in najemno pogodbo ali jih plačuje kot uporabnik v skladu z dogovorom o uporabi nepremičnine.

Denarna pomoč za zasebno nastanitev se dodeli kot ena denarna pomoč za zasebno nastanitev za vso družino.

Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se po dveh letih od priznanja statusa začasne zaščite v Republiki Sloveniji zmanjša za 15 %. Pri znižanju višine denarne pomoči za zasebno nastanitev v višini 15 % se sledi ureditvi na področju uveljavljanja pravice do subvencije najemnine, do katere so upravičeni tisti, ki nimajo zadostnih sredstev za kritje stroškov najemnine ter izpolnjujejo dohodkovne in premoženjske pogoje, kjer se ta določi največ v višini 85 % neprofitne najemnine. Denarna pomoč za zasebno nastanitev se prvi dve leti plačuje v enaki višini kot osebam z mednarodno zaščito, kar tem osebam omogoča, da se prvi dve leti osredotočijo na aktivnosti vključevanja (učenje jezika, spoznavanje in vključevanje v družbo ipd).

K 42. členu (postopek za uveljavljanje pravice do denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev)

Postopek za dodelitev denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev se začne na zahtevo osebe z začasno zaščito z vlogo, ki se vloži pri uradu. Če ima oseba z začasno zaščito veljavno odločbo o denarni pomoči ali denarni pomoči za zasebno nastanitev, lahko novo vlogo vloži najprej 30 dni pred iztekom veljavnosti trenutne odločbe o denarni pomoči ali denarni pomoči za zasebno nastanitev.

O pravici do denarne pomoči in do denarne pomoči za zasebno nastanitev odloča urad.

Denarna pomoč in denarna pomoč za zasebno nastanitev se osebi z začasno zaščito dodelita od dneva vložitve vloge, če ju na ta dan že prejema, pa od naslednjega dne po poteku obdobja, za katero sta bili že dodeljeni.

Odločbe se vročajo z dostavo v hišni predalčnik ali, če so izpolnjeni pogoji, elektronsko. Člen določa, da je vročitev opravljena 15. dan od odpreme.

Če se sumi, da oseba ne prebiva na naslovu prijavljenega prebivališča, se lahko odločba osebno, torej izključno osebi z začasno zaščito, vroča tudi na sedežu urada. V tem primeru se osebi pošlje poziv, kjer se tudi opozori na posledice, če je ne prevzame osebno. Če oseba v osemnajstih dneh od odpreme poziva odločbe osebno ne prevzame, se šteje, da je oseba odsotna iz Republike Slovenije več kot 15 dni. V tem primeru se šteje odločba kot nepravnomočna, urad ji izda novo odločbo z na novo ugotovljenimi okoliščinami.

Denarno pomoč in denarno pomoč za zasebno nastanitev izplačuje urad mesečno na plačilni račun osebe z začasno zaščito. Denarna pomoč za zasebno nastanitev se lahko s soglasjem osebe z začasno zaščito in soglasjem najemodajalca nepremičnine ali osebe, ki je sklenila dogovor o uporabi

nepremičnine, nakaže tudi na plačilni račun najemodajalca ali navedene osebe. Če oseba z začasno zaščito ne more odpreti plačilnega računa, se denarna pomoč in denarna pomoč za zasebno nastanitev lahko izplačata v gotovini v prostorih, ki jih določi urad.

K 43. členu (spremembe, ki vplivajo na odmero denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev)

Oseba z začasno zaščito, ki ima veljavno odločbo o dodeljeni denarni pomoči ali denarni pomoči za zasebno nastanitev, mora najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je zanje izvedela, uradu sporočiti vse spremembe, ki lahko vplivajo na odmero denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev.

Na podlagi sprememb, ki jih je oseba z začasno zaščito sporočila na podlagi prvega odstavka tega člena ali jih je urad ugotovil po uradni dolžnosti in ki vplivajo na upravičenost ali višino denarne pomoči ali denarne pomoči za zasebno nastanitev, urad izda odločbo, s katero razveljavi veljavno odločbo o dodeljeni denarni pomoči ali denarni pomoči za zasebno nastanitev in ugotovi prenehanje upravičenosti ali določi drugo višino ali drugo obdobje prejemanja. Če je oseba z začasno zaščito še naprej upravičena do prejemanja denarne pomoči ali denarne pomoči za zasebno nastanitev, urad na podlagi ugotovljene spremembe na novo odloči o pravici do denarne pomoči ali denarne pomoči za zasebno nastanitev za obdobje od prvega dneva meseca, ki sledi mesecu obvestila o spremembi ali ugotovitvi spremembe po uradni dolžnosti, do izteka do tedaj veljavne odločbe. Če gre za spremembo, zaradi katere je treba določiti krajše obdobje prejemanja ali nižjo višino sredstev, urad ne glede na prejšnji stavek odloči za obdobje od prvega dneva meseca, ki sledi mesecu nastopa spremembe, do izteka do tedaj veljavne odločbe. Če gre za spremembo, zaradi katere je treba določiti prenehanje upravičenosti, urad o tem odloči s prvim dnevom meseca, ki sledi mesecu nastopa spremembe.

Urad lahko, če je oseba z začasno zaščito odsotna iz Republike Slovenije za več kot en mesec, odloči o prenehanju upravičenosti in takoj ustavi izplačilo denarne pomoči in denarne pomoči za zasebno nastanitev. Urad lahko tako ravna tudi, kadar se oseba z začasno zaščito preseli v nastanitveni center, v drugo nastanitveno kapaciteto iz 32. člena tega zakona, kjer je osebi z začasno zaščito zagotovljena prehrana ali ji je bivanje zagotovljeno drugače.

Če osebi preneha pravica do denarne pomoči, ji preneha tudi pravica do denarne pomoči za zasebno nastanitev.

Urad lahko za namen ugotavljanja odsotnosti in odhoda iz RS preverja vse dejstva in okoliščine povezane z dejanskim prebivanjem oseb z začasno zaščito. Urad lahko dejstva in okoliščine preverja tudi na naslovu prijavljenega začasnega prebivanja v RS.

K 44. členu (neupravičeno prejeta sredstva)

Člen določa, kaj se zgodi, če oseba z začasno zaščito neupravičeno pridobi denarno pomoč ali denarno pomoč za zasebno nastanitev.

Če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito neupravičeno prejela denarno pomoč oziroma denarno pomoč za zasebno nastanitev, urad izda odločbo o vračilu neupravičeno prejetih sredstev. Oseba z začasno zaščito mora neupravičeno prejeta denarno pomoč in denarno pomoč za zasebno nastanitev vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe o vračilu neupravičeno prejetih sredstev. Če je oseba z začasno zaščito še naprej upravičena do prejemanja denarne pomoči oziroma denarne pomoči za zasebno nastanitev, pa neupravičenih prejetih sredstev ne vrne v 30 dneh od vročitve odločbe iz prvega odstavka tega člena, se neupravičeno prejeta sredstva poračunajo z naslednjimi denarnimi pomočmi oziroma denarnimi pomočmi za zasebno nastanitev.

K 45. členu (zdravstveno varstvo)

Ta člen določa, da je osebi z začasno zaščito ves čas trajanja začasne zaščite na voljo nujna medicinska pomoč, omogočen ji mora biti nujen reševalni prevoz in pravica do nujne zobozdravstvene

pomoči, nujnega zdravljenja in neodložljivih zdravstvenih storitev po odločitvi lečečega zdravnika, zdravil, predpisanih na recept s pozitivne liste, in pripomočkov, kot jih določajo pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja, cepljenje, zdravstveno varstvo žensk in pravica do obveznih zdravstvenih pregledov pred vključitvijo v izobraževanje in v času izobraževanja v osnovni oziroma srednji šoli, enako kot to velja za državljane Republike Slovenije. Zdravstvena komisija lahko odobri širši obseg zdravstvenega varstva v utemeljenih primerih. Utemeljeni primeri, v katerih komisija lahko odloči o dodatnih zdravstvenih storitvah, lahko vključujejo potrebe po dolgotrajnem ali specializiranem zdravljenju, ki presegajo osnovne zdravstvene storitve. To vključuje primere, kjer osnovno zdravstveno varstvo ne zadostuje za obvladovanje zdravstvenega stanja posameznika, oziroma gre za situacije, kjer bi pomanjkanje dodatnih storitev ogrozilo zdravje ali življenje osebe.

Osebe z začasno zaščito, ki so mladoletne, so upravičene do zdravstvenega varstva v enakem obsegu kot otroci, ki so obvezno zdravstveno zavarovani kot družinski člani. V enakem obsegu so do zdravstvenega varstva upravičene tudi šolajoče se osebe z začasno zaščito po 18. letu starosti, in sicer do konca šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

Stroške zdravljenja na podlagi tega člena krije urad.

Ne glede na navedeno se določbe tega člena, ki opredeljujejo prej navedene pravice iz zdravstvenega varstva, ne uporabljajo za osebe z začasno zaščito in njihove družinske člane v primerih, ko je oseba z začasno zaščito v delovnem razmerju v Republiki Sloveniji, oziroma v drugih primerih, ko bi bila oseba z začasno zaščito in njeni družinski člani obvezno zdravstveno zavarovana v skladu z določbami Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

K 46. členu (posebna oblika denarne pomoči po smrti družinskega člana)

Z določbo se posebej ureja pravica osebe z začasno zaščito do posebne oblike denarne pomoči po smrti družinskega člana. O pravici iz tega člena odloča urad, ki zagotavlja tudi sredstva za njeno izvajanje.

K 47. členu (posebna oblika denarne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba)

Z določbo se posebej ureja pravica osebe z začasno zaščito do posebne oblike denarne pomoči kot pomoči pri kritju stroškov pogreba. O pravici iz tega člena odloča urad, ki zagotavlja tudi sredstva za njeno izvajanje.

K 48. členu (dostop na trg dela)

Oseba z začasno zaščito ima v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje in delo tujcev, prost dostop na trg dela, enako se lahko vključi v programe usposabljanja ali opravlja pripravništvo v skladu s predpisi. Kritje stroškov programov usposabljanja in opravljanja pripravništev je urejeno s sistemsko zakonodajo. Določba sledi ureditvi iz 12. člena Direktive 2001/55/ES.

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do prostega dostopa na trg dela že v skladu s 7. točko drugega odstavka 6. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 42/23), zato je 48. člen predloga tega zakona pojasnilne narave. Pravico do prostega dostopa na trg dela oseba z začasno zaščito uveljavlja z izkaznico osebe z začasno zaščito.

Smiselno enako, kot je urejeno za osebe z mednarodno zaščito, se predvideva tudi ureditev pravice osebe z začasno zaščito za primer brezposelnosti v skladu s predpisi, ki urejajo trg dela.

K 49. členu (pravica do predšolske vzgoje in izobraževanja)

V praksi se je pokazalo, da je potrebna tudi vključitev pravice do predšolske vzgoje in v glasbene šole za osebe z začasno zaščito. Z vključitvijo otrok v vse izobraževalne procese se tudi staršem, ki so

osebe z začasno zaščito, omogoča dostop na trg dela, saj je za njihove otroke z zagotovljenim varstvom poskrbljeno za del dneva.

Oseba z začasno zaščito je upravičena tudi do vključitve v predšolsko vzgojo. Pri tem se upošteva, da vključitev otroka v predšolsko vzgojo oziroma v vrtec po zakonu ni obvezna. V vrtec se lahko vpiše vsak otrok, vrtec pa ga vključi, če ima zanj prosto mesto in če izpolnjuje pogoje iz 20. člena Zakona o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 – ZIUZGK, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 94/10 – ZIU, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 55/17 in 18/21), ki so:

- otrok mora dopolniti najmanj starost 11 mesecev;
- starši več ne koristijo starševskega dopusta v obliki polne odsotnosti z dela;
- starši morajo predložiti potrdilo pediatra o zdravstvenem stanju otroka, ki vključuje tudi cepilni status.

Oseba z začasno zaščito, ki je dijak ali študent, je upravičena do državne štipendije in nastanitve v dijaških in študentskih domovih pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Stroške izobraževanja osebe z začasno zaščito krijeta ministrstvo, pristojno za izobraževanje, oziroma ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, v enakem obsegu in pod enakimi pogoji, kot to velja za državljane Republike Slovenije, razen stroškov vključitve v predšolsko vzgojo.

Oseba z začasno zaščito, ki je učenec, ima pravico do brezplačnega prevoza v skladu z zakonom, ki ureja osnovno šolo. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, lokalni skupnosti povrne tudi stroške prevoza za osebo z začasno zaščito, ki je učenec, za relacije, ki niso vključene v redne šolske prevoze, ki jih lokalna skupnost organizira in financira za učence osnovne šole. Način zagotavljanja sredstev za prevoze iz tega odstavka podrobneje določi vlada.

Individualne stroške, povezane z izobraževanjem za posamezno osebo iz prvega odstavka tega člena, ki ne spadajo v okvir systemskega financiranja iz tretjega odstavka, si oseba z začasno zaščito zagotavlja sama. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, zagotavlja dodatna sredstva za financiranje učbenikov in drugega učnega gradiva, ki ga osnovna šola izposoja ali daje v uporabo iz učbeniškega sklada učencem, ki so osebe z začasno zaščito, glede na njihovo število pod enakimi pogoji, ki veljajo za vse učence. Če ima srednja šola učbeniški sklad, zagotavlja ministrstvo, pristojno za izobraževanje, tudi sredstva, ki bi jih šola zaračunala kot izposojevalnino za učbenike osebi z začasno zaščito, ki je dijak, pod enakimi pogoji, kot veljajo za vse dijake.

Oseba z začasno zaščito, ki je učenec in je vpisana v osnovno šolo ter se redno izobražuje in je prijavljena na malico ali kosilo, ima pravico do subvencije malice ali kosila v skladu z zakonom, ki ureja šolsko prehrano, in zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Oseba z začasno zaščito, ki je dijak in je vpisana v srednjo šolo ter se redno izobražuje, ima pravico do subvencije malice v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

V sedmem, osmem in devetem odstavku se določajo način priznavanja izobrazbe za osebe z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne morejo dokazati z dokumenti, pravna podlaga, da se lahko zaradi vpisa oseb z začasno zaščito, ki kandidirajo za vpis v programe z omejitvijo vpisa, razpišejo dodatna mesta, ter pravna podlaga za vpis zunaj predpisanih vpisnih rokov. V desetem odstavku je predvideno, da se lahko (ne glede na določbe pravilnikov, ki urejata vpis v srednje šole in višje strokovno izobraževanje) oseba z začasno zaščito vpiše v izobraževalne programe tudi med šolskim letom, če ima izobraževalni zavod razpoložljiva mesta.

Osebe z začasno zaščito se lahko v skladu z enajstim odstavkom pod enakimi pogoji in v enakih postopkih kot državljani Republike Slovenije namestijo v strokovne centre za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v skladu z družinskim in kazenskim zakonikom ter

zakonom, ki ureja obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju.

K 50. členu (žepnina)

Osebi z začasno zaščito, ki je nastanjena v nastanitvenem centru ali v drugih objektih iz drugega odstavka 32. člena tega zakona, kjer je zagotovljena prehrana, in izjavi, da je brez dohodkov, prejemkov, premoženja ali zavezancev, urad dodeli žepnino in ji o tem izda potrdilo. Ker je namen žepnine in denarne pomoči enak, so tudi pogoji, opredeljeni v drugem odstavku, enaki kot za osebe, ki zaprosajo za denarno pomoč. Višina mesečne žepnine se po dveh letih od priznanja statusa začasne zaščite v Republiki Sloveniji zmanjša za 50 %. S tem se smiselno sledi ureditvi iz 41. člena tega zakona. Žepnina se dodeli v višini 30 % osnovnega zneska minimalnega dohodka, zaokroženega na celo število, in se izplačuje mesečno. Za ženske nad 63 let in moške nad 65 let pa 55 % osnovnega zneska minimalnega dohodka. Če oseba z začasno zaščito sporoči spremembo ali urad ugotovi spremembo glede dohodkov, prejemkov, premoženja ali zavezancev, se sprememba upošteva v mesecu, ki sledi mesecu obvestila o spremembi. Odločbo o ustavitvi izplačevanja žepnine izda pooblaščen uradna oseba. Zoper odločbo je mogoč ugovor v roku treh dni, vendar ta ne zadrži njene izvršitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Žepnina je namenjena zagotovitvi materialne oskrbe in nakupu vseh pripomočkov, ki so potrebni za dostojno življenje.

Če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito neupravičeno prejemala žepnino, urad izda odločbo o vračilu neupravičeno prejete žepnine. Oseba z začasno zaščito mora neupravičeno prejeto žepnino vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe.

K 51. členu (celovitost družine)

V skladu z načelom ohranjanja enotnosti družine na podlagi tega zakona se status začasne zaščite prizna tudi družinskemu članu, ki je skupaj z osebo z začasno zaščito v Republiki Sloveniji. Gre za dopolnitev pravice do združevanja družine, ki je v skladu z Direktivo 2001/55/ES omejena le na družinske člane, ki se nahajajo v drugi državi članici Evropske unije in imajo tam priznано začasno zaščito, ter na družinske člane, ki so v izvorni državi ali v tujini in bi tudi sami lahko bili upravičeni do statusa začasne zaščite. Z določbo se vzpostavlja ohranjanje enotnosti družine tako, da bodo lahko družinski člani imeli enak pravni status kot oseba z začasno zaščito. Kot družinski člani so v skladu z definicijo v 10. točki 3. člena tega zakona opredeljeni državljani tretje države ali osebe brez državljanstva, ki so člani družine, ki je obstajala že pred prihodom v Republiko Slovenijo. Določba se nanaša na tiste družinske člane, ki sami ne bi bili upravičeni do statusa začasne zaščite v skladu z 12. členom tega zakona. Ne glede na navedeno je relevantna presoja obstoja izključitvenih razlogov iz 13. člena in razlogov za prenehanje statusa začasne zaščite iz 19. člena tega zakona. Če so ti podani, se status začasne zaščite družinskemu članu ne more priznati.

Oseba z začasno zaščito lahko pravico do celovitosti družine uveljavlja z vložitvijo vloge za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana pri pristojnem organu. K vlogi za priznanje statusa začasne zaščite mora predložiti listinske dokaze, ki izkazujejo družinsko vez in istovetnost njenega družinskega člana. Če oseba z začasno zaščito nima listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti njenega družinskega člana in jih ne more pridobiti, mora v vlogi za priznanje statusa začasne zaščite za družinskega člana navesti vsa dejstva o družinskem članu, s katerimi se želi združiti, zlasti njegovo osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov prebivališča in podatke o tem, kje v času vložitve prošnje biva, ter navesti razlog, zakaj listinskih dokazov za izkazovanje družinskih vezi ali istovetnosti družinskega člana ne more pridobiti.

K 52. členu (združevanje družine)

Oseba z začasno zaščito ima pravico do združitve družine, če je bila od družinskih članov ločena zaradi okoliščin množičnega prihoda. Gre za osnovni pogoj, ki ga določa že 15. člen Direktive 2001/55/ES. Kot množičen prihod je v skladu z 2. točko 3. člena tega zakona opredeljen prihod večjega števila razseljenih oseb, ki prihajajo iz posamezne tretje države ali regije, če je njihov prihod na ozemlje

Evropske unije spontan ali organiziran. Obstoj množičnega prihoda je osnovni pogoj za uvedbo začasne zaščite v skladu z Direktivo 2001/55/ES. Pri pogoju, da je bila oseba z začasno zaščito ločena od svojih družinskih članov zaradi okoliščin množičnega prihoda, pa gre za najrazličnejše dejanske situacije, ki so povezane z množičnim prihodom in zaradi katerih so bili ločeni.

Pravica je v skladu s 15. členom Direktive 2001/55/ES omejena na družinske člane, ki se nahajajo v drugi državi članici Evropske unije in imajo tam priznan status začasne zaščite, ter družinske člane, ki se nahajajo v izvorni državi ali regiji ali v tretji državi in izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa začasne zaščite v skladu z 12. členom tega zakona. Pravica do združevanja družine osebe z začasno zaščito je namreč samostojno in bistveno drugače urejena v Direktivi 2001/55/ES, saj so osebe z začasno zaščito v skladu s točko b) drugega odstavka 3. člena Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine izrecno izključene iz uporabe Direktive Sveta 2003/86/ES.

Pravica do združevanja družine osebe z začasno zaščito je urejena v dveh vidikih, in sicer da se njen družinski član že nahaja v Evropski uniji in ima v drugi državi članici Evropske unije priznan status začasne zaščite. V tem primeru se smiselno uporabljajo pravila postopka o premestitvi v skladu z 62. členom tega zakona, kar sledi tudi ureditvi v Direktivi 2001/55/ES, ki v teh primerih napotuje na postopek premestitve v skladu s 24. in 25. členom Direktive 2001/55/ES.

Drugi vidik pravice do združevanja družine osebe z začasno zaščito pa se nanaša na družinske člane, ki se nahajajo v izvorni državi ali regiji ali v drugi državi članici in tudi sami izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa začasne zaščite v skladu z 12. členom tega zakona in obveznostjo držav članic v skladu s tretjim odstavkom 15. člena Direktive 2001/55/ES. Ureditev postopkovnega vidika združevanja družine v teh primerih smiselno sledi ureditvi pravice do združevanja družine osebe z mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, se pa od te vendarle razlikuje predvsem glede pogojev, ki veljajo za združevanje družine osebe z mednarodno zaščito, kar sledi drugačni ureditvi v skladu z Direktivo 2001/55/ES. Razlikuje se tudi pri pristojnosti, saj je kot organ, pristojen za uveljavljanje pravice do združevanja družinskega člana osebe z začasno zaščito, ki se nahaja v izvorni državi ali regiji, določen pristojni organ, kar sledi sistematiki tega zakona.

K 53. členu (obveščenost o pravicah in dolžnostih)

Oseba z začasno zaščito mora biti seznanjena s pravicami in obveznostmi iz tega zakona, pri čemer ji urad v ta namen zagotovi in pošlje ustrezne informacije, predvsem s področij nastanitve, uveljavljanja denarnih pomoči, zdravstvenega varstva, izobraževanja in zaposlovanja, v jeziku, ki ga razume.

K 54. členu (pomoč pri uveljavljanju pravic in vključevanju v družbo)

Z določbo se določi, da pomoč pri uveljavljanju pravic oseb z začasno zaščito zagotavlja urad. Pravica do pomoči pri uveljavljanju pravic iz tega zakona se dopolnjuje s pravico do enkratne brezplačne udeležbe v programu učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe in do enkratnega brezplačnega preizkusa znanja slovenskega jezika, kot je ta urejena, tudi za osebe z začasno zaščito, v zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

Za gluhe osebe se zagotavlja tolmač za znakovni jezik po enakem postopku, kot je določeno v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02).

K 55. členu (oseba z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva)

Določba posebej opredeljuje položaj osebe z začasno zaščito, ki je mladoletnik brez spremstva. Temu se postavi skrbnik v skladu z družinskim zakonikom.

K 56. členu (dolžnosti osebe z začasno zaščito)

Določba ureja dolžnosti osebe z začasno zaščito. Ta mora spoštovati ustavno ureditev, predpise in druge splošne akte v Republiki Sloveniji ter ukrepe državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti. Organe, pristojne za pomoč pri vključevanju v okolje, mora obveščati o vseh spremembah,

ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti in ki so taksativno navedeni v določbi. Gre za podatke, ki pomembno vplivajo na uveljavljanje pravic in izvrševanje dolžnosti oseb z začasno zaščito v Republiki Sloveniji, poleg tega so pomembni tudi za status začasne zaščite.

K 57. členu (izkaznica osebe z začasno zaščito)

Določba določa, da se osebi z začasno zaščito izda izkaznica, ki velja kot dokument, s katerim oseba z začasno zaščito lahko dokazuje tudi istovetnost, in kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji ter velja do prenehanja statusa začasne zaščite v skladu z 19. členom tega zakona.

Za razbremenitev upravnih enot in prosilcev glede obveznosti osebne vročitve izkaznice na pristojni upravni enoti se poleg te možnosti po vzoru ureditve vročitve osebne izkaznice po Zakonu o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 35/11, 41/21 in 199/21) urejata možnost vročitve osebi, ki jo je za to pooblastil prosilec ali njegov zakoniti zastopnik, in možnost vročitve po pošti.

Določa se tudi, da v primeru, ko je prosilec vlogo podal na upravni enoti zunaj območja, kjer je nastanjen in je zato tudi izkaznico izdala upravna enota iz območja, kjer prosilec ni nastanjen, naj se vročitev izdane izkaznice izvede samo osebno po pošti, ne pa osebno na upravni enoti, na območju katere je prosilec nastanjen.

Predlog sedmega odstavka določa oprostitev plačila upravne takse in stroškov tiskovine v postopku izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito.

S predlogom od osmega do petnajstega odstavka se urejajo primeri pogrešitve, izgube in tatvine izkaznice osebe z začasno zaščito, izdaje nove izkaznice v primeru spremembe podatkov, ki jih izkaznica vsebuje, in obveznosti vrnitve izkaznice v primeru prenehanja statusa začasne zaščite. Predlog vsebinsko sledi ureditvi enakih situacij v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, in v zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

K 58. členu (vsebina izkaznice)

Določba opredeljuje vsebino izkaznice osebe z začasno zaščito. Izkaznica vsebuje podatek o osebnem imenu, datumu rojstva, EMŠO, spol, državljanstvo, fotografijo, serijsko številko in pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

K 59. členu (izdaja potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito)

Ker so osebe z začasno zaščito v skladu s petim odstavkom 3. člena ZTuj-2 izvzete iz uporabe navedenega zakona, razen če ni z zakonom navedeno drugače, ne morejo pridobiti potnega lista za tujca. S predlogom se izrecno ureja možnost osebe z začasno zaščito, da pridobi potni list za tujca, pri čemer se predlaga uporaba Ztuj-2, saj tudi izkaznica osebe z začasno zaščito velja kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji.

K 60. členu (prijava začasnega prebivališča)

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas trajanja začasne zaščite. Osebi z začasno zaščito se po 57. členu tega zakona izda izkaznica osebe z začasno zaščito, ki velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji. Obveznost prijave in odjave v Republiki Sloveniji ureja Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16, 36/21 in 3/22 – Zdeb; v nadaljnjem besedilu: ZPPreb-1), po katerem je tujec zavezan k prijavi začasnega prebivališča, če ima v Republiki Sloveniji veljavno dovoljenje za začasno prebivanje, potrdilo o prijavi prebivanja, vizum za dolgoročno prebivanje ali je vložil prošnjo za izdajo ali podaljšanje veljavnosti dovoljenja za začasno prebivanje, izdajo nadaljnjega dovoljenja za začasno prebivanje ali izdajo ali obnovo potrdila o prijavi prebivanja, ki mu po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji (tako v prvem odstavku 10. in 12. člena ZPPreb-1).

Ker izkaznica osebe z začasno zaščito velja kot dovoljenje za začasno prebivanje, je tako dana podlaga tudi za prijavo začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, ki je poleg registracije naslova pomembna

predvsem zaradi pravic, ki jih osebe z začasno zaščito uveljavljajo na drugih področjih (npr. do otroškega dodatka itn.) in jih posamezna področna zakonodaja veže na prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji.

ZPPreb-1 med pogoji za prijavo prebivališča določa, da mora biti naslov v Republiki Sloveniji, na katerem se prijavlja začasno prebivališče, določen v registru prostorskih enot, delu stavbe mora biti določena hišna številka, delu večstanovanjske stavbe pa tudi številka stanovanja. Poleg tega mora biti del stavbe ali del večstanovanjske stavbe, na katerem se prijavlja začasno prebivališče, namenjen stanovanjski rabi oziroma nastanitvi, njegova uporabna površina pa mora dosegati površinske standarde, določene za prijavo prebivališča.

Pravilnik o določitvi površinskih standardov za prijavo prebivališča (Uradni list RS, št. 67/21 in 120/21) določa normativ uporabne površine dela stavbe za število prijavljenih oseb v posameznem stanovanju oziroma delu stavbe, namenjene nastanitvi, in sicer najmanj 8 m² uporabne površine na prijavljeno osebo, na naslovih stanodajalcev pa najmanj 6 m² uporabne površine na prijavljeno osebo. Površinski standardi pa ne veljajo za naslove delov stavb za posebne družbene skupine oziroma za posebne namene (stavbe za bivanje starejših, študentov in otrok, kot so dijaški in študentski domovi, domovi za starejše, domovi za terapevtske skupine, zavetišča za brezdomce, bivalne enote, namenjene začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb, zavodi za prestajanje kazni, prevzgojni domovi, vzgojni zavodi, zavodi za usposabljanje oziroma njihovi dislocirani oddelki, domovi za skupnosti in druge stavbe, namenjene za izvajanje socialnih programov, ki vključujejo bivanje).

Glede na različne možnosti nastanitve oseb z začasno zaščito, tudi na zasebnih naslovih, se, da bi se izognili težavam pri prijavi prebivališča na naslovih, ki po vrsti rabe ali velikosti uporabne površine ne bi izpolnjevali pogojev za prijavo prebivališča, določa izjema, po kateri bi lahko osebe z začasno zaščito prijavile začasno prebivališče tudi na naslovih, ki po vrsti rabe, kot je vodena v evidencah Geodetske uprave Republike Slovenije, niso namenjeni stanovanjski rabi ali nastanitvi (npr. v preurejenih poslovnih ali športnih objektih itn.), ali pa so namenjeni nastanitvi, a njihova uporabna površina ne dosega površinskega normativa.

Še vedno pa mora biti naslov naveden v registru prostorskih enot, prav tako mu mora biti določena hišna številka in v večstanovanjski stavbi tudi številka stanovanja, v nasprotnem primeru prijava začasnega prebivališča do ravni naslova ni mogoča. Če naslov teh pogojev ne izpolnjuje, ZPPreb-1 že določa postopek in ravnanje v takih primerih.

V tretjem odstavku se določi pravna podlaga za avtomatično podaljševanje prijave prebivališča. Brez tega bi namreč v praksi osebe kljub veljavni začasni zaščiti, ki se podaljšajo avtomatično, lahko ostale brez formalno prijavljenih naslovov. ZPPreb-1 sicer posameznika zavezuje k spremembi naslova in odjavi prebivališča po odhodu v tujino, zato avtomatično podaljševanje že prijavljenega naslova lahko zagotavlja ustrezno kontinuiteto aktualnega naslova.

K 61. členu (sodelovanje z drugimi državami članicami Evropske unije in UNHCR)

Določba določa obveznost sodelovanja Republike Slovenije z drugimi državami članicami Evropske unije in obveznost sodelovanja državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti v Republiki Sloveniji z Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce (v nadaljnjem besedilu: UNHCR) v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na osebe z začasno zaščito. Predvideva se tudi izrecna pravna podlaga za izmenjavo podatkov oseb z začasno zaščito v skladu s 70. členom tega zakona za izvajanje 3. točke prvega odstavka 19. člena in tretjega odstavka 62. člena tega zakona ter Direktive 2001/55/ES. V skladu s 3. točko prvega odstavka 19. člena tega zakona osebi z začasno zaščito preneha status začasne zaščite, če pridobi status mednarodne zaščite, dovoljenje za prebivanje ali status začasne zaščite v drugi državi, za preverjanje teh okoliščin pa je nujno posredovanje podatkov osebe z začasno zaščito. Ureditev v skladu z Direktivo 2001/55/ES se pomembno razlikuje od ureditve, ki velja za prosilce za mednarodno zaščito in osebe z mednarodno zaščito na ravni Evropske unije, kjer

je vzpostavljen sistem Eurodac v skladu z Uredbo (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Uredbe (EU) št. 604/2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva, in o zahtevah za primerjavo s podatki iz sistema Eurodac, ki jih vložijo organi kazenskega pregona držav članic in Europol za namene kazenskega pregona, ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1077/2011 o ustanovitvi Evropske agencije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (prenovitev).

V skladu s prvim odstavkom 27. člena Direktive 2001/55/ES se predlaga tudi pravna podlaga za imenovanje nacionalne kontaktne točke za namene sodelovanja.

K 62. členu (premestitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije)

Z določbo se ureja postopek premestitve osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije. Določba sledi ureditvi iz 26. člena Direktive 2001/55/ES. Ureditev sledi veljavnemu Pravilniku o postopku premestitve oseb z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 110/05). Ker omenjeni pravilnik ureja vsebino, ki se ureja z zakonom, se predlaga, da se postopek premestitve osebe z začasno zaščito uredi v tem zakonu.

K 63. členu (zbirke osebnih podatkov)

Predlog člena navaja evidence, ki se vodijo za opravljanje nalog, določenih s tem zakonom. Gre za evidence o prosilcih, osebah z začasno zaščito, pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito, listinah, izdanih na podlagi tega zakona, osebah, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, in izmenjenih podatkih iz tretjega odstavka 70. člena tega zakona. Evidence se vodijo v elektronski obliki v zbirkah osebnih podatkov, ki jih upravlja ministrstvo, in zagotavljajo vodenje dnevnika obdelave v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, in sicer tako, da se shranjujejo podatki o tem, kdo in kdaj je izvajal posamezna opravila v zvezi s posameznim podatkom ali dokumentom in s katerim razlogom. Ministrstvo ima za vse evidence, ki jih upravlja, vzpostavljen sistem revizijskih sledi, z natančnim časovnim zapisom v obliki dnevnikov dela, ki omogoča pregled vseh zapisov, povezanih z vsemi poslovnimi dogodki in vsemi shranjenimi informacijami od nastanka podatka ali informacije do trenutnega stanja.

K 64. členu (evidenca o prosilcih)

Evidenca prosilcev se na podlagi CR-številke poveže z evidenco o dogodkih, ki jo vodi policija v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije, v katero vnese podatke o razseljenih osebah, ki jih zbere v okviru registracijskega postopka v skladu s prvim odstavkom 15. člena tega zakona. Iz evidence, ki jo vodi policija, se v evidenco o prosilcih prevzamejo naslednji osebni podatki prosilca: osebno ime, datum in kraj rojstva, spol, državljanstvo, naslov bivanja v Republiki Sloveniji in datum vstopa v Republiko Slovenijo. Pri tem gre za enostransko povezovanje evidenc za hitrejšo in gospodarno izvedbo postopka vložitve vloge za priznanje statusa začasne zaščite in zagotovitve pravic, ki pripadajo proslcem v skladu s predlogom tega zakona, ter za hitrejše odločanje o statusu začasne zaščite, sledi se tudi namenu poenostavitve postopkov, ki so predvideni v skladu s predlogom tega zakona. Pristojni organ bo tako lahko iz policijske evidence prevzel podatke, ki jih je prosilec že navedel v okviru registracijskega postopka v skladu s prvim odstavkom 15. člena, in jih vnesel v vlogo za priznanje statusa začasne zaščite, ki jo bo prosilec dopolnil s preostalimi podatki, potrebnimi za odločitev o statusu začasne zaščite in ki niso bili zbrani že v okviru registracijskega postopka na policiji. Pri tem se v evidenco o prosilcih prevzamejo le tisti podatki, ki so bili zbrani v okviru registracijskega postopka v skladu s prvim odstavkom 15. člena tega zakona, pristojni organ teh podatkov tako ne bo zbiral znova. Navedeni podatki se zberejo le enkrat, uporabijo pa se tako za registracijski postopek kot za vložitev vloge za priznanje statusa začasne zaščite ter zagotavljanje pravic in dolžnosti proslcem.

Preneseni podatki se bodo, če bo prosilec zamudil z rokom za vložitev vloge za priznanje statusa začasne zaščite, nepovratno uničili. Pristojni organ bo kljub temu osebne podatke prosilca lahko vnesel

v evidenco o prosilcih, če bo ta pozneje, po poteku treh delovnih dni, vložil vlogo, saj to možnost še vedno ima, ne bodo pa se več mogli uporabiti preneseni podatki, saj bodo nepovratno uničeni (ti bodo morali biti vneseni znova, in sicer na podlagi vloge za priznanje statusa začasne zaščite). Preneseni podatki se v nadaljevanju postopka po vložitvi vloge za priznanje statusa začasne zaščite vodijo na podlagi vloge statusa začasne zaščite.

Evidenco o prosilcih obdelujejo tako pristojni organ, ministrstvo kot urad in vsebuje osebne podatke, ki jih prosilec navede na vlogi za priznanje statusa začasne zaščite.

Po pravnomočnosti odločitve o vlogi za priznanje statusa začasne zaščite se osebni podatki prosilca, ki se vodijo v evidenci o prosilcih, blokirajo, tako da se prepreči njihova nadaljnja obdelava, razen podatki o vrsti in datumu odločitve, o osebnem imenu, datumu rojstva, kraju rojstva, spolu in državljanstvu prosilca. Dostop do blokiranih podatkov dovoli upravljavec iz drugega odstavka 63. člena tega zakona pristojnim državnim organom zaradi pregona kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, v drugih primerih, ko tako določa zakon, na podlagi izrecne zahteve ali privolitve prosilca ali na zahtevo sodišča. Blokiranje podatkov pomeni, da njihova nadaljnja obdelava ni več mogoča, kar pomeni tudi, da ni več možen vpogled v takšne podatke, razen kadar dostop odobri upravljavec (tj. ministrstvo) iz prej navedenih razlogov.

K 65. členu (evidenca o osebah z začasno zaščito)

V evidenco o osebah z začasno zaščito se pred blokiranjem podatkov prenesejo nekateri podatki iz evidence o prosilcih (osebno ime datum, kraj in država rojstva ter EMŠO, fotografija; spol, državljanstvo, zakonski stan, osebno ime in naslov stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov, ki že prebivajo v Republiki Sloveniji ali ki spremljajo prosilca, in podatki o skrbnikih za posebni primer za prosilce, ki so mladoletniki brez spremstva, ter osebno ime, datum rojstva in stalno prebivališče skrbnika za posebni primer). Predvideva se, da imajo pravico obdelave osebnih podatkov tako pristojni organ, ministrstvo kot urad.

Osebni podatki iz evidence o osebah z začasno zaščito, razen podatkov o osebnem imenu, datumu rojstva, kraju rojstva, spolu in državljanstvu osebe z začasno zaščito, se ob prenehanju statusa začasne zaščite blokirajo, tako da se prepreči njihova nadaljnja obdelava. Dostop do blokiranih podatkov dovoli upravljavec iz drugega odstavka 63. člena tega zakona pristojnim državnim organom zaradi pregona kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, v drugih primerih, ko tako določa zakon, na podlagi izrecne zahteve ali privolitve osebe z začasno zaščito ali na zahtevo sodišča. Pri tem velja enaka ureditev blokiranja osebnih podatkov, kot velja za prosilce.

K 66. členu (evidenca o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito)

Podatke iz evidence o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito obdeluje urad za odločanje o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito v skladu s V. in VI. poglavjem tega zakona. Za zagotovitev ustrezne nastanitve prosilcev in odločanje o pravicah prosilcev in oseb z začasno zaščito evidenca vsebuje tudi podatke o nastanitvi prosilcev in oseb z začasno zaščito v nastanitvene centre in druge nastanitvene kapacitete iz 32. člena tega zakona, nastanitvi prosilcev in oseb z začasno zaščito, ki so mladoletniki brez spremstva, v skladu s 34. členom tega zakona ter nastanitvi prosilcev in oseb z začasno zaščito v institucionalno varstvo v skladu s 35. členom tega zakona ter dokumentacijo, ki pri izvajanju nalog v skladu s tem zakonom nastane v času od vložitve vloge za priznanje statusa začasne zaščite do pravnomočne odločitve. Vsebuje tudi podatke o zdravstvenem in psihosocialnem stanju prosilca, kar je relevantno z vidika zagotavljanja ustrezne nastanitve prosilca, posebni prehrani prosilca in osebe z začasno zaščito (podatek je relevanten z vidika možnosti zagotavljanja prehrane, ki ne krši verskega prepričanja prosilcev in oseb z začasno zaščito v nastanitvenih centrih ali drugih nastanitvenih kapacitetah iz 26. in 32. člena tega zakona), maternem jeziku ali jeziku, ki ga prosilec in oseba z začasno zaščito razumeta, vključevanju v predšolsko vzgojo ter v sistem šolanja in izobraževanja, materialni oskrbi prosilca z obleko, obutvijo in sredstvi za osebno higieno ter zagotovitvi prehrane osebe

z začasno zaščito. Evidenca vsebuje tudi druge podatke, ki so pomembni za odločanje o pravicah oseb z začasno zaščito.

K 67. členu (evidenca o listinah, izdanih na podlagi tega zakona)

Evidenco o listinah, izdanih na podlagi tega zakona, sestavljajo evidenca izkaznic, izdanih na podlagi 57. člena tega zakona, evidenca potnih listov za tujca za družinske člane, izdanih na podlagi sedmega odstavka 52. člena tega zakona, in evidenca potnih listov za tujca za osebe z začasno zaščito, izdanih na podlagi 59. člena tega zakona. Za namen izvajanja nalog v skladu s tem zakonom osebne podatke iz evidence o listinah, izdanih na podlagi tega zakona, obdeluje pristojni organ. Pravico obdelave ima tudi ministrstvo.

K 68. členu (evidenca o osebah, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije)

Gre za evidenco osebnih podatkov oseb, ki uživajo začasno zaščito v drugi državi članici Evropske unije, ki jih ministrstvo pridobi za izvedbo postopka premestitve v skladu z 62. členom tega zakona. Osebne podatke oseb z začasno zaščito, priznane v drugi državi članici Evropske unije, obdeluje ministrstvo.

K 69. členu (zbiranje, obdelava in posredovanje osebnih podatkov)

Osebne podatke za vpis v evidence iz prvega odstavka 63. člena tega zakona pristojni organ, urad in ministrstvo pridobivajo neposredno od policije s povezovanjem evidenc v skladu s prvim odstavkom 64. člena tega zakona, od prosilca in osebe z začasno zaščito oziroma njenega zakonitega zastopnika, prič, iz uradnih in drugih zbirk osebnih podatkov iz 71. člena tega zakona ter na podlagi izvedenih aktivnosti zagotavljanja pravic in vključevanja v družbo za osebe z začasno zaščito. Kadar tako določa ta zakon, pristojni organ po uradni dolžnosti sam pridobi podatke. Prosilec in oseba z začasno zaščito oziroma njun zakoniti zastopnik morajo organom, pristojnim za izvajanje tega zakona, dati vse podatke, o katerih pooblaščen organi in organizacije ne vodijo zbirk podatkov. Takšen podatek, ki ga pristojni organ sam pridobi po uradni dolžnosti, je EMŠO.

Posebej je določeno, da upravljavci zbirk osebnih podatkov, ki razpolagajo s podatki, potrebnimi za ugotovitev dejstev v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopkih v skladu s tem zakonom, na podlagi obrazložene pisne zahteve pristojnega organa, urada ali ministrstva brezplačno najpozneje v 15 dni posredujejo zahtevane podatke. Pristojni organ, ministrstvo in urad osebne podatke iz evidenc prvega odstavka 63. člena tega zakona lahko posredujejo le na obrazloženo pisno zahtevo uporabnika, ki izkaže pravno podlago za pridobitev osebnih podatkov, določeno v zakonu, ali na podlagi izrecne pisne privolitve posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo. Izvorni državi se lahko ti podatki posredujejo le s pisnim soglasjem prosilca oziroma osebe z začasno zaščito. Za odstranitev osebe, katere vloga za priznanje statusa začasne zaščite je bila zavrnjena ali zavržena in je bila odrejena njena prisilna odstranitev v izvorno državo, se tujim organom lahko posreduje le osebno ime, datum in kraj rojstva, spol, državljanstvo, podatki o dokumentih, ki jih je izdala izvorna država, ter zadnji naslov v izvorni državi.

Ministrstvo lahko osebne podatke prosilcev in oseb z začasno zaščito ter oseb, katere vloga za priznanje statusa začasne zaščite je bila zavrnjena ali zavržena ali je bil postopek za priznanje njenega statusa začasne zaščite ustavljen in je bila odrejena njena prisilna odstranitev, posreduje državam, ki niso države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, ob pogoju vzajemnosti in za nadzor nad pravilnostjo in zakonitostjo postopka odstranitve v Republiki Sloveniji, če so izpolnjeni pogoji, ki jih za posredovanje osebnih podatkov v države, ki niso države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, določajo predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

K 70. členu (izmenjava podatkov in evidenca o izmenjanih podatkih)

Določba podaja jasno pravno podlago ministrstvu, da izmenjuje osebne podatke oseb z začasno zaščito z drugimi državami članicami Evropske unije, Evropsko komisijo in pridruženimi državami k Schengenskemu zakoniku. Evropska komisija je namreč z državami članicami sklenila dogovor o

obdelavi podatkov za implementacijo platforme za izmenjavo informacij o osebnih podatkih oseb z začasno zaščito. Dogovor je bil sklenjen za učinkovitejše izvajanje 10. in 27. člena Direktive Sveta 2001/55/ES, predvsem pa, da se zagotovi učinkovito uživanje pravic oseb z začasno zaščito v vseh državah članicah ter da se pri tem preprečijo zlorabe in možnost statusov začasne zaščite v več državah članicah hkrati.

Ministrstvo bo tako z drugimi državami članicami in Evropsko komisijo ter pridruženimi državami k Schengenskemu zakoniku izmenjevalo osebne podatke oseb z začasno zaščito, ki ustrezajo podatkom, ki se pridobijo na podlagi 65. člena tega zakona. Podatki, ki se izmenjujejo, temeljijo na dogovoru o obdelavi podatkov za implementacijo platforme za izmenjavo informacij o osebnih podatkih oseb z začasno zaščito (t. i. registracijska platforma). Že priznani status začasne zaščite v drugi državi članici ne bo vplival na priznanje statusa začasne zaščite v Republiki Sloveniji, bo pa morala država članica, v kateri je bila začasna zaščita prvo priznana, to preklicati. Takšna ureditev velja, če države članice Evropske unije izrecno izključijo iz uporabe 11. člen Direktive 2001/55/ES. Smiselno enako bo Republika Slovenija uvedla postopek prenehanja statusa začasne zaščite v skladu s 3. točko prvega odstavka 19. člena in 20. členom tega zakona, kadar bi zadevni osebi z začasno zaščito, priznано v Republiki Sloveniji, pozneje status začasne zaščite priznala druga država članica.

Ministrstvo bo lahko navedene podatke izmenjevalo z državami članicami Evropske unije, Evropsko komisijo in pridruženimi državami k Schengenskemu zakoniku le v času trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona.

Evidenca o izmenjanih podatkih vsebuje podatke iz prvega odstavka tega člena o osebah, glede katerih se izmenjajo podatki.

K 71. členu (pridobivanje osebnih podatkov iz drugih zbirk)

Urad za izvajanje nalog v skladu s tem zakonom brezplačno pridobiva podatke za prosilce in osebe z začasno zaščito iz obstoječih zbirk podatkov. V drugem odstavku se določa, iz katerih obstoječih zbirk podatkov urad brezplačno pridobiva podatke za prosilce in osebe z začasno zaščito.

K 72. členu (uporaba osebnih podatkov)

Osebne podatke prosilcev in oseb z začasno zaščito, potrebne za izdelavo izkaznice osebe z začasno zaščito iz 57. člena tega zakona, potnega lista za tujca za družinske člane iz sedmega odstavka 52. člena tega zakona in potnega lista za tujca za osebe z začasno zaščito iz 59. člena tega zakona, sme uporabljati tudi pooblaščen podjetje ali organ za vnos v navedenim listinam pripadajoče obrazce in za izdelavo listin in jih mora v 30 dneh po uporabi uničiti. Navedena določba je relevantna, ker na primer tiskanje potnih listov za tujca opravi za to pooblaščen podjetje.

K 73. členu (hramba)

Osebni podatki prosilcev in oseb z začasno zaščito iz evidenc iz 63. člena tega zakona se hranijo 20 let po poteku časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona. Po poteku 20 let od poteka trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona se osebni podatki prosilcev in oseb z začasno zaščito arhivirajo. Daljši čas hrambe podatkov je predviden zaradi potreb morebitnih revizijskih postopkov v povezavi z izvajanjem tega zakona in zagotavljanja pravic prosilcev in oseb z začasno zaščito.

Glede na 73. člen predloga zakona se osebni podatki prosilcev in oseb z začasno zaščito iz evidenc iz 63. člena tega zakona hranijo 20 let po poteku časa trajanja začasne zaščite v skladu z 10. in 11. členom tega zakona, nato pa se arhivirajo. Daljši rok hrambe je predviden v povezavi s primerljivo ureditvijo v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito, kjer je predvideno obdobje hrambe osebnih podatkov 50 let. Z vidika podatkov o prosilcih in osebah z začasno zaščito glede na naravo začasnosti instituta začasne zaščite ni potrebno tako dolgo obdobje, kot je v kontekstu zakona, ki ureja mednarodno zaščito, je pa kljub temu potrebno daljše obdobje z vidika morebitnih revizijskih postopkov,

ki bi se nanašali predvsem na uveljavljanje pravic prosilcev in oseb z začasno zaščito in potek postopkov začasne zaščite. Predlog sledi tudi pretekli praksi oseb z začasnim zatočiščem, ki jim je ta status bil priznan v skladu z Zakonom o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 20/97, 94/00 – odl. US, 67/02, 2/04 – ZPNNVSM in 65/05 – ZZZRO) in ki še vedno prosijo na primer za potrdila, da so imele status začasnega zatočišča v Republiki Sloveniji, čeprav je od tega minilo že več desetletij.

K 74. členu (uporaba kazenskih določb)

Z določbo se posebej izrecno ureja uporaba kazenskih določb, če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ne določa drugače. Takšna mednarodna pogodba je na področju začasne zaščite in mednarodne zaščite le Konvencija z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev, spremenjena s protokolom z dne 31. januarja 1967.

Uporabljajo se kazenske določbe ZTuj-2, tako za prosilce kot za osebe z začasno zaščito, pri čemer so taksativno naštetih primeri, v katerih se uporabljajo kazenske določbe ZTuj-2. Pri tem gre za izrecno drugačno ureditev, kot je predvidena v 147.b členu ZTuj-2, v skladu s katero se za osebe z začasno zaščito uporabljajo vse kazenske določbe, urejene v ZTuj-2. Ker je smiselna uporaba le nekaterih kazenskih določb, ne vseh, ki jih določa ZTuj-2, so v predlogu 74. člena tega zakona taksativno naštetih primeri, za katere se uporabljajo kazenske določbe ZTuj-2.

147.b člen ZTuj-2 se za prosilce za začasno zaščito in za osebe z začasno zaščito ne bo uporabljal, ker se s tem členom predloga zakona predmetno vprašanje ureja drugače.

K 75. členu (izkaznica osebe z začasno zaščito)

Izkaznica osebe z začasno zaščito, izdana na podlagi Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), ostane v veljavi do poteka njene veljavnosti.

K 76. členu (dokončanje postopkov)

Vsi postopki, začeti pred začetkom uporabe tega zakona, se nadaljujejo in končajo v skladu z Zakonom o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo).

K 77. členu (izdaja podzakonskih predpisov)

Podzakonske predpise na podlagi tega zakona je treba izdati v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

K 78. členu (subvencija kosila za učence)

Predlog določbe zagotavlja pravico do brezplačnega kosila učencem, ki so prosilci za mednarodno zaščito ali prosilci za začasno zaščito, ki se redno izobražujejo in se prijavijo na kosilo, in sicer do začetka uporabe Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o šolski prehrani – ZŠolPre-1B (Uradni list RS, št. 76/23 z dne 12. 7. 2023). S 1. septembrom 2027 ta določba ne bo več relevantna, saj bo od takrat zagotovljeno brezplačno kosilo vsem učencem, ki se redno šolajo in se prijavijo na kosilo. Brezplačno kosilo je učencu, ki je prosilec za mednarodno zaščito ali začasno zaščito, v prehodnem obdobju zagotovljeno tudi v času, ko dobi status mednarodne zaščite ali začasne zaščite, in sicer od vložitve vloge do odločitve centra za socialno delo o višini subvencije.

K 79. členu (nastanitev v okviru mednarodne zaščite)

Namen določbe je spodbujati k vključevanju v okolje in samostojnemu življenju ter izenačitev možnosti oseb z mednarodno zaščito, ne glede na to, ali so imele predhodno status začasne zaščite ali ne. Denarno nadomestilo za zasebno nastanitev je namenjeno pomoči pri vključevanju v prvem obdobju po prejemu statusa mednarodne zaščite. Osebe s priznano mednarodno zaščito, ki so imele predhodno status začasne zaščite, so imele že kot osebe z začasno zaščito pravice do pomoči pri vključevanju v okolje. Predlagana določba preprečuje, da bi posameznik prejemal denarno pomoč za zasebno nastanitev najprej dve leti kot oseba z začasno zaščito, nato pa še dve leti z možnostjo podaljšanja kot oseba z mednarodno zaščito.

K 80. členu (spremembe in dopolnitve Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja)

Dopolnitev je potrebna, ker v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr. 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21 in 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23) status začasne zaščite ni urejen.

K 81. členu (spremembe Zakona o dohodnini)

S prehodno določbo, ki spreminja Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2), se predlaga sprememba v skladu s pojmovanjem mednarodne zaščite in začasne zaščite. Ustrezno so popravljeni sklici na zakon, ki ureja mednarodno zaščito, zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, in zakon, ki ureja začasno zaščito razseljenih oseb. Pojem začasnega zatočišča se namreč ne uporablja več, poleg tega bi se poleg oseb s statusom begunca morale zajeti tudi osebe s statusom subsidiarne zaščite (skupni pojem za obe kategoriji je oseba z mednarodno zaščito). Vsebinsko se dopolnjuje 10. točka 20. člena ZDoh-2, in sicer tako, da se poleg oseb z mednarodno zaščito in oseb z začasno zaščito dodajo tudi prosilci za mednarodno zaščito in prosilci za začasno zaščito.

K 82. členu (spremembe in dopolnitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev)

S predlogom sprememb in dopolnitev Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B in 122/23 – ZŠtip-1C) se predlaga izenačitev prosilcev za začasno zaščito s prosilci za mednarodno zaščito glede pravice do brezplačne malice in kosila. Sredstva za uveljavljanje pravice do brezplačne malice in kosila zagotovi ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje.

Predlog novega 32.a člena omogoča, da imajo osebe z začasno zaščito, ki so učenci in dijaki, pravico do subvencije malice v višini cene malice, osebe z začasno zaščito, ki so učenci, pa tudi pravico do subvencije kosila v višini cene kosila v času od vložitve vloge do odločitve centra za socialno delo o višini subvencije. Če iz odločbe centra za socialno delo izhaja nižja pravica do subvencije malice za učence in dijake ali do subvencije kosila za učence oziroma ta pravica preneha veljati, se že prejeta pravica ne šteje za neupravičeno prejeto pravico iz javnih sredstev. Enako se ureja tudi za osebe z mednarodno zaščito. Ureditev velja le osebe z začasno zaščito in osebe z mednarodno zaščito, ki so učenci oziroma dijaki, ki so vpisani v osnovno ali srednjo šolo in se redno izobražujejo ter so prijavljeni na malico oziroma kosilo.

K 83. členu (prenehanje veljavnosti in podaljšanje uporabe)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o začasnih zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 65/05, 5/17 – ZTuj-2D in 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), ki pa se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

Z drugim odstavkom se predvideva nadaljnja uporaba določb Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 20/97, 94/00 – odl. US, 67/02, 2/04 – ZPNNVSM in 65/05 – ZZZRO; v nadaljnjem besedilu: ZZZat) in Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02). Podaljšanje uporabe 24.a, 24.b in 25.a člena ZZZat in določbe 3., 4., 8. in 9. člena Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02) je potrebno za zagotovitev nemotenega uživanja statusa tujcev, ki so v skladu s 24.a členom ZZZat pridobili dovoljenje za stalno prebivanje, in sicer do prenehanja statusa tujca z dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji. Navedene določbe je v uporabi ohranil že ZZZRO v prehodni določbi 60. člena. Ker v Republiki Sloveniji še vedno bivajo tujci, ki so pridobili dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji na podlagi 24.a člena ZZZat, je

nujno ohraniti navedene določbe še naprej v uporabi. Dodatno se v skladu z Odlokom o ustanovitvi Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (Uradni list RS, št. 11/17), predvideva, da je za pomoč pri vključevanju oseb, ki so pridobile dovoljenje za stalno prebivanje v skladu z ZZZat, pristojen urad. 25.a člen ZZZat namreč določa pristojnost ministrstva, ki pa od uveljavitve Odloka o ustanovitvi Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (Uradni list RS, št. 11/17) nima več pristojnosti na področju vključevanja.

Z dnem uveljavitve tega zakona se preneha uporabljati določba 7. člena Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02). Za razliko od 60. člena ZZZRO pa se ne ohranja več v uporabi 7. člena Zakona o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. 67/02), saj se ta v svojem besedilu sklicuje na določbo drugega odstavka 8. člena ZZZat, ki pa je z uveljavitvijo ZZZRO leta 2005 prenehala veljati, zaradi česar njegova nadaljnja uporaba ni več relevantna.

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati podzakonski predpisi, izdani na podlagi Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb, ki pa se uporabljajo do uveljavitve predpisov na podlagi tega zakona, če niso v nasprotju s tem zakonom.

K 84. členu (začetek uporabe)

Predlaga se zamik začetka uporabe za tri mesece, kar ustreza roku za pripravo podzakonskih predpisov na podlagi tega zakona. Posebej je določen zamik uporabe prvega, drugega in šestega odstavka 64. člena in četrty odstavka 65. člena tega zakona, in sicer šest mesecev po uveljavitvi tega zakona. To je potrebno za vzpostavitev ustreznih tehničnih zmogljivosti, ki so povezane s povezovanjem policijske evidence in evidence prosilcev. Posebej je določeno tudi, da se začne 70. člen predloga tega zakona uporabljati naslednji dan po uveljavitvi tega zakona. S tem se sledi cilju čim hitrejšega začetka sodelovanja v registracijski platformi, ki je bila vzpostavljena na ravni Evropske unije ter omogoča registracijo oseb z začasno zaščito in preprečevanje morebitnih dvojnih statusov začasne zaščite po več državah članicah hkrati. Republika Slovenija je namreč edina država članica Evropske unije, ki v registracijski platformi še ne sodeluje, saj še ni imela ustrezne zakonske podlage za izmenjavo osebnih podatkov, kar ima negativne posledice z vidika sodelovanja Republike Slovenije v omenjeni platformi ter možnosti nadzora nad morebitnimi dvojnimi statusi začasne zaščite razseljenih oseb v več državah članicah hkrati, to pa predpostavlja tudi finančne posledice, ki nastanejo z morebitnimi podvajanja zagotavljanja pravic oseb z začasno zaščito v več državah članicah hkrati.

K 85. členu (začetek veljavnosti)

Določba določa, kdaj zakon začne veljati. Določeno je, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

S tem zakonom se spreminja ali dopolnjuje:

1. **Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23)**

135.a člen (centralna evidenca)

Za potrebe opravljanja nalog, določenih s tem zakonom in predpisi, ki urejajo področje vzgoje in izobraževanja iz 1. člena tega zakona, za potrebe odločanja o pravicah iz javnih sredstev ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene ministrstvo, pristojno za šolstvo, vzpostavi, vodi, vzdržuje in nadzoruje informatizirano zbirko podatkov (v nadaljnjem besedilu: centralna evidenca).

Centralna evidenca vsebuje naslednje podatke o predšolskih otrocih, učencih, dijakih, študentih višje šole in udeležencih izobraževanja odraslih (v nadaljnjem besedilu: udeleženci vzgoje in izobraževanja):

- enolični identifikator udeleženca vzgoje in izobraževanja,
- ime in priimek,
- EMŠO,
- spol,
- kraj in država rojstva,
- stalno oziroma začasno prebivališče (ulica, hišna številka, kraj, poštna številka, občina, država),
- državljanstvo,
- ime in naslov vzgojno-izobraževalnega zavoda ter matična številka poslovnega subjekta (šifra PRS),
- vzgojno-izobraževalni ali študijski program ter evidenčna številka iz uradnega registra programov (vrsta in področje izobraževanja po KLASIUS),
- starostno obdobje, razred in oddelek, letnik, vzgojna skupina ter razred in predmet v glasbeni šoli in umetniški gimnaziji,
- podatek o prijavi v dijaški dom,
- datum vključitve oziroma datum začetka izobraževanja v vrtcu oziroma šoli,
- datum začetka izobraževanja v vzgojno-izobraževalnem ali študijskem programu,
- datum izpisa iz vrtca oziroma šole,
- datum zaključka izobraževanja v vzgojno-izobraževalnem ali študijskem programu,
- povprečna ocena zadnjega razreda osnovne šole,
- povprečna ocena po letnikih za dijake in študente višjih strokovnih šol,
- status udeleženca: otrok, učenec, dijak vajenec, študent višje šole, udeleženec izobraževanja odraslih, učenec glasbene šole, kandidat brez statusa, ki opravlja izpite,
- način izobraževanja: redni/izredni, ponavljalec, podaljšan status, ponovni vpis v isti letnik, izmenjava,
- oblika izobraževanja: vzporedno izobraževanje,
- datum prijave na šolsko malico oziroma kosilo,
- status prosilca za mednarodno zaščito, datum pridobitve statusa in datum izvršljivosti odločbe, izdane v postopku mednarodne zaščite.

V centralni evidenci se vodi tudi podatek o upravičenosti do znižanega plačila vrtca, dodatne subvencije za malico in subvencije za kosilo (številka in datum odločbe, obdobje upravičenosti, uvrstitev v dohodkovni razred in višina subvencije oziroma znižanega plačila vrtca in občina, zavezanica za plačilo).

135.b člen (zagotavljanje podatkov za centralno evidenco)

Podatke za centralno evidenco iz drugega odstavka 135.a člena tega zakona vnašajo za svoje udeležence vzgoje in izobraževanja vzgojno-izobraževalni zavodi.

Za zagotavljanje točnosti in ažurnosti identifikacijskih podatkov udeležencev vzgoje in izobraževanja v centralni evidenci (podatkov o imenu, priimku, spolu, kraju in državi rojstva, stalnem oziroma začasnem prebivališču, državljanstvu, statusu prosilca za mednarodno zaščito, datumu pridobitve statusa in datumu izvršljivosti odločbe, izdane v postopku mednarodne zaščite) se ti na podlagi podatka o EMŠO udeleženca vzgoje in izobraževanja pridobijo iz centralnega registra prebivalstva.

V centralno evidenco se iz centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev na podlagi podatka o EMŠO udeleženca vzgoje in izobraževanja prenesejo podatki o pravicah iz javnih sredstev, določenih v tretjem odstavku 135.a člena tega zakona.

Za ugotavljanje pravice do vpisa v srednje in višje šole se centralna evidenca na podlagi podatka o EMŠO udeleženca vzgoje in izobraževanja povezuje z evidenčnim in analitskim informacijskim sistemom visokega šolstva v Republiki Sloveniji (e-VŠ).

V centralno evidenco se na podlagi EMŠO vpisanega udeleženca podatki o vzgojno-izobraževalnem zavodu in programu ter letniku pridobijo iz evidence prijavljenih in vpisanih v srednje šole in evidence prijavljenih in vpisanih v dijaške domove.

Za statistične in znanstveno-raziskovalne namene analiziranja zaposljivosti dijakov, ki so zaključili izobraževalni program in diplomantov višjih šol, ministrstvo, pristojno za šolstvo, na podlagi EMŠO udeleženca pridobi:

- podatke iz matične evidence zavarovancev, ki jo vodi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, o osebah, ki sklenejo delovno razmerje, samozaposlenih osebah in družbenikih po predpisih iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer o datumu zaposlitve in datumu prenehanja zaposlitve dijaka oziroma diplomanta, poklica dijaka oziroma diplomanta (klasifikacija SKP-08) ter o vrsti zaposlitve (za nedoločen ali določen čas),
- podatke iz evidence brezposelnih oseb, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, in sicer o datumu nastopa in trajanja brezposelnosti.

Podatki iz prejšnjega odstavka se pridobijo za dijake in diplomante višjih šol, ki so zaključili izobraževalni program oziroma diplomirali v preteklih petih letih, po zaključku obdelav pa se uničijo.

- 2. Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS)**

20. člen (pomoči in subvencije)

Dohodnine se ne plača od:

1. denarne pomoči, ki jo posameznik prejme zaradi naravne in druge nesreče v skladu s posebnimi predpisi, razen denarne pomoči, ki jo posameznik prejme v zvezi z opravljanjem dejavnosti, kot je določena v 47. členu tega zakona;

2. subvencij, ki se v skladu s posebnimi predpisi izplačujejo iz proračuna za določene namene, razen subvencij, ki jih posameznik prejme v zvezi z doseganjem dohodkov iz 1. do 5. točke 18. člena tega zakona;
3. subvencije, ki pripada mladi družini kot spodbuda za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja po zakonu, ki ureja nacionalno stanovanjsko varčevalno shemo in subvencije mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja;
4. enkratne denarne pomoči po zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zakonu o obrambi in zakonu o notranjih zadevah;
5. enkratne solidarnostne pomoči, ki jo izplača sindikat svojim članom z namenom nudenja materialne pomoči v primerih socialne ogroženosti ter v primerih reševanja izjemnih razmer (kot so smrt, naravne in druge nesreče), če je izplačana pod pogoji, ki so določeni z aktom, ki ga sprejme reprezentativni sindikat na ravni države;
6. pomoči, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva;
7. pomoči, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje je v skladu z zakonom, ki ureja ustanove;
8. pomoči in prejemkov, ki jih država in samoupravna lokalna skupnost zagotavlja socialno ogroženim v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo, in zakonom, ki ureja lokalno samoupravo;
9. obveznih prispevkov za socialno varnost, ki jih za posamezne zavarovance v skladu s posebnimi predpisi plačuje Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost, pod pogojem, da Slovenija oziroma samoupravna lokalna skupnost ne nastopa kot njihov delodajalec;
10. prejemkov, ki jih osebam s statusom begunca v Sloveniji, osebam z začasnim zatočiščem v Sloveniji in tujcem, ki jim je dovoljeno začasno zadrževanje v Sloveniji, zagotavlja proračun ali mednarodna organizacija v skladu z zakonom o tujcih, zakonom o začasnem zatočišču in drugimi predpisi.

3. Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZšolPre-1b in 122/23 – ZŠtip-1C)

25. člen

(1) Subvencija malice pripada tistim učencem, ki se redno izobražujejo, so prijavljeni na malico in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku ali državni štipendiji, ne presega 545,98 eurov. Subvencija pripada v višini cene malice.

(2) Subvencija malice pripada tistim dijakom, ki se redno izobražujejo, so prijavljeni na malico in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku ali državni štipendiji, znaša:

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo (v eurih)	Subvencija v odstotku od cene malice
1	do 432,67	100 %
2	od 432,68 do 545,98	70 %
3	od 545,99 do 659,30	40 %

(3) Izvajalec na osnovi podatkov o povprečnem mesečnem dohodku na osebo, ugotovljenem v odločbi o otroškem dodatku ali državni štipendiji, upošteva višino subvencije iz prvega in drugega odstavka tega člena pri plačilu malice.

(4) Če nobena od povezanih oseb učenca ali dijaka ne razpolaga z veljavno odločbo o pravici do otroškega dodatka ali državne štipendije, se uvrstitev v dohodkovni razred, ugotovljen na način, kot velja za pravico do otroškega dodatka, ugotovi na podlagi vloge za priznanje pravice do subvencije malice.

(5) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena imajo učenci in dijaki, ki so nameščeni v rejniško družino na podlagi odločbe o namestitvi otroka v rejniško družino, učenci in dijaki, ki so prosilci za azil ter učenci in dijaki, ki so nameščeni v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami oziroma v domove za učence in obiskujejo šolo izven zavoda, pravico do brezplačne malice.

V. PRILOGE:

- ocena učinka
- korelacijska tabela in izjava o skladnosti
- osnutki podzakonskih aktov